

Uchwała Nr VII/74/2007
Rady Miasta Gorzowa Wlkp.
z dnia 21 lutego 2007r.

w sprawie przyjęcia Strategii Polityki Społecznej Miasta
Gorzowa Wielkopolskiego 2007 + oraz Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych
Miasta Gorzowa Wielkopolskiego 2007 +

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.) art. 17 ust. 1 pkt 1, art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004r. Nr 64 poz. 593 ze zm.) oraz art. 35a ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 ze zm.) uchwala się, co następuje:

§1.Przyjmuje się „Strategię Polityki Społecznej Miasta Gorzowa Wielkopolskiego 2007+” w brzmieniu określonym jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§2.Przyjmuje się „Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych Miasta Gorzowa Wielkopolskiego 2007 +” w brzmieniu określonym w Strategii Polityki Społecznej Miasta Gorzowa Wielkopolskiego 2007 + - Priorytet III : Osoby Niepełnosprawne.

§3. Rada Miasta Gorzowa Wlkp. do 31 marca każdego roku dokonuje oceny realizacji celów założonych w Strategii Polityki Społecznej Miasta Gorzowa Wielkopolskiego 2007+, w oparciu o sprawozdanie przedłożone przez Prezydenta Miasta.

§4. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Gorzowa Wlkp.

§5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
(-)
Robert Surowiec

Załącznik
do uchwały nr.VII/74./2007
Rady Miasta Gorzowa Wlkp.
z dnia 21 lutego 2007 roku



STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ MIASTA GORZOWA WIELKOPOLSKIEGO 2007 +

Gorzów Wlkp., luty 2007 r.

SPIS TREŚCI:**strona**

	Wstęp	1-2
1.	PRIORYTET I: DZIECI I MŁODZIEŻ	3
1.1	Diagnoza	3
1.1.1	Stan organizacyjny placówek oświatowych	3
1.1.1.1	Przedszkola	3 – 6
1.1.1.2	Szkoły podstawowe	7
1.1.1.3	Gimnazja	7 – 8
1.1.1.4	Szkolnictwo ponadgimnazjalne	8 – 9
1.1.1.5	Szkoły policealne	9 – 10
1.1.1.6	Oferta dydaktyczna i drożność kształcenia	11
1.1.1.7	Poziom kształcenia	11 – 13
1.1.2	Działania na rzecz dzieci i młodzieży	13
1.1.2.1	Zajęcia dodatkowe i pozalekcyjne, programy edukacyjne	13 – 15
1.1.2.2	Pomoc specjalistyczna	16 – 18
1.1.2.3	Programy stypendialne	18
1.1.2.4	Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów	18 – 19
1.1.2.5	Wzbogacenie bazy oświatowej, wyposażenie w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne	19 – 20
1.1.2.6	Wypoczynek letni i zimowy	20 – 21
1.1.2.7	Wolontariat	21 – 31
1.1.2.8	Pozaszkolna działalność na rzecz dzieci i młodzieży	31 – 38
	Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży	38
1.1.3	Współpraca z rodziną przy realizacji celów	38 – 40
1.1.3.1	wychowawczych	
1.1.3.2	Działania szkół w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży	40 – 41
	Bezpieczna droga do szkoły	41 – 42
1.1.3.3	Przestępczość nieletnich	42 – 43
1.1.3.4	Działania profilaktyczne Komendy Miejskiej Policji w Gorzowie Wlkp.	43 – 47
1.1.3.5		
1.1.3.6	Uzależnienia	47 – 50
1.2	Karty celów	51 – 61
2.	PRIORYTET II: RODZINA	62
2.1	Diagnoza	62 – 65
2.1.1	Struktura i sytuacja ekonomiczna rodzin	65 – 66
2.1.2	Bezrobotni na rynku pracy	66 – 68
2.1.3	Zasoby mieszkaniowe	68 – 69
2.1.4	Zagrożenia i problemy występujące w rodzinach	69 – 70
2.1.5	Założenia do Strategii	70 – 71

2.2	Karty celów	72 – 77
3.	PRIORYTET III: OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	78
3.1	Diagnoza	78
3.1.1	Rozmiary zjawiska niepełnosprawności w Gorzowie Wlkp.	78 – 80
3.1.2	Instytucjonalne i pozainstytucjonalne formy pomocy osobom niepełnosprawnym	80 – 90
3.1.2.1	Placówki diagnozy, wczesnego wspomaganie, terapii i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych	
3.1.2.2	Placówki kształcenia specjalnego	
3.1.2.3	Kształcenie integracyjne	
3.1.2.4	Placówki dziennego pobytu	
3.1.2.5	Domy pomocy społecznej	
3.1.2.6	Rehabilitacja lecznicza	
3.1.2.7	Rehabilitacja zawodowa	
3.1.2.8	Rehabilitacja poprzez sport	
3.1.2.9	Hospicjum	
3.1.2.10	Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej	
3.1.2.11	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Gorzowa Wlkp.	
3.1.2.12	Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych	
3.1.3	Główne problemy	91
3.1.4	Kierunki polityki społecznej Miasta Gorzowa Wlkp. wobec osób niepełnosprawnych	91
3.1.5	Warunki realizacji Strategii	91-98
3.2	Karty celów	99-114
4.	PRIORYTET IV: SENIORZY	115
4.1	Diagnoza	115
4.1.1	Główne problemy	116 – 117
4.1.2	Polityka społeczna Miasta Gorzowa Wlkp. wobec seniorów	117 – 120
4.2	Karty celów	121 – 128
5.	PRIORYTET V: SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE	129
5.1	Diagnoza	129
5.1.1	Zagadnienia definicyjne	129 – 131
5.1.2	Aktywność obywatelska	131 – 132
5.1.3	Pola, formy działań organizacji pozarządowych w Gorzowie Wlkp.	133 – 134
5.1.4	Członkowie organizacji w ujęciu regionalnym	134 – 135
5.1.5	Współpraca administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi	135
5.1.6	Współpraca pozafinansowa	135 – 136
5.1.7	Programy współpracy	136 – 138

5.2	Karty celów	139 – 150
6.	SŁOWNICZEK POJEĆ	151 – 161
7.	PROGRAMY SPECJALNE – KONTYNUOWANE I PLANOWANE.	162 – 164
8.	DOKUMENTACJA	



WSTĘP

Strategia Polityki Społecznej Miasta Gorzowa Wielkopolskiego na lata 2007 + jest dokumentem, w którym zawarto kompleksową koncepcję działań podejmowanych w granicach sfer polityki społecznej, ujętych problematycznie w pięciu priorytetach :

PRIORYTET I - Dzieci i młodzież,

PRIORYTET II – Rodzina,

PRIORYTET III – Osoby niepełnosprawne,

PRIORYTET IV – Seniorzy,

PRIORYTET V - Społeczeństwo obywatelskie.

Ujęte w sposób priorytetowy sfery polityki społecznej stanowiące jednocześnie zadania własne gminy (miasta), poddane zostały badaniom diagnostycznym dzięki czemu stworzono podstawę merytoryczną dla opracowania celów szczegółowych.

Istotą wizji polityki społecznej realizowanej na poziomie samorządu jest współpraca wszystkich instytucji i podmiotów działających w sferach dotyczących człowieka, w każdym przedziale wiekowym. Polityka społeczna tym różni się od innych sfer działań samorządu, iż dotyczy każdego obywatela gminy. Fakt ten wpływa na konieczność stworzenia kompleksowego systemu współdziałania wszystkich podmiotów społecznej i publicznej aktywności w tym aktywności obywatelskiej.

Kluczem do określenia priorytetów jest problemowo – demograficzny przekrój społeczny adresatów dokumentu. Autorzy strategii podzieleni na podzespoły tematyczne po przeprowadzonej analizie społecznej oraz konsultacji z udziałem przedstawicieli III sektora określili powyżej przedstawiony podział priorytetów. Przyjęte rozwiązanie wpływa na konieczność założenia, iż wszystkie działania związane z realizacją określonych celów podejmowane będą w sposób kompleksowy i na zasadach międzysektorowej współpracy.

Prace nad projektem miejskiej strategii polityki społecznej powierzone zostały 5 podzespołom, a skład każdego z nich określony został zarządzeniem Prezydenta Miasta Gorzowa Wielkopolskiego.

W składach podzespołów zadaniowych oprócz pracowników administracji samorządowej i jednostek podległych Prezydentowi Miasta Gorzowa Wielkopolskiego oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, znaleźli się również członkowie organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, niepełnosprawności, profilaktyki społecznej, społeczeństwa obywatelskiego oraz przedstawiciele środowisk naukowych i eksperckich.



Podstawowym dokumentem określającym główne kierunki polityki społecznej na obszarze Unii Europejskiej, wpływającym na kształt przyjętych rozwiązań strategicznych jest Strategia Lizbońska, która określa priorytety prowadzenia polityki społecznej. Są to m.in.:

1. Dostęp do zatrudnienia oraz do środków finansowych, praw, dóbr i usług.
2. Zapobieganie ryzyku wykluczenia.
3. Pomoc najbardziej zagrożonym.
4. Mobilizacja wszystkich właściwych instytucji.

Strategię przygotowano w oparciu o następujące dokumenty o charakterze programującym i ustawodawczym:

1. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013,
2. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2013,
3. Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski,
4. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2005-2013,
5. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gorzowa Wielkopolskiego 2000+,
6. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
7. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
8. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
9. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
10. Raport na temat stanu miejskiej infrastruktury społecznej - podstawowe problemy i potrzeby mieszkańców Gorzowa Wlkp.

Ponadto każdy z podzespołów czerpał z obowiązujących ustaw oraz innych dokumentów, w tym dokumentów Unii Europejskiej, adekwatnie do podstawy problemowej. Wszystkie proponowane rozwiązania i treści zawarte w dokumencie są zgodne z ustawą zasadniczą.



1. PRIORYTET I : DZIECI I MŁODZIEŻ

1.1 DIAGNOZA

Podstawowym celem strategicznym gminy jest dążenie do coraz wyższej jakości i powszechności kształcenia dzieci i młodzieży. Dotyczy to zarówno warunków nauczania, jak i stopnia wyposażenia szkół. Obowiązkiem, który został przypisany państwu w dziedzinie edukacji, jest przygotowanie młodzieży do dorosłego życia, a szczególnie do życia zawodowego. Istnieje potrzeba powiązania kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz rozbudzanie w młodzieży motywacji do ustawicznej nauki i przygotowywania się do życia w zmieniającym się świecie. W świetle danych GUS, możliwości uprawiania sportu w szkołach nie są zadowalające. Przede wszystkim brakuje nowoczesnych obiektów sportowych, z których mogą korzystać uczniowie. Wspomaganie rozwoju intelektualnego młodzieży powinno iść w parze z dbałością o rozwój fizyczny. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego to tworzenie warunków do udziału obywateli w jego życiu. Możliwość wypowiedzenia opinii, podejmowania przez młodych ludzi decyzji w sprawach ich dotyczących, czy też społeczności, w której żyją, to ważny element procesu kształtowania aktywnych postaw obywatelskich. Zachęcenie młodzieży do uczestniczenia w procesie podejmowania decyzji na różnych szczeblach zarządzania społecznością, ze szczególnym uwzględnieniem społeczności lokalnej, jest niezbędne ze względu na niepokojąco niską świadomość społeczną młodych ludzi. Stworzenie możliwości stałych konsultacji z młodzieżą na temat ważnych społecznie problemów to zadanie samorządów terytorialnych. Organizowanie czasu wolnego młodzieży powinno wynikać z diagnozy potrzeb zgłaszanych przez młodzież, wychowawców i rodziców. Dane dotyczące uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym i społecznym wskazują pośrednio na zbyt małe wykorzystanie czasu wolnego w celu stwarzania możliwości rozwoju intelektualnego, fizycznego i emocjonalnego tej grupy społecznej. Przejście z dotychczas stosowanego sposobu organizowania czasu wolnego do powszechnie znanego i akceptowanego w Europie modelu animowania czasu wolnego młodzieży, to kolejne wyzwanie dla samorządu. Wiąże się to z koniecznością rozszerzenia grupy adresatów zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (a w szczególności w kulturze i turystyce) o młodzież z problemami społecznymi. Niepokojącym zjawiskiem jest komercjalizacja kultury młodzieżowej, przy jednoczesnym braku systemowych rozwiązań w polityce kulturalnej gminy wobec młodzieży. Nie można również pomijać działań związanych z promocją talentów i twórczości. Jak wynika z danych statystycznych, młodzież najchętniej w czasie wolnym wybiera zajęcia sportowe. Należy rozwijać organizowanie czasu wolnego młodzieży przez sport, mając na uwadze, że jest on jednym z instrumentów edukacji. Kolejne ważne zadanie to promocja wśród młodzieży zdrowego stylu życia, wolnego od uzależnień. W Polsce obniża się granica wieku, w którym młodzież sięga po pierwszego papierosa czy pierwszy kieliszek alkoholu, wzrasta liczba młodzieży nadużywającej picia alkoholu oraz zwiększa się liczba młodych osób, a szczególnie dziewcząt i młodych kobiet palących tytoń. Rośnie zagrożenie narkotykami (niemal



co trzeci badany student próbował narkotyków). Wśród młodzieży niska jest świadomość zagrożenia HIV oraz niezbędne jest prowadzenie właściwej edukacji seksualnej. Profilaktyka zdrowotna powinna być ściśle powiązana ze wspomaganiem przez gminę rozwoju wychowania fizycznego i sportu powszechnego.

1.1.1 Stan organizacyjny placówek oświatowych

W roku szkolnym 2006/2007 w ramach miejskiej oświaty funkcjonuje:

- 27 przedszkoli, w tym:
 - 3 integracyjne (Przedszkola Integracyjne nr: 9, 14, 27),
- 18 szkół podstawowych, w tym:
 - 1. z filią (Szkoła Podstawowa nr 4),
 - 3 specjalne,
 - 5 z oddziałami integracyjnymi,
 - 1. sportowa,
 - 1. z oddziałami sportowymi (Szkoła Podstawowa nr 17),
- 15 gimnazjów, w tym:
 - 3 specjalne,
 - 1. gimnazjum dla dorosłych (w ZSBud.),
 - 5 z oddziałami integracyjnymi (Gimnazjum nr: 12, 13, 16, 20, 21),
 - 1. sportowe,
 - 3 z oddziałami sportowymi (Gimnazjum nr: 3, 12, 13),
- 18 szkół ponadgimnazjalnych, w tym:
 - 2 licea ogólnokształcące samodzielne (IV LO i V LO), Liceum Plastyczne, Sportowe Liceum Ogólnokształcące, ZSZ Specjalna nr 14 oraz 13 zespołów szkół).

Kształcenie ustawiczne, praktyczne oraz dokształcanie teoretyczno – zawodowe dla pracowników młodocianych realizuje Centrum Kształcenia Zawodowego.

1.1.1.1 Przedszkola

Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy wzrost zainteresowanie rodziców edukacją przedszkolną, ponadto większa liczba, szczególnie dzieci sześciolletnich korzysta z całodziennego pobytu w placówce. Wychodząc naprzeciw problemom społecznym zapewniamy dzieciom z rodzin ubogich korzystanie z całodziennego pobytu w placówce z pełnym wyżywieniem. Koszt wyżywienia ponosi GCPRiPS, zniżkę z tytułu opłaty rzeczowej zabezpiecza Miasto.

W związku z systematycznym poszerzaniem się osiedla „Manhatan” wzrasta zapotrzebowanie na miejsca w placówkach przedszkolnych w tym rejonie miasta. Funkcjonujące tam dwie placówki (P nr 20 i P nr 22) zaadoptowały na sale zajęć sale gimnastyczne. W nowym roku szkolnym podobnie jak w roku ubiegłym w Szkole Podstawowej nr 20 funkcjonują dwa oddziały „0”. Biorąc pod uwagę obecne uwarunkowania, rodzicom dzieci głównie z osiedla Manhatan, które nie zostały przyjęte do placówek w pobliżu miejsca zamieszkania, z uwagi na brak miejsc, zaproponowano miejsca w Przedszkolu Miejskim nr 33 (korzystny dojazd), gdzie w czasie wakacji przystosowano pomieszczenia na salę zajęć dla dodatkowego oddziału. Do końca bieżącego roku planuje się zaadoptować mieszkania służbowe i uruchomić dodatkowy oddział w Przedszkolu Miejskim nr 23



W nowym roku szkolnym 2006/2007 uruchomiono dodatkowe oddziały:

- oddział całodzienny w Przedszkolu Miejskim nr 7,
- oddział całodzienny w Przedszkolu Miejskim nr 33,
- oddział „0” 5 godz. w Szkole Podstawowej nr 6,
- oddział całodzienny w Przedszkolu Miejskim nr 23 (od stycznia 2007 r.).

Liczba dzieci i oddziałów w przedszkolach:

Rok szkolny 2004/2005 – 2942 wychowanków, w 119 oddziałach,
Rok szkolny 2005/2006 – 2919 wychowanków, w 117 oddziałach,
Rok szkolny 2006/2007 – 3004 wychowanków, w 119 oddziałach (od stycznia 3030 dzieci w 120 oddziałach).

Współczynnik objęcia dzieci wychowaniem przedszkolnym:

Wiek dzieci	2004/2005	2005/2006	2006/2007
2,5 – 3. latki	50%	50%	53%
4. latki	58%	57%	67%
5. latki	66%	68%	72%
6. latki	96%	100%	100%

Liczba oddziałów w poszczególnych latach:

Rok szkolny	Oddz. całodziennie	Oddz. 5 godz.
2004/2005	101	18
2005/2006	103	14
2006/2007	107	13

W większości placówek są listy rezerwowe oczekujących na wolne miejsca, szczególnie na osiedlu Manhattan i osiedlu Sady pozostaje jeszcze ok. 50 dzieci oczekujących na listach rezerwowych.

Objęcie dzieci wychowaniem przedszkolnym przy średniej w Polsce 36% wynosi w naszym mieście obecnie 73%, a jeżeli uruchomiony zostanie oddział przy P – 23, współczynnik objęcia wychowaniem przedszkolnym wyniesie 74 %.

Organizacja w roku szkolnym
2006/2007

Lp.	2006 2007	oddziały całodz.	oddz. 5 godz.	oddziały łącznie	l.dzieci w cał.	l.dzieci oddz. 5h	l.dzieci łącznie	średnia na oddz.	uwagi
1	P-le 1	4	0	4	104	0	104	26	
2	P-le 2	2	0	2	52	0	52	25	
3	P-le 3	5	0	5	114	30	144	29	
4	P-le 4	3	1	4	80	18	98	25	
5	P-le 6	3	2	5	81	53	134	27	
6	P-le 7	4	1	5	100	25	125	25	
7	P-le 9	4	0	4	84	0	84	21	16 niepełnosprawni
8	P-le 10	4	0	4	100	0	100	25	
9	P-le 11	4	0	4	100	0	100	25	
10	P-le 12	4	0	4	102	0	102	25	
11	P-le 13	5	0	5	115	25	140	28	
12	P-le 14	4	0	4	71	0	71	18	12 niepełnospr.
13	P-le 15	2	0	2	50	0	50	25	
14	P-le 16	3	0	3	77	0	77	26	
15	P-le 18	4	0	4	100	0	100	25	
16	P-le 19	4	2	6	108	38	146	24	
17	P-le 20	5	0	5	127	0	127	25	
18	P-le 21	0	7	7	175	0	175	25	
19	P-le 22	5	0	5	127	0	127	25	
20	P-le 23	5	0	5	131	0	131	26	
21	P-le 25	4	0	4	103	0	103	26	
22	P-le 27	5	0	5	100	0	100	20	18 niepełnosprawnych
23	P-le 29	6	0	6	150	0	150	25	
24	P-le 30	5	0	5	127	0	127	25	
25	P-le 31	4	0	4	102	0	102	26	
26	P-le 32	4	0	4	103	0	103	26	
27	P-le 33	4	0	4	103	0	103	25	
	ogółem	107	13	120	2783	189	2972	25	

Zgodnie z obowiązującymi przepisami liczba dzieci w oddziale nie może przekroczyć 25 osób. W związku z trwającą rotacją dzieci w niektórych placówkach, liczba dzieci tymczasowo przekracza dopuszczalne normy.



1.1.1.2 Szkoły podstawowe

Rok szkolny 2004/2005 – 7 492 dzieci
334 oddziałów

Rok szkolny 2005/2006 – 7 130 dzieci
321 oddziałów

Rok szkolny 2006/2007 – 6 852 dzieci
307 oddziałów

Z dniem 1 września 2006 r. funkcjonuje 14 szkół zwykłych, jedna szkoła sportowa oraz 3 szkoły specjalne. Szkoła Podstawowa nr 4 w strukturze organizacyjnej posiada filię z oddziałami klas I – III oraz „0”.

Osiem szkół o nr: 1, 4, 5, 9, 10, 12, 15 ma status szkół samodzielnych.

Szkoły podstawowe funkcjonujące w zespołach obejmują: SP nr 6, SP nr 11, SP nr 13, SP nr 16, SP nr 17, SP nr 20, SP nr 21, Sportową Szkołę Podstawową.

W szkołach podstawowych nr: 10, 13, 16, 20 i 21 funkcjonuje kształcenie w 35 oddziałach integracyjnych.

Szkoły podstawowe specjalne wchodzi w skład: Zespołu Kształcenia nr 1, Zespołu Szkół nr 14 oraz Zespołu Szkół nr 12.

Od 1 września 2006 r. w gornowskich publicznych szkołach podstawowych realizuje obowiązek szkolny 6852 uczniów w 307 oddziałach, w tym 143 uczniów w szkołach specjalnych, dla których zorganizowano 20 oddziałów oraz 126 uczniów w 6 oddziałach szkoły sportowej. Ponadto funkcjonują 3 oddziały sportowe w SP nr 17. W roku szkolnym 2006/2007 funkcjonuje 5 oddziałów przedszkolnych „0” w szkołach podstawowych (SP 4, 6, 12, 20).

1.1.1.3 Gimnazja

Rok szkolny 2004/2005 – 5 012 uczniów
199 oddziałów

Rok szkolny 2005/2006 – 4 857 uczniów
195 oddziałów

Rok szkolny 2006/2007 – 4 523 uczniów
186 oddziały

Z dniem 31 sierpnia 2006 r. likwidacji uległo Gimnazjum nr 1, ul. 30 Stycznia 28. W sieci szkół gimnazjalnych od 1 września 2006 r. funkcjonuje 10 gimnazjów zwykłych, jedno gimnazjum sportowe i jedno dla dorosłych oraz trzy gimnazja specjalne.

Trzy szkoły: Gimnazjum nr 4, 7 i 9 posiadają status szkół samodzielnych, a siedem wchodzi w skład zespołów: Gimnazjum nr 3, 6, 12, 13, 16, 20, 21.

Kształcenie w oddziałach integracyjnych kontynuuje Gimnazjum nr 16 – 6 oddziałów, Gimnazjum nr 12 – 2 oddziały oraz nowe oddziały: G nr 13, G nr 21.

Funkcjonujące w gornowskiej sieci gimnazja specjalne wchodzi w skład placówek:



- Zespołu Szkół nr 14 - Gimnazjum nr 14 ul. Mościckiego 3,
- Zespołu Kształcenia nr 1- Gimnazjum nr 18 ul. Walczaka 1,
- Zespołu Szkół nr 12 - Gimnazjum nr 19 ul. Śląska 20 z siedzibą w obiekcie Pogotowia Opiekuńczego (do 31 sierpnia 2006 r. gimnazjum funkcjonowało w strukturze Pogotowia Opiekuńczego, ul. Spokojna 57). W Zespole Szkół Sportowych funkcjonuje Gimnazjum Sportowe, a w Zespole Szkół Budowlanych – Gimnazjum dla Dorosłych.

Od 1 września 2006 r. w gimnazjach publicznych realizuje obowiązek szkolny 4523 uczniów, dla których zorganizowano 186 oddziały, w tym:

- 165 uczniów szkół specjalnych, w 19 oddziałach,
- 99 uczniów gimnazjum sportowego, w 5 oddziałach,
- 115 uczniów, w 5 oddziałach Gimnazjum dla Dorosłych,

Ponadto oddziały sportowe nadal funkcjonują w Gimnazjum nr 3 i 13 oraz w zakresie lekkiej atletyki w Gimnazjum nr 12.

1.1.1.4 Szkolnictwo ponadgimnazjalne

rok szk. 2003/2004	razem	szk. młodzieżowe	szk. dla dorosłych
uczniowie	10307	8936	1371
oddziały	352	310	42
rok szk. 2004/2005	razem	szk. młodzieżowe	szk. dla dorosłych
uczniowie	9921	8682	1239
oddziały	351	311	40
rok szk. 2005/2006	razem	szk. młodzieżowe	szk. dla dorosłych
uczniowie	9605	8429	1176
oddziały	352	311	41
rok szk. 2006/2007	razem	szk. młodzieżowe	szk. dla dorosłych
uczniowie	9130	8104	1026
oddziały	339	302	37

Liczba uczniów w poszczególnych typach szkół dla młodzieży przedstawia się następująco:

licea ogólnokształcące 3815 uczniów,

licea profilowane 845 uczniów

technika 4. letnie 2464,

technika uzupełniająca 139,

zasadnicze szkoły zawodowe 782,

szkoły policealne 59.

Od 1 września 2006 roku:

- rozpoczęło działalność Sportowe Liceum Ogólnokształcące, z siedzibą w Zespole Szkół Sportowych w Gorzowie Wlkp., zgodnie z Uchwałą nr LXV/754/2006 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 25 stycznia 2006 r.,



- likwidacji uległa Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 6 w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących kształcąca w zawodzie elektryk,
- powstała Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 7 w Zespole Szkół Elektrycznych, która przejmie kształcenie w zawodzie elektryk, w ramach zatwierdzonego w strategii rozwoju gorzowskiej oświaty skupiania kształcenia w branżach zawodowych w jednym miejscu.

1.1.1.5 Szkoły policealne

L.p.	Nazwa i adres szkoły	Zawód	Planowana liczba oddziałów	Okres kształcenia
1	Szkoła Policealna nr 1 ul. Okrzei 42 tel. (095) 720-17-34	technik ochrony środowiska	1	1,5
2	Szkoła Policealna nr 2 ul. 30 Stycznia 29 tel. (095) 722-35-95	technik administracji	1	2
3	Szkoła Policealna nr 3 ul. Kosynierów Gdyńskich 22 tel. (095) 722-52-42	kelner	1	2
4	Szkoła Policealna nr 4 ul. Śląska 64c tel. (095) 728-08-92	technik technologii odzieży	1	1,5
5	Szkoła Policealna nr 5 ul. Dąbrowskiego 32 tel. (095) 722-75-27	technik mechanik	1	2
6	Szkoła Policealna nr 7 ul. Dąbrowskiego 33 tel. (095) 722-36-39	technik informatyk	1	2
7	Szkoła Policealna nr 9 ul. Poznańska 23 tel. (095) 723-95-24	technik ogrodnik	1	2

**Szkoły policealne dla dorosłych 2006/2007**

L.p.	Nazwa i adres szkoły	Zawód	Planowana liczba oddziałów	Forma kształcenia
1	Szkoła Policealna nr 6 dla Dorosłych ul. Pomorska 67 tel. (095) 733-20-60	technik informatyk	1	stacjonarna 2 lata
		technik organizacji reklamy	1	stacjonarna 2 lata
		technik administracji	1	zaoczna 2 lata
		technik rachunkowości	1	zaoczna 2 lata
		technik hotelarstwa	1	zaoczna 2 lata
		technik obsługi turystycznej	1	zaoczna 2 lata
		operator obrabiarek skrawających	1	stacjonarna 1 rok

W wyniku przeprowadzonego naboru uruchomiono w roku szkolnym 2006/2007 - 1 oddział dla młodzieży w Szkole Policealnej nr 2 i 4 oddziały w Szkole Policealnej nr 6 dla dorosłych. Z uwagi na małe zainteresowanie szkołami policealnymi (brak naboru w części placówek w roku 2005/2006 i 2006/2007) szkoły te zostaną rozwiązane. W celu zachowania drożności w systemie gorzowskiej oświaty nadal będą funkcjonowały technika uzupełniająca i licea uzupełniająca oraz szkoły policealne cieszące się zainteresowaniem kandydatów.

Zbiorcze zestawienie organizacyjne miejskich przedszkoli i szkół.

Rok szkolny	Przedszkola		Szkoły podstawowe		Gimnazja		Szkoły ponadpodstawowe i ponadgimnazjalne	
	I. wych.	I. oddz.	I. uczn.	I. oddz.	I. uczn.	I. oddz.	I. uczn.	I. oddz.
2003/2004	2931	116	7965	353	5176	205	10307	352
2004/2005	2942	119	7492	334	5012	199	9921	351
2005/2006	2919	117	7130	321	4857	195	9605	352
2006/2007	2972	120	6852	307	4523	186	9130	339



1.1.1.6 Oferta dydaktyczna i drożności kształcenia

Bogata oferta dydaktyczna szkół gorzowskich zmierza do zapewnienia drożności pionowej i poziomej kształcenia dzięki funkcjonowaniu wszystkich typów szkół - liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, techników, zasadniczych szkół zawodowych, techników uzupełniających, liceów uzupełniających oraz sieci szkół dla dorosłych.

Od 1 września 2005 roku utworzono w Zespole Szkół nr 14 utworzono jeden oddział szkoły przysposabiającej do pracy dla uczniów z upośledzeniem umiarkowanym i znacznym, co podyktowane było oczekiwaniem rodziców dzieci uczęszczających do tej pory na zajęcia zespołu edukacyjno - terapeutycznego.

W marcu 2005 roku opracowany został plan rozwoju CKZ na lata 2005-2010. Zgodnie ze strategią rozwoju przewidziano realizację następujących przedsięwzięć:

- poprawę jakości i organizacji kształcenia
- rozwój bazy dydaktycznej - remont nowych pomieszczeń
- pozyskanie nowych środków (w tym unijnych) na modernizację kształcenia.

Cennym uzupełnieniem oferty edukacyjnej są kursy doskonalące, organizowane przez Regionalny Ośrodek Doksztalania i Doskonalenia Zawodowego, którego działalność obecnie koncentruje się tylko na doksztalaniu zawodowym pracowników młodocianych.

Ważną rolę w kształceniu zawodowym odgrywa Centrum Kształcenia Praktycznego. Ma ono zapewnić realizację zajęć praktycznych dla tych szkół zawodowych, które nie będą mogły zrealizować tych zajęć we własnym zakresie. Wyposażenie techniczne CKP musi w związku z tym być skorelowane z postawionymi zadaniami wynikającymi z planów nauczania dla poszczególnych zawodów w zakresie zajęć praktycznych. Dotyczy to głównie branży mechanicznej, elektrycznej i elektronicznej. Spełnienie tych warunków, przy niezbędnych nakładach finansowych pozwoli osiągnąć wysoką jakość kształcenia praktycznego i umożliwi uzyskanie statusu ośrodka egzaminacyjnego. Zajęcia praktyczne w branży budowlanej nadal są realizowane w warsztatach szkolnych Zespołu Szkół Budowlanych. Na doposażenie CKP oraz warsztatów ZSB wyasygnowano w roku szkolnym kwotę 55 tys. złotych.

1.1.1.7 Poziom kształcenia

Powszechnie uznaje się, że wyniki sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych uczniów szkół gorzowskich nie są wystarczająco zadowalające, mimo że ich poziom nie odbiega od średniej krajowej.

Średni wynik punktowy sprawdzianu w szkole podstawowej:

	2004	2005	2006
Gorzów Wlkp.	25,9	31,04	26,05
Okręg	24,6	29,0	25,0
Województwo	24,4	29,0	24,5
Kraj	25,6	29,5	25,3
Zielona Góra	27,2	brak danych	26,77



Porównanie wyników egzaminu gimnazjalnego, części humanistycznej z wynikami innych miast .

Miasto	2004		2005		2006	
	Część humanistyczna	Część matematyczna	Część humanistyczna	Część matematyczna	Część humanistyczna	Część matematyczna
Gorzów Wlkp.	0,57	0,49	0,70	0,48	0,63	0,47
Okręg	0,53	0,48	0,66	0,47	0,62	0,46
Województwo Lubuskie	0,53	0,49	0,65	0,46	0,61	0,45
Zielona Góra	0,58	0,52	0,70	0,51	0,66	0,51

Średni wynik łatwości egzaminu*

Miasto	2006
Gorzów Wlkp.	0,65
Zielona Góra	0,67

*łatwość jest miarą osiągnięć uczniów, wyrażoną stosunkiem wyniku uzyskanego przez uczniów w populacji do wyniku maksymalnie możliwego do uzyskania.

Wyniki egzaminów zewnętrznych w Gorzowie są natomiast najniższe w miastach porównywalnych z Gorzowem w okręgu OKE Poznań.

Egzamin z nauki zawodu – zasadnicze szkoły zawodowe

Liczba absolwentów, którzy przystąpili do egzaminu i zdali egzamin. Przykładowe porównanie z Zieloną Górą w 2004 r. (bez szkolnictwa specjalnego):

Miasto	Przystąpiło	Zdało	%
Gorzów Wlkp.	64	24	37,5
Zielona Góra	41	29	70,1

Rok	Przystąpiło	Zdało	%
2004	72	24	33,3
2005	180	103	57,2

Szkolnictwo specjalne:

Miasto	Przystąpiło	Zdało	%
Gorzów Wlkp.	8	0	0



1.1.2 Działania na rzecz dzieci i młodzieży

W działaniach na rzecz dzieci i młodzieży istotną rolę odgrywają zajęcia pozalekcyjne, rozwijające osobowość ucznia. Prawidłowe podejście do zagospodarowania czasu wolnego powoduje, że szkoła staje się ciekawsza, a ponadto możliwe jest uaktywnienie się uczniów o różnych predyspozycjach, nie tylko tych najlepiej uczących się.

1.1.2.1 Zajęcia dodatkowe i pozalekcyjne, programy edukacyjne

1000 uczniów klas drugich szkół podstawowych objętych jest powszechną nauką pływania. Ponadto ze względu na potrzeby prawidłowej selekcji i naboru do klas sportowych dla uczniów klas III szkół podstawowych prowadzone jest doskonalenie umiejętności pływania. W roku szkolnym 2006/2007 ok. 700 uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych objętych jest programem szkolenia sportowego i zajęć sportowo – rekreacyjnych, którego koordynatorem jest Międzyszkolny Ośrodek Sportowy. Jest to efektywny system wyłaniania i szkolenia talentów sportowych, a w dalszej kolejności przekazywania ich do klubów pozaszkolnych. Realizacja ww. programów sprzyja zagospodarowaniu czasu wolnego, wychowaniu przez sport oraz usprawnianiu dzieci i młodzieży, także przy racjonalnym wykorzystaniu czwartej godziny wychowania fizycznego.

W zakresie szkolnego współzawodnictwa sportowego realizowanego w ramach Gorzowskiej Spartakiady Młodzieży opracowano program, który skierowany jest do wszystkich dzieci chętnych do udziału w sportowej zabawie bez względu na ich przygotowanie i predyspozycje sportowe. Sukcesem tego programu jest coroczne uczestnictwo w rywalizacji wszystkich gorzowskich szkół. Ponadto, umożliwiono najlepszym uczniom - sportowcom i najlepszym szkołom udział w zawodach wojewódzkich realizowanych w ramach Lubuskiej Olimpiady Młodzieży.

Ważnym elementem wspomagającym proces edukacyjny gorzowskich uczniów jest bogata oferta zajęć pozalekcyjnych. Przeznaczone od kilku lat na ten cel środki w 2006 r. 300 000 zł pozwalają na organizację ponad 400 godzin tygodniowo różnorodnych form zajęć pozalekcyjnych.

Z zajęć pozalekcyjnych finansowanych z budżetu oraz realizowanych przez nauczycieli społecznie korzysta ok. 70% dzieci i młodzieży gorzowskich szkół. Tendencja wzrostowa zajęć pozalekcyjnych stanowi bardzo ważny element procesu dydaktycznego dzieci i młodzieży. Proces ten sprzyja wzbogacaniu wiedzy uczniów, rozwijaniu ich zainteresowań i osobowości, a szczególnie pozwala na efektywne wykorzystanie wolnego czasu.

Szkoły podstawowe oraz gimnazja dla uczniów potrzebujących pomocy organizują zajęcia wyrównawcze oraz korekcyjno – kompensacyjne. W roku szkolnym 2004/2005 z zajęć wyrównawczych skorzystało 1954 uczniów szkół podstawowych, 729 uczniów gimnazjów. Z zajęć korekcyjno – kompensacyjnych 569 uczniów szkół podstawowych i 31 uczniów gimnazjów. W 2005 r. z zajęć wyrównawczych skorzystało 2079 uczniów szkół podstawowych i 768 uczniów gimnazjów, a z zajęć korekcyjno – kompensacyjnych 592 uczniów szkół podstawowych i 75 uczniów gimnazjów.



Bogata oferta programów edukacyjnych Unii Europejskiej, w szczególności cieszący się dużym powodzeniem program Socrates Comenius:

Realizacja programów edukacyjnych „Socrates Comenius”

Lp	Placówka	Temat projektu	Termin realizacji
1.	Szkoła Podstawowa nr 15	„Państwo w sztuce”	rozpoczęcie wrzesień 2004
2.	Zespół Szkół nr 21	„Energia i bezpieczeństwo”	2003 - 2006
3.	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1	„TEE – Środowisko europejskie – wyobraźnia i rzeczywistość”	2003 - 2006
4.	Szkoła Podstawowa nr 10	„Życie w przeszłości, egzystencja dziś”	rozpoczęcie wrzesień 2004
5.	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2	„Wiele korzeni wspólna przyszłość”	2004 - 2005
6.	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 16	„Speculum – internetowy głos w sprawach różnych aspektów życia społecznego”	rozpoczęcie wrzesień 2004
7.	Zespół Szkół nr 12	„Homo Europeus”	rozpoczęcie wrzesień 2004
8.	Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących	„Chęć podniesienia jakości”	rozpoczęcie wrzesień 2004
9.	Liceum Plastyczne	„Mój kraj w obrazach”	rozpoczęcie wrzesień 2004
10	Zespół Szkół nr 13	„Gotowi na przyszłość – uczyliśmy się żyć i pracować”	rozpoczęcie wrzesień 2005
11	Zespół Szkół Budowlanych	„Europejskie szlaki wodne. Drogi transportowe – drogami do komunikacji.”	rozpoczęcie wrzesień 2005
12	Zespół Szkół nr 6	„Nie ma życia bez wody”	rozpoczęcie wrzesień 2005
13	Gimnazjum nr 9	„Eureka”	rozpoczęcie wrzesień 2005
14	Gimnazjum nr 7	„Parki narodowe – dziedzictwo narodowe”	rozpoczęcie wrzesień 2005



Grono szkół realizujących program *Socretes Comenius* z każdym rokiem powiększa się. Bogatym dorobkiem w zakresie edukacji europejskiej może poszczycić się większość gorzowskich szkół, w których działają szkolne kluby europejskie.

W ramach programu edukacyjnego „Moja szkoła w Unii Europejskiej” – II edycja, realizowanego przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej oraz MENiS praca konkursowa reprezentująca Zespół Szkół Budowlanych zdobyła w etapie centralnym w 2004 r. III miejsce w Polsce, a w 2005 r. I miejsce.

Pierwsze sukcesy z zakresu edukacji europejskiej osiągają również placówki przedszkolne. „Podróż po Europie” to czteroletni program edukacji europejskiej w przedszkolu opracowany przez dyrektorów P-4, P-7, P-13, P-33.

W ramach programu zorganizowano „Bale Narodów” w MCK. Na poziomie edukacji przedszkolnej dzieci poznają kulturę i historię Europejczyków. Rozwijana jest tożsamość Polaka-Europejczyka na gruncie przynależności do małej i wielkiej Ojczyzny.

Dużym zainteresowaniem w przedszkolach i szkołach cieszą się programy z zakresu ekologii. Dzieci i młodzież uczestniczą każdego roku we wszystkich imprezach związanych z obchodami „Dnia Ziemi”. Biorą czynny udział w akcji „Sprzątanie Świata”, zbiórce surowców.

Od 7 lat kontynuowana jest edukacja muzyczna (muzyka poważna) dla dzieci „0” oddziałów przedszkolnych, początkowych klas szkół podstawowych oraz młodzieży gimnazjalnej zorganizowana wspólnie przez Miejskie Centrum Kultury i Wydział Edukacji. Corocznie organizuje się 14 koncertów dla około 200 dzieci. W ramach edukacji muzycznej przybliża się dzieciom i młodzieży sylwetki wybitnych kompozytorów, zapoznaje z brzmieniem instrumentów muzycznych. Dzieci poznają podstawowe terminy muzyczne, ćwiczą koncentrację uwagi, pamięć słuchową oraz wyobraźnię. W koncertach uczestniczą artyści warszawscy, zielonogórscy, poznańscy oraz gorzowskie zespoły artystyczne – Gorzowska Orkiestra Kameralna i Gorzowska Orkiestra Dęta.

Po raz 12 odbył się Tydzień Kultury Międzyszkolnej, a II Liceum Ogólnokształcące po raz 15 organizowało Gorzowski Modelu ONZ.

Kontynuowany jest program edukacji filmowej, adresowanej do dzieci przedszkolnych oddz. „0”, uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Edukacja filmowa realizowana jest przez Miejski Ośrodek Sztuki przy współudziale Wydziału Edukacji. Dla uczniów klas I – III po seansie filmowym realizowane są warsztaty twórcze. Uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, po prelekcji filmowej, uczestniczą w wykładach na temat języka filmu. Dzieci oddz. „0” przed seansem uczestniczą w krótkich prelekcjach wprowadzających do filmu. W każdej projekcji filmowej udział bierze 60 uczestników. Edukację filmową rozszerzono o cykl spotkań z historykami regionu połączonych z pokazem filmu gorzowskich twórców pod tytułem „Wspomnienia z Miasta L” – program przygotowano dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W każdej projekcji filmowej i spotkaniu brało udział około 60 uczniów szkół ponadgimnazjalnych.



1.1.2.2 Pomoc specjalistyczna

Szeroką pomoc specjalistyczną zapewnia Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, obejmując opieką dzieci i młodzież z miasta Gornik Wlkp., zgodnie z prawem „w wieku od urodzenia aż do ukończenia edukacji szkolnej, co w przypadku głęboko upośledzonych oznacza 25 rok życia, ogółem ponad 30 000 osób. Ponadto należy pamiętać, że pomoc psychologiczno-pedagogiczna, związana z wychowaniem i kształceniem dzieci, świadczona jest także na rzecz rodziców i opiekunów, oraz nauczycieli i wychowawców. Zadania Poradni :

1. Wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej.
2. Profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka.
3. Terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych.
4. Pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej.
5. Prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli.
6. Pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości i mocnych stron uczniów.
7. Wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny.
8. Wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły.

Poradnia Specjalistyczna jest skoncentrowana na udzielaniu pomocy psychologiczno -pedagogicznej dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej, poprzez:

- Prowadzenie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.
- Udzielanie pomocy uczniom niepełnosprawnym i z dysfunkcjami rozwojowymi.
- Udzielanie niepełnosprawnym uczniom pomocy w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej.

Ponadto ZPP-P udziela pomocy dzieciom i młodzieży z wybitnymi uzdolnieniami.

Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych prowadzi szeroką działalność w lokalnym środowisku, tak w siedzibie poradni, jak i na terenie placówek oświatowych i opiekuńczo - wychowawczych.

Ogromnym powodzeniem cieszą się godziny konsultacyjne - w każdym tygodniu bez oczekiwania w kolejce rodzice, ale także nauczyciele mogą przyjść na rozmowę ze specjalistą, który pomoże określić drogę wyjścia z trudnej sytuacji. Organizowane są punkty konsultacyjne w placówkach oświatowych. Warsztaty i treningi dla dzieci i młodzieży min:

- grupa dla dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi,
- zajęcia stymulujące rozwój: Metodą Weroniki Sherborne, Metodą Dobrego Startu,
- zajęcia otwarte z Kinezylogii Edukacyjnej,
- warsztaty z zakresu komunikacji interpersonalnej
- warsztaty - radzenie sobie ze stresem,
- zajęcia – dziecko wobec przemocy,
- zajęcia z zakresu profilaktyki HIV/AIDS, eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi, zapobiegania handlu kobietami,



- warsztaty – skuteczne metody uczenia się,
- treningi ortograficzne.

Poradnia organizuje indywidualne formy pomocy psychologiczno- pedagogicznej:

- terapia rodzin,
- indywidualna psychoedukacja i poradnictwo dla rodziców i nauczycieli,
- poradnictwo dla młodzieży,
- terapia zaburzeń zachowania i emocji,
- terapia i interwencja w kryzysie rozwojowym,
- indywidualne zajęcia korekcyjno- kompensacyjne i stymulujące rozwój,
- indywidualna terapia logopedyczna.

ZPP-P organizuje warsztaty psychoedukacyjne dla rodziców i nauczycieli, wspierające ich kompetencje wychowawcze - „szkoła dla rodziców”, „szkoła dla nauczycieli”. Programy „ Profilaktyka zaburzeń mowy dzieci 3-4 letnich”. Dla nauczycieli przedszkoli program „Witaj szkoło”. Prelekcje i wykłady dla rodziców na terenie placówek oświatowych o szerokiej tematyce rozwojowej i wychowawczej np.: dojrzałość szkolna, przyczyny niepowodzeń szkolnych, dysleksja i dysortografia, adaptacja dziecka w warunkach placówki oświatowej, problemy dojrzewania i dorastania, nadpobudliwość psychoruchowa, wybór szkoły i zawodu, integracja dzieci.

W miarę potrzeb organizowana jest praktyka dla studentów kierunków pedagogicznych, licencjackich, magisterskich i podyplomowych oraz dla słuchaczy Policealnego Studium pracowników Służb Społecznych.

Ponadto pracownicy Zespołu Poradni, w ramach szerokiej psychoedukacji lokalnej społeczności, angażują się we współpracę z lokalnymi mediami. Obecnie realizowane są np. cykliczne audycje w Radiu RMG (środa , przed godz. 12⁰⁰).

Ponadto aktywnie działa Zespół ds. Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka, mający na celu koordynowanie pomocy dla małych dzieci o nieprawidłowym rozwoju. Na przełomie roku 2005/2006 z programu Europejskiego Funduszu Społecznego Poradnia została wyposażona w 20 nowoczesnych komputerów, 2 laptopy, 2 skanery oraz dwie drukarki laserowe.

W marcu 2006 r. Poradnia otrzymała także pracownię do prowadzenia terapii Metodą Biofeedbacku. (po przeszkoleniu pracownicy będą prowadzić z wykorzystaniem sprzętu terapię dzieci i młodzieży z różnorodnymi zaburzeniami i deficytami rozwojowymi).

Ponadto pomoc specjalistyczną w zakresie logopedii i rehabilitacji zapewniają placówki integracyjne Miejskie Przedszkole Integracyjne nr 9, 14, 27, Szkoła Podstawowa nr 10 oraz ZSO nr 16.

W roku szkolnym 2006/2007 realizowany jest po raz pierwszy gorzowski program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży pt. „Niech nikt nie myśli, że jest gorszy. Kto tak myśli gorszym się staje”. Program zakłada przeprowadzenie edukacyjnych zajęć wyrównawczych dla uczniów gorzowskich samorządowych placówek oświatowych, pochodzących z rodzin, w których dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. 316,00 zł).

W ramach edukacyjnych zajęć wyrównawczych prowadzone są trzy typy zajęć:

- 1) zajęcia matematyczne,
- 2) zajęcia informatyczne,
- 3) nauka języka obcego (j. angielski, j. niemiecki).



Zajęcia prowadzone są poza ramowym planem nauczania w rytmie po 2 godziny lekcyjne tygodniowo, w jednym z trzech bloków tematycznych, w grupach 15 osobowych.

Głównym celem programu jest zapewnienie możliwie wyrównanych szans edukacyjnych uczniom pochodzącym z rodzin o trudnej sytuacji materialnej.

1.1.2.3 Programy stypendialne

Stypendia naukowe Miasta Gorzowa Wlkp.

Od wielu lat uczniowie o wybitnych zdolnościach naukowych nagradzani są stypendiami naukowymi miasta Gorzowa Wlkp.

2004 r. nagrodzono 33 stypendystów ogólną kwotą 17 650 zł,

2005 r. nagrodzono 29 stypendystów ogólną kwotą 16 590 zł,

2006 r. nagrodzono 45 stypendystów ogólną kwotą 21 500 zł,

Stypendia unijne:

Stypendia unijne wprowadzono w 2004 r. i objęły one uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Kwotę 217 730 zł wypłacono 1115 uczniom.

W roku 2005 stypendia otrzymało 1122 uczniów na ogólną kwotę 328 045 zł.

W roku szkolnym 2006/2007 kontynuowany jest program stypendiów unijnych, realizowanych w ramach Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego, finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz ze środków budżetu państwa.

Dotychczas wypłacono 915 stypendiów uczniowskich w kwocie po 80,00 zł miesięcznie oraz 169 stypendiów studenckich w kwocie po 100,00 zł miesięcznie.

1.1.2.4 Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów

Uczniowie gorzowskich szkół od 2005 r. otrzymują pomoc materialną w formie stypendiów szkolnych. Stypendia otrzymało 1782 na kwotę 976 014 zł.

W roku 2006 od stycznia do czerwca wypłacono stypendia szkolne dla 1 781 uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych posiadających stałe zameldowanie w Gorzowie Wlkp. w łącznej kwocie 698,00 zł. Ponadto wypłacono zasiłki szkolne dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych posiadających stałe zameldowanie w Gorzowie Wlkp.:

- w okresie od września do grudnia 2005 r. przyznano 30 zasiłków na łączną kwotę 5 781,63 zł,
- w okresie od stycznia do czerwca 2006 r. przyznano 24 zasiłki na łączną kwotę 5 920,00 zł.

Uczniowie gorzowskich szkół otrzymują również stypendia motywacyjne finansowane z budżetu miasta:

- zgodnie z zapisami rozdziału 8a ww. ustawy wypłata stypendiów realizowana jest z dochodów jst.,
- w 2006 r. w budżecie miasta na realizację stypendiów motywacyjnych zarezerwowano 100 000,00 zł,
- na zakończenie I semestru przyznano 178 stypendia, w tym 121 za wyniki w nauce i 57 za osiągnięcia sportowe,



- na zakończenie II semestru przyznano 587 stypendia, w tym 507 za wyniki w nauce i 80 za osiągnięcia sportowe,
- wszyscy uczniowie otrzymali stypendium w maksymalnej wysokości tj. 112 zł jednorazowo,
- łącznie na wypłatę stypendiów wykorzystano 85 680,00 zł.

Kolejny rok realizowana jest "Wyprawka szkolna" – program pomocy dla uczniów rozpoczynających naukę szkolną, pochodzących z najuboższych rodzin.

Przyznanie pomocy w formie wyprawki następuje na wniosek rodziców ucznia, jego opiekuna prawnego, rodziców zastępczych, a także dyrektora szkoły, nauczyciela, pracownika socjalnego lub innej osoby - za zgodą przedstawiciela ustawowego lub rodziców zastępczych. W roku ubiegłym otrzymana dotacja pozwoliła pomóc 262 pierwszoklasistom i wynosiła 21.151,71 zł. Natomiast w bieżącym roku środki na powyższy cel przekazano w niższej kwocie:

- MEN - 17.024 zł,
- Urząd Miasta Gorzowa Wlkp. z rezerwy ogólnej - 2.434,00 zł.

Rozliczenie z wykorzystania środków przeznaczonych na zakup podręczników w ramach programu "Wyprawka Szkolna 2005" wyniosło 19.435,10 zł. Pomoc otrzymało 229 uczniów klas pierwszych. Ponadto uczniowie z rodzin najuboższych mają możliwość korzystania z podręczników wypożyczonych ze szkolnych bibliotek.

1.1.2.5 Wzbogacanie bazy oświatowej, wyposażanie w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne

W mieście funkcjonuje aktualnie jedna szkoła kompleksowo przygotowana do przyjmowania uczniów niepełnosprawnych (wyposażona w windę - ZSO nr 16). Od 2005 r. placówki oświatowe dostosowują pomieszczenia sanitarne do potrzeb niepełnosprawnych.

Pomieszczenia dostosowano:

2005 r.: P – 23, P - 19, SP 1, ZS 13.

2006 r.: MPI 27, ZK nr 1, SP 9, SP 12, G 7, ZS 15.

W 2005 r. wykonano montaż platformy schodowej w dwóch obiektach ZS 13.

Wszystkie szkoły posiadają pracownie komputerowe

2004 r. – 60 pracowni komputerowych, 1184 komputery,

2005 r. – 64 pracownie komputerowe, 1247 komputerów.

Większość placówek przedszkolnych posiada już mini pracownie komputerowe. Na bieżąco dokonywana jest modernizacja sprzętu.

Placówki oświatowe w ramach środków własnych dbają o unowocześnianie bazy dydaktycznej. W 2005 r. ze środków budżetu miasta przekazano placówkom na powyższy cel 125 tys. zł, w tym:

- 70 tys. doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne konieczne do przeprowadzenia egzaminu maturalnego,
- 55 tys. na przygotowanie ośrodków do przeprowadzenia egzaminów potwierdzających kwalifikacje zawodowe,

W 2006 r. miasto przeznaczyło:

- 100 000 zł na pomoce naukowe dla wszystkich szkół,
- 150 000 zł doposażenie Centrum Kształcenia Zawodowego,
- 232 559 zł program „Mechatronik” realizowanym w Zespole Szkół Elektrycznych. Ogólny koszt programu to 604 562



W 2004 r. rozpoczęto modernizację boisk przyszkolnych, w tym też roku oddano do użytku nową halę sportową przy I LO.

Nowoczesne boiska przyszkolne wykonano:

2004 r. – ZSO nr 15,

2005 r. – Zespół Szkół, ZSO nr: 6, 11, 12,

2006 r. – SP 1, G 9.

1.1.2.6 Wypoczynek letni i zimowy

W celu organizowania wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży przez placówki oświatowe w budżecie Miasta rezerwowane są środki celowe. W roku 2006 roku była to kwota w wysokości 100 000 zł (w roku 2005 - 60.000 zł). Środki dzielone są dwie akcje : „Akcja Lato” i „Akcja Zima”.

W roku 2006 dodatkowo w ramach „Gorzowskiego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2006 r.” zabezpieczono wypoczynek w formie wyjazdowej dla 60 dzieci z rodzin najuboższych z gorzowskich szkół podstawowych. Ponadto zabezpieczono wyjazd grupie dzieci z Domu Dziecka. Wypoczynek zorganizowany był przez Międzyszkolny Ośrodek Sportowy w Gorzowie Wlkp. w nadmorskiej miejscowości Łukęcin. Część dotacji przekazano na wzbogacenie wypoczynku w formie szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Międzyszkolny Ośrodek Sportowy zakupił w tym celu fantoma, a na obozie zatrudniono instruktora ratownictwa medycznego. Z wypoczynku w Łukęcinie skorzystało ponad 400 uczestników. Ponadto formy wyjazdowe organizowały placówki: Młodzieżowy Dom Kultury ul. Teatralna, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2, Zespół Szkół Sportowych.

Z dotowanych form wyjazdowych skorzystało ponad 1000 uczniów.

Na wypoczynek w formach stacjonarnych w roku 2006 zabezpieczono kwotę 11 850 zł, którą rozdysponowano na organizację półkolonii oraz zajęć sportowo – rekreacyjnych.

Udział dzieci i młodzieży w formach stacjonarnych bez wyżywienia jest bezpłatny (np. zajęcia sportowo – rekreacyjne), w pozostałych przypadkach wykorzystywane są różnorodne sposoby wyjątkowego traktowania dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych (częściowe lub całkowite zwolnienie z opłat, dofinansowanie GCPRiPS do żywienia).

Placówki oświatowe były organizatorami wypoczynku dla ponad 1300 uczestników. Dokładne dane w załączniku.

Porównanie akcji „Lato” w latach 2004 – 2006.

formy	2004		2005		2006	
	uczniowie	dotacja	uczniowie	dotacja	uczniowie	dotacja
stacjonarne	446	12 900	686	16 000	243	11 850
wyjazdowe	513	17 100	454	14 000	1032	62 920
Razem	959	30 000	1140	30 000	1275	74 770*

* w tym 15 900 refundacja



Porównanie akcji „Zima” w latach 2004 – 2006.

formy	2004		2005		2006	
	uczniowie	dotacja	uczniowie	dotacja	uczniowie	dotacja
stacjonarne	2200	30 000	2103	30 000	2300	41 130
Wyjazdowe*	0	0	0	0	0	0
Razem	2200	30 000	2103	30 000	2300	41 130

*form wyjazdowych nie dotowano

1.1.2.7 Wolontariat

Działania nauczycieli w celu poprawy efektywności podejmowanych zadań wychowawczych obejmują m.in. prowadzenie bezpłatnych kół zainteresowań. Prowadzenie bezpłatnych różnorodnych kursów dla dzieci. Organizację darmowych wyjść dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej do miejsc kultury, rekreacji np. kino, basen. Opiekę nad uczniami w czasie organizowanych imprez integracyjnych np. Turnieje Rodzinne.

Organizację pomocy rzeczowej dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej w formie:

- pozyskiwania podręczników szkolnych,
- pozyskiwania przyborów szkolnych,
- organizacji zbiorów odzieży i artykułów gospodarstwa domowego,
- organizacji paczek okolicznościowych np. w związku ze zbliżającymi się świętami,
- organizacji darmowych wycieczek do miejsc, w których uczniowie mogliby się zrelaksować,
- organizacji dożywiania ze środków pozyskiwanych samodzielnie.

Organizację imprez dla uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej, mających kłopoty z integracją w zespole klasowym, szkolnych imprez okolicznościowych typu : Jasełka, Zajęczek itp.

Prowadzenie bezpłatnych konsultacji dla dzieci.

Prowadzenie poza godzinami pracy porad i konsultacji dla rodziców. Organizację i prowadzenie z uczniami giełd prac uczniów w celu pozyskiwania środków na potrzeby szkoły.

Prowadzenie przez nauczycieli różnorodnych badań pedagogicznych, w tym odwiedziny w domach uczniów poza godzinami pracy.

Prowadzenie przez nauczycieli zajęć specjalistycznych np. zajęć korekcyjno – kompensacyjnych poza godzinami pracy.

Tworzenie, z pozyskanych wcześniej samodzielnie środków, m.in.: narzędzi badawczych, pomocy dydaktycznych (na własnym sprzęcie, poza godzinami pracy).

Organizację zajęć w świetlicach socjoterapeutycznych (np. zajęcia prowadzone przez nauczycieli z placówek: SP 12, , SP 1 – świetlica środowiskowa dla dzieci romskich.

**Działania gorzowskich placówek oświatowych w zakresie wolontariatu – 2006 r.**

Placówka	Wolontariat uczniowski	Wolontariat nauczycielski
Zespół Szkół nr 6	<p>- Samorząd Szkolny Gimnazjum nr 6 bierze udział w akcji "Paczka" organizowanej przez Młodzieżową Radę Miasta Gorzowa polegającej na zbiórce darów dla Polskiego Domu Dziecka w Solecznikach na Litwie, 6 uczniów gimnazjum jest wolontariuszami,</p> <p>- Samorząd Szkolny Gimnazjum nr 6 uczestniczył w akcji charytatywno -edukacyjnej "Marzenie za grosik" polegającej na zbiórce funduszy na spełnienie marzenia 4 letniego Dawida chorującego na rdzeniowy zanik mięśni.</p>	
Gimnazjum nr 4	<p>Wolontariusze – uczniowie Gimnazjum wspólnie z nauczycielem pomagają opiekować się dziećmi (samoobsługa itp.), aktywnie uczestniczą w organizacji zabaw ruchowych, tematycznych, dydaktycznych, pomagają przygotowywać pomoce do zajęć i zabaw, czytają dzieciom bajki, pomagają przy organizacji festynu (konkursy sportowe), itp.</p> <p>Organizują: zbiórki pieniędzy na rzecz domów dziecka i domów opieki społecznej, pomoc rodzinom ubogim (zbiórki ubrań i artykułów spożywczych), występy, przedstawienia, kabarety dla małych dzieci w domach dziecka i przedszkolach.</p>	Nauczyciele wspomagają działania wolontariatu uczniowskiego.



Zespół Szkół Gastronomicznych	Działania szkolnego koła wolontariatu: indywidualna pomoc wolontariuszy osobom niepełnosprawnym - odwiedziny, rozmowy, wyjścia na spacer, pomoc w rehabilitacji osobom wskazanym przez wolontariat gorzowski), pomoc dzieciom hospitalizowanym w Szpitalu Wojewódzkim (uzgodnione z Dyrekcją Szpitala oraz oddziałowymi, dyżury wolontariuszy); współpraca z Warsztatami Terapii Zajęciowej (organizacja imprez i wyjazdów); pomoc wolontariuszy w organizacji imprez okolicznościowych w Urzędzie Miasta Gorzowa; pozyskiwanie środków na pomoc dla uczniów (Cykliczna Loteria Szkolnej Pomocy) – zebrane fundusze stanowią Szkolną Kasę Pomocy; udział w akcyjnych działaniach pomocowych (kwesty, dary).	
I Liceum Ogólnokształcące	Współpraca grupy uczniów z Ośrodkiem Wspierania Rodziny, Gorzowskim Centrum Wolontariatu, Szkołą Podstawową nr 14, systematyczna pomoc w rehabilitacji niepełnosprawnej dziewczynki, rokroczny udział w ulicznych zbiórkach pieniężnych na PCK i Hospicjum im. św. Kamila, akcja "Zielone banany".	Nauczycielski wolontariat to system konsultacji dla uczniów ZSO nr 1 wg ustalonego harmonogramu w wymiarze - nauczyciele pełnozatrudnieni 2 godz. tygodniowo, nauczyciele niepełnozatrudnieni - 1 godz.
Zespół Szkół Ekonomicznych	- współpraca z Domem Małego Dziecka przy ul. Kazimierza Wielkiego (opieka nad dzieckiem – stałe dyżury), - współpraca z świetlicami socjoterapeutycznymi (pomoc	



	<p>w odrabianiu lekcji, zabawy – stałe dyżury),</p> <ul style="list-style-type: none">- przeprowadzanie aukcji charytatywnych na terenie szkoły:<ul style="list-style-type: none">- zbiórka żywności- zbiórka środków czystości- współpraca z wolontariatem europejskim.	
Gimnazjum nr 9	<ul style="list-style-type: none">- pomoc w nauce dzieciom w świetlicach socjoterapeutycznych na terenie miasta i parafii pw. Podwyższenia Krzyża Świętego,- udział w kwestach ulicznych z okazji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,- udział w kwestach ulicznych z okazji Dnia Chorego na rzecz Hospicjum św. Kamila w Gorzowie Wlkp.,- udział w kwestach ulicznych i w supermarketach z okazji Świąt Bożego Narodzenia np. Akcja Paczka,- udział w ogólnopolskiej akcji „Góra Grosza”,- współpraca z wieloma fundacjami np. „Pomóż i Ty” – pomoc w rozprowadzeniu kalendarzy, zbiórka zabawek, z Gorzowskim Centrum Wolontariatu,- zbiórka pieniędzy na Polski Dom Dziecka w Solecznikach na Litwie.	
Centrum Kształcenia Zawodowego	Słuchacze Centrum Kształcenia Zawodowego biorą udział w akcji PACZKA – pomoc ubogim Polakom na Litwie organizowanej przez Młodzieżową Radę Miasta.	
Przedszkole Miejskie nr 25		Prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej funkcjonującej w obiekcie placówki.
Przedszkole Miejskie nr 7		Wolontariat pracowniczy (zaangażowany rodzic): Sala na Bank



		<p>– bawmy się zdrowo i bajkowo. Pod takim tytułem został zgłoszony projekt do konkursu „Wolontariusz na Bank”. Dzień 18 listopada to dzień, w którym pracownicy Citigroup w ponad 100 krajach jednocześnie angażują się w działania na rzecz swojego otoczenia. Z tej okazji w Citibank Handlowy Fundacja Kronenberga zorganizowała konkurs „Wolntariusz na Bank”. Zadaniem jego uczestników było przygotowanie propozycji projektu, który zamierzają zrealizować na rzecz wybranej organizacji społecznej. Nasz projekt otrzymał wyróżnienie i kwotę 2000 zł. na realizację projektu. Pieniądze przeznaczone zostały na zakup suchego basenu do nowootwartej sali gimnastycznej.</p>
Zespół Szkół nr 12	<ul style="list-style-type: none">- pomoc dzieciom ze świetlic socjoterapeutycznych,- opieka nad ludźmi starszymi,- zbiórka żywności trwałej raz w roku dla Centrum Charytatywnego mi. J. Pawła II,-pomoc uczniom szkoły (akcje i zbiórki przyborów szkolnych, słodyczy),- udział w akcji „góra grosza”.	Działalność wolontariuszy wspomaga opiekun Pani Izabela Dzigorzewska – Kuflińska.



Gimnazjum nr 16	<ul style="list-style-type: none">- pomoc dla hospicjum,- organizowanie akcji charytatywnych na terenie szkoły,- pomoc wolontariuszy przy organizacji imprez na terenie szkoły i poza szkołą, współpraca ze świetlicami i placówkami opiekuńczymi.	
Szkoła Podstawowa nr 12	"Szkolne Koło Pomocy Naukowej" działa na rzecz: <ul style="list-style-type: none">- pomocy uczniom w nauce,- wyrównywania szans edukacyjnych,- nadrabiania zaległości po dłuższej absencji,- integracji uczniów,	Wolontariat nauczycielski w świetlicy środowiskowej: <ul style="list-style-type: none">- zajęcia dydaktyczno-wychowawcze dla uczniów sprawiających problemy wychowawcze oraz mających trudności w nauce,- zajęcia dla uczniów z rodzin o trudnej sytuacji finansowej, rodzinnej,- dożywianie uczniów,- efektywne organizowanie czasu wolnego,- opieka nad uczniami,- wsparcie materialne rodzin.
Zespół Szkół Budowlanych	Niesiemy radość: <ul style="list-style-type: none">- czytanie chorym dzieciom w szpitalu,- przygotowywanie paczek mikołajkowych dla dzieci z Domu Dziecka,- paczki świąteczne dla pensjonariuszy domów pomocy oraz najbardziej potrzebujących mieszkańców miasta ,- udział w akcji "Góra grosza", kwesty PCK.	
III Liceum	Wolontariat uczniowski w ramach sekcji wolontariatu przy	



Ogólnokształcące	Parlamencie Uczniowskim. Stała współpraca z Zespołem Kształcenia Specjalnego (org. Loterii Świątecznej, Balu Noworocznego, Dnia Dziecka) Przeprowadzanie akcji charytatywnych: - „Góra Grosza” (Rodzinne Domy Dziecka) - „Pole Nadziei” (Hospicjum) - „Przepustka do życia” (Unicef – Polska)	
Gimnazjum nr 3	- praca na rzecz schroniska dla zwierząt - 4 osoby - praca w przedszkolach - 10 osób (czytanie bajek, zabawy połączone z nauką języka obcego, zabawy ruchowe, pomoc w organizacji imprez, uroczystości, bali i festynów), - pomoc w Domu Dziennego pobytu, - zajmowanie się dziećmi na Oddziale Dziecięcym w szpitalu – 2 osoby, - zajęcia w Hostelu – Domu dla osób dorosłych upośledzonych - 2 osoby, - zajęcia dla dzieci chorych i upośledzonych w Ramach akcji „Starszy brat...” - 2 osoby Szkolne koło wolontariatu włącza się w Akcje Ogólnopolskie i lokalne: - Góra Grosza, - Cała Polska czyta dzieciom, - „Paczka”, - zbiórka środków czystości dla bezdomnych mężczyzn, - zbiórka żywności dla ubogich rodzin	Nauczyciele wspomagają działania wolontariatu uczniowskiego.
Miejskie Przedszkole nr 2		Uczestnictwo w akcji : "Góra grosza" . Zbiórka odzieży i zabawek dla dzieci. Organizowanie festynu dla dzieci z najbliższej okolicy.



		Bezpłatne korzystanie z przygotowanych atrakcji i poczęstunku.
Szkoła Podstawowa nr 17	Wolontariat uczniowski „Szkolne Koło Małego Wolontariatu” Logo „AMOR VINCIT OMNIA” - zbiórka środków czystości dla Domu Brata Alberta, - przeprowadzenie akcji „I ty możesz zostać św. Mikołajem”, - „Jasełka” – przedstawienie bożonarodzeniowe dla mieszkańców DPS-u, ZKS nr 1, - bal integracyjny dla uczniów Zespołu Kształcenia Specjalnego nr 1 – „Podajmy sobie przyjazną dłoń”.	
Zespół Szkół nr 20	Od 8 lat działa <i>Stowarzyszenie Pomocy Uczniom</i> , którego celem jest pomoc dzieciom z rodzin potrzebujących wsparcia, uczęszczających do szkoły oraz współpraca z innymi placówkami oświatowymi obejmującymi swoją działalnością dzieci i dorosłych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Stowarzyszenie skupia w swoich szeregach 30 nauczycieli oraz około 50 uczniów współpracujących z nim na stałe przy organizowaniu wielu akcji i imprez. Głównym źródłem finansowania Stowarzyszenia jest sponsoring rodziców i firm, dochody z organizowanych imprez i akcji m.in. kiermasze ciast, upieczonych przez uczniów i rodziców, sponsorowane przedstawienia teatralne, sprzedaż stroików i kartek świątecznych, koncert charytatywny gorzowskich zespołów artystycznych "I Ty możesz zostać św. Mikołajem". Uczniowie wraz z nauczycielami organizują na terenie szkoły akcje typu: 1."Każdy uczeń ma podręczniki	



	<p>i pomoce szkolne" zaopatrywanie uczniów z rodzin potrzebujących wsparcia w potrzebne pomoce i podręczniki.</p> <p>2. "Paczka świąteczna" wsparcie gorzowskich rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej (przekazujemy corocznie ok. 180 paczek).</p> <p>3. Samopomoc koleżeńska – uczniowie pomagają swoim kolegom w opanowaniu umiejętności i przyswojeniu wiedzy. W ciągu całego roku szkolnego przeprowadzane są również akcje pomocowe, zbiórki pieniężne na rzecz innych organizacji:</p> <p>1. "Pomóżmy Hospicjum św. Kamila" – zbiórka pieniędzy i owoców.</p> <p>2. Zbiórka karmy dla zwierząt przebywających w schronisku.</p> <p>3. "O uśmiech Dziecka" – zbiórka słodyczy i materiałów pielęgnacyjnych dla dzieci z Domu Małego Dziecka.</p> <p>4. Zbiórka żywności trwałej na rzecz stołówki środowiskowej prowadzonej przez Stowarzyszenie im. Brata Alberta znajdującej się przy ul Armii Ludowej (w ciągu 4 lat przekazano ponad 4 tony produktów żywnościowych)</p> <p>5. Pomoc żywnościowa przekazana rodzinom uczniów, świadczona we współpracy z Stowarzyszeniem im. Brata Alberta (w roku 2006 przekazano prawie 2 tony produktów żywnościowych otrzymanych z Lubuskiego Banku Żywności).</p> <p>6. Udział w ogólnopolskiej akcji „Góra Grosza” (zebrano 400 zł) Udział w 2006r w akcji „Mam marzenie” (zebrano ok. 600 zł).</p>	
Zespół Szkół Mechanicznych	Przeszkolono uczniów do pracy w świetlicach środowiskowych – uczniowie uzyskali certyfikaty	



	<p>wolontariatu.</p> <p>Prowadzone jest Koło Honorowych Dawców Krwi (II miejsce w Polsce I miejsce w regionie).</p> <p>Młodzież uczestniczy w zbiórkach pieniędzy na Hospicjum św. Kamila, opiekuje się Miejskim Przedszkolem Integracyjnym nr 14 oraz Schroniskiem dla bezdomnych psów.</p> <p>Organizowane są świąteczne spotkania w Domu Spokojnej Starości oraz w Domu Pomocy Społecznej im. Brata Alberta.</p>	
<p>II Liceum Ogólno kształcące im. Marii Skłodowskiej- Curie</p>	<p>Podstawowe działania wolontariatu: pomoc najbardziej potrzebującym, udział w akcjach: „Góra grosza”, „Kiermasz świąteczny”, Paczka dla dzieci w Czeczenii”, „Akcja krwiodawstwa”, „Zbiórka pieniędzy dla hospicjum”, „Zielone Mikołaje”, „Zbiórka pieniędzy na rzecz Domu Brata Alberta”, Nauczanie bezrobotnych języka angielskiego 2 razy w tygodniu ok. 1,5 h.</p>	<p>Konsultacje 2 godz. w tygodniu wszyscy nauczyciele oraz pedagog szkolny.</p> <p>Prowadzenie szkolnych kół zainteresowań: sportowych, języków obcych, artystycznych.</p>

1.1.2.8 Pozaszkolna działalność na rzecz dzieci i młodzieży

Zajęcia pozaszkolne są integralną częścią procesu nauczania i wychowania. Organizowane są przez specjalnie w tym celu powołane placówki. Czas wolny to ta część dnia, która pozostaje po wypełnieniu codziennych obowiązków : po nauce szkolnej, po odrobieniu lekcji, po wykonaniu wszystkich niezbędnych czynności. Jest to więc czas, który można i należy przeznaczyć na odpoczynek, rozrywkę i rozwijanie swoich osobistych zainteresowań. Wszelkie dobrowolnie przyjęte obowiązki społeczne, jak pełnienie funkcji w organizacjach dziecięcych i młodzieżowych, uczestnictwo w doraźnych akcjach, mieszczą się w ramach czasu wolnego. Pedagodzy podkreślają, że czas wolny powinien być dla dziecka powiązany z przyjemnością, a nie z obowiązkiem. Dziecko może spędzać czas wolny bawiąc się, biorąc udział w zawodach sportowych; na boisku, w ogrodzie, w kinie, w teatrze, na zbiórce harcerskiej, w kółku zainteresowań w szkole, w świetlicy, czy placówce wychowania pozaszkolnego. Różnorodne formy zajęć pozalekcyjnych służą temu, by nauczyć dzieci i młodzież organizowania wolnego czasu, by kształtować umiejętność wypoczyniania. Tak jak wychowuje się do pracy, tak również trzeba wychowywać do spędzania czasu wolnego. Termin „czas wolny” pojawił się i rozpowszechnił z chwilą



uznania go przez Międzynarodową Konferencję UNESCO w czerwcu 1957 r. W Polsce zainteresowanie tą problematyką datuje się już od 1925 r.

Organizacje pozarządowe oraz instytucje kulturalne i sportowe animujące pozaszkolne zajęcia dzieci i młodzieży z terenu Miasta :

Amatorski Ruch Artystyczny:

Zespół Tańca Ludowego "Mali Gorzowiacy"

Maria i Krzysztof Szupiluk - kierownictwo artystyczne

Młodzieżowy Dom Kultury

Zespół Artystyczny "Buziaki"

Izabella Szafrąska - Słupecka - kierownik artystyczny zespołu

Magda Pera - Logdańska – instruktor

ul. Estkowskiego 3, Gimnazjum nr 7.

Zespół Taneczny "Kontra Mini"

Agnieszka Błaszowska

Klub Piosenki Artystycznej

Grodzki Dom Kultury

Studio Piosenki Młodzieżowej „Panorama”

Instruktor – Sergiusz Sokołow

Grodzki Dom Kultury

Zespół „Klaster”

Instruktor – Zbigniew Bocian

Młodzieżowy Dom Kultury

Młodzieżowy Dom Kultury

Działa od roku 1974 Młodzieżowy Dom Kultury prowadzi stałe formy działalności, skupiając około 1000 dzieci i młodzieży w następujących sekcjach: plastycznej, teatralnej, fotograficznej, muzycznej, rehabilitacji, grafiki komputerowej. Przy Młodzieżowym Domu Kultury działa Zespół Tańca Ludowego "Mali Gorzowiacy", Zespół Artystyczny "Buziaki".

Grodzki Dom Kultury

Założony w roku 1975 Grodzki Dom Kultury, prowadzi działalność kulturalną w stałych formach: Pracownia Edukacji Plastycznej, Pracownia Rysunku, Pracownia Edukacji Plastycznej dla dzieci, Klub Modelarski "Fenix", Klub Piosenki Turystycznej, Klub Piszących, Szkołka gitarowa, Studio Piosenki Młodzieżowej, Dyskusyjny Klub Filmowy "Megaron", Teatr "Kreatury". Przy GDK działają również takie zespoły jak: Zespół Tańca Ludowego "Gorzowiacy", Chór GDK "Cantabile", oraz Zespół Muzyki Dawnej "Preambulum". Grodzki Dom Kultury jest organizatorem Przeglądu Amatorskiego Ruchu Artystycznego we wszystkich dziedzinach sztuki: teatru, muzyki (małe i duże formy muzyczne, chóry), tańca, plastyki i fotografii.

Miejskie Centrum Kultury

Działa od roku 1994 r.



Działalność swą koncentruje na amatorskim ruchu artystycznym, stwarza okazje do spotkań z kulturą dla osób w różnym wieku i o różnych zainteresowaniach. W MCK pracuje wiele zespołów m.in. Gorzowska Orkiestra Dęta, kapele rockowe, studium wokalne, Klub Seniora, Chór polsko - niemiecki "Cantare".

MCK specjalizuje się w organizowaniu koncertów muzyki rockowej i innej muzyki dla młodzieży. W kawiarni literackiej promowane są głównie książki poetyckie.

Miejskie Centrum Kultury "Zawarcie" Filia Miejskiego Centrum Kultury

Działa od roku 1999 Miejskie Centrum Kultury "Zawarcie" dysponuje sceną, salą widowiskową na 280 miejsc, bufetem i pomieszczeniami na działalność sekcijną. Obiekt jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych w/g standardów europejskich. Prowadzona jest tu działalność na rzecz społeczności lokalnej (środowiskowy klub Capitołek) i całego miasta. Ogromnym atutem MCK "Zawarcie" jest nowoczesne i estetyczne wyposażenie wnętrza stwarzające doskonałe warunki do organizacji spektakli, koncertów, bankietów, imprez tanecznych, jubileuszowych i rodzinnych.

Dom Kultury "Małyszyn"

Założony w roku 1990 Działalność kulturalna DK "Małyszyn" jest wszechstronna, adresowana do lokalnego środowiska, dla dzieci i młodzieży z okolicznych osiedli, dla wszystkich grup wiekowych. Stałe zespoły i sekcje działające w DK "Małyszyn" to: zespół wokalny "Appasjonata", dziecięca grupa teatralna, zespół "Trio B.A.S.", pracownia plastyczna. W DK "Małyszyn" prowadzone są stałe imprezy cykliczne edukacyjne i rozrywkowe. Działalność swą opiera na współpracy ze szkołą i najlepszymi zespołami amatorskiego ruchu artystycznego w Gorzowie.

Klub Spółdzielni Mieszkaniowej "U Szefa"

Klub "U Szefa" prowadzi działalność środowiskową. Przy Klubie działa: grupa młodzieżowa "Break Boys" oraz Teatr "Przystanek 101", którego uczestnikami jest młodzież i dzieci. W Klubie działa także pracownia plastyczna.

Jazz Club "Pod Filarami"

Działa od 1980 roku Jazz Club "Pod Filarami" prowadzi popularyzację współczesnej kultury muzycznej na bazie jazzu i edukację w tym zakresie. Przez 20 lat swojej działalności Klub zyskał opinię jednego z najlepszych klubów jazzowych w Polsce. Znajduje to wyraz w przyjazdach wybitnych muzyków, często na jedyny koncert w Polsce. Od 1986 roku prowadzi Małą Akademię Jazzu - cykl audycji muzycznych dla dzieci szkół podstawowych. Zajęcia prowadzone przez artystów muzyków jazzowych z całego kraju, pogłębiają wiedzę z zakresu historii i teorii muzyki jazzowej. W 2000 roku Małą Akademię Jazzu zainteresował się angielski kanał telewizyjny - stacja muzyczna BET1. Będzie ona rejestrowała i odtwarzała audycje muzyczne Małej Akademii Jazzu w całej Europie.

Działania Teatru na rzecz dzieci i młodzieży

W Teatrze prowadzone są także:

Studio Teatralne dla dzieci i młodzieży

Poniedziałkowy Teatr Lektur

Kabaret "Biała Mysz"

Scena Lalki i Aktora



Teatr Kreatury

Stowarzyszenie „Teatr Kreatury” (dawniej Teatr Małych Form TRUSKAWECZKI) działa przy Grodzkim Domu Kultury w Gorzowie od września 1992 roku.

Skład zespołu tworzą studenci, uczniowie gorzowskich szkół średnich oraz inne Kreatury. Przy Teatrze Kreatury działa Grupa happeningowa WESOŁE MIASTECZKO, która od sierpnia 2001 roku przeprowadziła kilkanaście akcji ulicznych. Reżyserem, kierownikiem artystycznym, a także założycielem teatru jest Przemek Wiśniewski. W latach 1996 - 1998 Teatr Kreatury współpracował z teatrem francuskojęzycznym działającym przy IV L.O. w Gorzowie. Spektakl pt. "Lui et Elle - l'art de vie ou la fin fatale d'une mauvaise piece" ("On i ona - sztuka życia albo fatalny koniec złej sztuki") na podstawie "Teatryku ZIELONA GĘŚ" K.I.Gałczyńskiego w tłumaczeniu zespołu, w reżyserii Przemka Wiśniewskiego, z udziałem uczniów IV L.O. i Kreatur, zdobył Grand Prix na II Festiwalu Licealnych Teatrów Francuskojęzycznych w Poznaniu w 1997 r. Nagrodą było reprezentowanie Polski na Międzynarodowym Festiwalu Festiwali w Quebec'u w Kanadzie w 1998 r. Na zaproszenie Polonii kanadyjskiej spektakl został pokazany w Konsulacie Polskim w Montrealu. Latem 1997r. spektakl był prezentowany we Francji w: Calais, Lille i Correns.

Dane dotyczące uczestnictwa mieszkańców Gorzowa Wlkp. , w tym dzieci i młodzieży w różnorodnych formach oferowanych przez placówki kultury w 2005 r.

1. użytkownicy bibliotek ogółem,	
w tym form kulturalnych i muzealnych	86 873
2. czytelnicy bibliotek	34 720
3. uczestnicy w domach i ośrodkach kultury,	
świetlicach:	
- w formach edukacyjnych	3590
- w zespołach artystycznych	1100
- kołach zainteresowań	1703
4. Uczestnicy okazjonalnych form działalności	
- wszystkie imprezy, łącznie z plenerowymi	73 592
- w galeriach w ramach domów kultury	25 550
- w kinach domów kultury	11 023

Rekreacja w mieście

OSiR jest administratorem obiektów przy ul. Słowiańskiej 1, łaźni miejskiej, stadionu przy ul. Mysliborskiej oraz ośrodka przywodnego w Nierzymiu. Jest organizatorem szeregu imprez sportowo-rekreacyjnych i koncertów estradowych różnych wykonawców. Podczas wakacji na swoich obiektach organizuje dla dzieci i młodzieży cykl imprez pod nazwą "Sportowe wakacje". W Nierzymiu organizowane są turnieje



piłki plażowej oraz szereg innych gier i zabaw dla mieszkańców naszego miasta, w tym dla dzieci i młodzieży.

Organizacją rekreacji w Gorzowie Wlkp. zajmuje się także Zakładowe Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej "Stilon" znajdujące przy ul. Czereśniowej 2. ZTKKF organizuje turnieje plażowej piłki siatkowej oraz mini piłki nożnej. Obiekty rekreacyjne na terenie miasta:

SKATE PARK – rolkowisko

lokalizacja: Park Kopernika

Działa od października 2004 roku. Urządzenia do uprawiania sportów wrotkarskich ustawiono na plac z betonu o powierzchni 600 mkw. Plac wyposażono w urządzenia:

1. FUN BOX
2. SPEED RAMP
3. CURB

MINIDOWNHIL Słowianka - Tor rowerowy

lokalizacja: Park Słowiański (100m za CSR Słowianka w kierunku Tesco)
Działa od listopada 2004 roku. Trasa ma długość 250 metrów o naturalnym spadku z przeszkodami ziemnymi, przeznaczona do uprawiania ekstremalnych sportów rowerowych.

TEREN ZIELENI REKREACYJNEJ przy stawie ul. Błotna powierzchnia: 3,6 ha, w tym powierzchnia lustra wody 1,85 ha. Teren ograniczony ul. Błotną i Cegielskiego oraz ogrodzeniem szkoły i drogą dojazdową do szkoły. Na miejscu znajduje się wiata ze stołami i siedziskami oraz grill, można poobserwować ptactwo - kaczki i nurki oraz łowić ryby w stawie bez karty wędkarskiej.

Sport

GKS "Gorzovia"

Prezes Klubu - Ryszard Kulczycki dyscyplina sportowa: - tenis stołowy

KS "Orlęta"

Prezes Klubu - Kazimierz Milanowski dyscyplina sportowa: - kolarstwo

Klub Szachowy "Stilon"

Dyr. Klubu - Konrad Tołkacz dyscyplina sportowa: - szachy

Międzyszkolny Kajakowy Klub Sportowy "Gorzów"

Kier. Klubu - Krystyna Głazewska dyscyplina sportowa: - kajakarstwo

Gorzowski Klub Piłkarski

Dyr. Klubu - Tadeusz Babij

dyscyplina sportowa: - piłka nożna mężczyzn

Gorzowski Młodzieżowy KS "Kadet"

Prezes Klubu - Waldemar Kowalski dyscyplina sportowa: - strzelectwo sportowe

Sportowy Klub Łuczniczy "OSiR"

Prezes Klubu - Jan Krzemiński dyscyplina sportowa: - łucznictwo

pozostałe stowarzyszenia:

Harcerski Klub Żeglarski "Panta Rhei"

Komandor Klubu - Sylwester Kuczyński

dyscyplina sportowa: - żeglarstwo

Gorzowskie Zrzeszenie Sportu Niepełnosprawnych "Start"

Kier. Zrzesz. - Elżbieta Ładnowska dyscypliny sportowe: - lekkoatletyka - łucznictwo - szachy - pływanie

Tradycyjna Szkoła Chińskich Sztuk Walki



Instruktor Przemysław Milczarek

Kluby sportowe dla dzieci i młodzieży gornowskich szkół.

Lp.	Nazwa klubu	Grupy	Kadra	Zawodnicy	Poziom sportowy
1.	„19” II LO	Organizacja imprez	5		III m. GSM II. dz., III chł. GSM
2.	„Trzynastka” ZSO nr 13	koszykówka mini koszykówka L.A. p. nożna	1 2 1 1	20 40 25 20	I m. kosz. ch. GSM I m. kosz. chł., dz GSM I m. GSM I.m. przełaje
3.	„Budowlanka” ZSB	koszykówka p. siatkowa p. ręczna p. nożna	1 1 1 1	30 40 16 50	II m. GSM II m. GSM II m. GSM II m. GSM
4.	„Chemik” ZST i O	koszykówka p. siatkowa	2 2	50 10	Półfinał MP, II m. makroregion, II m. GSM
5.	„Płomień”	p. siatkowa	3	42	
6.	„Dystans” SP nr 11	L.A. koszykówka	1 1	35 16	medale GSM, medale przełaje chł. dz.
7.	„Ekonomik” ZSE	koszykówka kulturystyka	2 2	12 13	
8.	„Lider” SP nr 15	p. ręczna	2	36	mistrzostwo miasta, mistrzostwo woj.
9.	„Stilon”	p. nożna	2	26	II m. M. Wielgusa, II m. „Z Podwórka na stadion” dz.
10.	„Mieszko” SP nr 5	siatkówka p. nożna	1 1	24 28	
11.	„Siódemka” Gimnazjum nr 7	Unihokej koszykówka szachy	2 1 1	45 12 12	I m. GSM chł. I m. GSM, I m. Międzynar. Turniej szachowy dz.
12.	„Speedway”	mini żużel	1	8	Żużlowe Talenty Europy



13.	„Społecznik” I SLO	koszykówka L.A. p. siatkowa p. nożna	1 1 1 1	10 10 10 12	I m. MSM dz. chł.
14.	„Dragon” PSP o prof. Art..	taekwondo kickboxing	1 1	25 15	medale MP ,MW chł. dz. medale MP ,MW
15.	„Marcinek” ZSO nr 6	koszykówk a p. siatkowa p. nożna	2 1 1	33 22 15	III m. MGS, chł. dz. VII m. MGS
16.	„Dwudziestka” ZSO nr 15	koszykówk a p. siatkowa p. ręczna p. nożna	1 1 1 1	38 10 0 38 34	
17.	„Spartakus” Gimnazjum nr 1	zapasy	2	30	medale MP chł.
18.	„As”	rejestracja			
		Suma	52	966	

Stan bazy oświatowej w aspekcie realizacji działań opiekuńczo – wychowawczych na dzień 30 września 2006 r.

Placówka	Tygodnio wa liczba godz. pracy światlic	Liczba boisk	Liczba sal gimnastyczn ych	Komputery	
				Liczba pracowni	liczba komputerów
SP 1	39	1 nowocze sne	2	1	38
SP 4	26	1	1	1	22
SP 5	26	1	2	1	16
SP 6	45,5	1 nowocze sne	1	1	15
SP 9	39	1	1	2	19
SP 10	39	1	2	2	25
SP 11	39	1	0	0	0
SP 12	26	1	1	1	9
SP 13	94	1	2	3	30
SP 14 (ZS	40	1	0	0	0



14)					
SP 15	45,5	1	1	1	46
SP 16	26	1 nowocze sne	0	1	14
SP 17	52	1	1	1	10
SP 18 (ZKS)	35	1	1	0	5
SP 19 (ZS 12)	0	1	0	0	0
SP 20	52	1 nowocze sne	2	2	30
SP 21	52	1	1	1	14
SP Sportowa	26	1	0	0	0
G 3	13	0	1	1	9
G 4	5	1	1	1	16
G 6	6,5		0	0	0
G 7	13	1	1	2	28
G 9	13	1 nowocze sne	1	2	30
G 12	13	1 nowocze sne	1	3	53
G 13	13	1	2	2	34
G 14	13	0	2	1	14
G 16	13	1	0	0	0
G 18	12	0	0	1	9
G 19	0	0	1	1	7
G 20	13	1	1	1	18
G 21	13	1 nowocze sne	0	1	9
Gim. Sportowe	0	0	0	0	0
Gim. dla dorosłych	0	0	0	0	0
I LO	0	0	2	2	40
II LO	0	1	2	2	36
III LO	0	1	1	1	26
IV LO	0	1	1	2	48
V LO	0	1	1	2	19
VIII LO	0	0	1	1	32
CKZ	0	0	0	5	115
Lic. Plast.	0	0	0	2	28
ZSBud.	13	1	1	3	44



ZSEkonom	0	1	2	3	54
ZSElekt.	0	1	0	5	89
ZSGastr.	0	0	1	2	40
ZSMech.	0	1	1	2	36
ZSOdzież	0	0	2	3	42
ZSOgrad.	0	1	1	1	24
ZSTiO	0	1	1	3	49
ZS 12	0	0	0	0	0
Sportowe LO	0	0	1	1	12
ZS 14	0	0	0	0	0

1.1.3 Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży

Jednym z priorytetowych zadań społecznych jest zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży.

1.1.3.1 Współpraca z rodziną przy realizacji celów wychowawczych

Celem współpracy z rodziną jest:

- Wspieranie kształtowania osobowości dziecka w celu przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym.
- Dostarczanie rodzicom wiedzy na temat właściwych metod wychowawczych.
- Uwrażliwianie rodziców na umiejętność rozpoznawania i udzielania dziecku właściwej pomocy w sytuacjach dla niego trudnych.
- Angażowanie rodziców do pracy na rzecz szkoły w celu właściwej integracji ze środowiskiem szkolnym, a tym samym podejmowanie różnorodnych działań dotyczących przeciwdziałania wszelkim formom niedostosowania społecznego dzieci.
- Pogłębianie wiedzy w zakresie efektywnej współpracy z rodzicami uczniów.
- Rozwijanie współdziałania rodziców z pracownikami szkoły w celu wszechstronnej pomocy dzieciom w sytuacjach trudnych.

Działania te wynikają z realizacji, opracowanych przez każdą szkołę, następujących programów:

- Szkolnego Programu Wychowawczego,
- Szkolnego Programu Profilaktyki,
- Programów Profilaktycznych zatwierdzonych do stosowania przez MEN,
- Programów Profilaktycznych tworzonych wg potrzeb przez pracowników szkoły,
- Programów wychowawczych realizowanych w poszczególnych klasach,
- Programu współpracy szkoły z rodziną, tj. „Doskonalenie współpracy szkoły z Rodziną”,
- Innych programów, np. programów zajęć pozalekcyjnych.

Realizacja dotyczy działań indywidualnych i grupowych skierowanych do rodziców lub prawnych opiekunów dziecka, odbywających się w ramach:

- indywidualnych spotkań nauczycieli-wychowawców z rodzicami uczniów, prawnymi opiekunami,
- indywidualnych spotkań dyrekcji szkoły, pedagoga szkolnego z rodzicami uczniów, prawnymi opiekunami,



- udział nauczycieli i rodziców w indywidualnych spotkaniach oraz w warsztatach organizowanych i prowadzonych przez specjalistów z dziedziny: psychologii, pedagogiki, socjologii, medycyny, prawa itp.
- udział nauczycieli i rodziców w warsztatach umiejętności wychowawczych dotyczących: słuchania, komunikowania się, rozpoznawania uczuć, itp.
- udział w zajęciach integracyjnych organizowanych na terenie szkoły, klasy,
- udostępnianie rodzicom literatury pedagogicznej,
- redagowanie gazetek tematycznych dotyczących aktualnych problemów szkoły,
- konsultacje indywidualne,
- uczestnictwo rodziców w kursach-treningach skutecznego wychowania organizowanych na terenie szkoły oraz placówek specjalistycznych,
- niesienia szybkiej i adekwatnej do potrzeb pomocy w sytuacjach kryzysowych dziecka i jego rodziny,
- tworzenia grup wsparcia dla rodziców w celu skutecznego oddziaływania na swoje dziecko,
- udziału rodziców w organizowanych w szkole imprezach promujących zdrowy styl życia,
- udziału nauczycieli w szkoleniowych radach pedagogicznych,
- udziału w formach doskonalenia zawodowego w zakresie współpracy szkoły z rodziną,
- zwrócenie szczególnej uwagi nauczycieli-wychowawców na wzmacnianie pozytywnych więzi między nauczycielem, uczniem a rodzicem, poprzez:
 - okazywanie zainteresowania każdemu wychowankowi i jego rodzicom,
 - rozpoznawanie środowiska rodzinnego uczniów,
 - udzielanie pomocy wychowankowi i jego rodzinie w rozwiązywaniu problemów,
 - współdziałanie nauczyciela-wychowawcy i rodzica w sytuacjach trudnych,
 - wzmocnienie oddziaływań rodzica poprzez wskazywanie pozytywnych cech dziecka,
- organizowanie różnych form pomocy rzeczowej dla uczniów pochodzących z rodzin w bardzo trudnej sytuacji ekonomicznej.

Działania szkoły muszą opierać się na wszechstronnej współpracy między innymi z takimi instytucjami jak:

- Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej,
- Policja,
- Sąd Rejonowy Wydział Rodzinnych i Nieletnich
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
- Ośrodek Terapii Uzależnień itp.

1.1.3.2 Działania szkół w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży

W celu zapewnienia wszechstronnego bezpieczeństwa uczniom opracowano i wdrożono różnorodne działania:

1. Szczegółowo analizuje się sytuację szkolną i rodzinną każdego ucznia.
2. Obowiązkowo organizuje się dyżury nauczycieli na korytarzach szkolnych.
3. W Zespole Szkół Mechanicznych zrealizowano pilotażowy program „Zapobieganie skutkom ataków terrorystycznych” uzupełniony o ratownictwo medyczne. Zapoznano szkoły z możliwościami skorzystania z powyższego programu.



4. Wprowadzono pilotażowy program pomocy przedmedycznej dla uczniów III klas gimnazjów, prowadzony przez specjalistyczną kadrę i kończący się uzyskaniem zaświadczenia.
- Działania placówek określone w Statucie Szkoły realizowane są poprzez:
 - rozmowy, gry i zabawy integracyjne,
 - organizację zajęć edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa z udziałem rodziców, przedstawicieli instytucji takich jak: policja, Sąd Rejonowy Wydział Rodzinny i Nieletnich,
 - organizację apeli na temat bezpieczeństwa w różnych sytuacjach, debat, dyskusji i spotkań dla dzieci na temat bezpieczeństwa,
 - organizację gier i zabaw dyskusyjnych na temat aktualnych problemów, zajęć dydaktycznych szkoły na temat Konwencji Praw Dziecka,
 - dyskusje, rozmowy z dziećmi na temat tolerancji, zapobieganie segregacji, niesienia pomocy innym, organizowanie pomocy potrzebującym,
 - warsztaty na temat szacunku i tolerancji dla innych ludzi, stosowania zasad regulaminu szkolnego, zachowania się uczniów w każdej sytuacji,
 - organizację pokazów, filmów edukacyjnych, pogadarek, spotkań dla uczniów i rodziców na temat oceny zjawiska przemocy, jego skutków oraz sposobów przeciwdziałania,
 - organizowanie spotkań rodziców ze specjalistami na temat problemów związanych z wychowaniem dzieci prelekcje dla rodziców na temat rozwiązywania przez nich problemów z występowaniem u dzieci zachowań agresywnych lub innych niewłaściwych
 - organizację pomocy socjalnej dla uczniów potrzebujących, znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej,
 - organizację warsztatów na temat umiejętności używania komunikatu „ja” w trudnych sytuacjach,
 - przeprowadzanie badań socjometrycznych wśród uczniów poszczególnych zespołów klasowych,
 - organizację konkursu dla uczniów poszczególnych klas: „Rozsądnie, Kulturalnie, Bezpiecznie”,
 - objęcie uczniów przejawiających niedostosowanie społeczne terapią indywidualną
 - objęcie zespołów klasowych, w których pojawiły się sytuacje trudne terapią grupową
 - sporządzanie kontraktów dotyczących zbieżności zachowań i wzmocnień,
 - tworzenie indywidualnych programów pracy terapeutycznej,
 - organizację równoległej terapii rodziców i ich dzieci,
 - zamieszczanie w gazetce szkolnej artykułów na temat właściwego postępowania w różnych sytuacjach życiowych,
 - umieszczenie w widocznym miejscu tablicy informacyjnej na temat możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach trudnych,
 - stworzenie i egzekwowanie procedur i regulaminów między innymi takich jak:
 - procedury wchodzenia na teren szkoły osób z zewnątrz,
 - procedury postępowania w przypadkach agresji,
 - regulamin dyżurów nauczycielskich w szkole i terenie przyszkolnym,
 - regulamin dotyczący obowiązków nauczyciela – wychowawcy,
 - inne regulaminy zawarte w kodeksie szkoły,



- posiedzenia Szkolnej Komisji Opiekuńczo – Wychowawczej zawierające między innymi:
- ustalenie form i metod pomocy dziecku w jego trudnej sytuacji życiowej,
- rozwiązywanie konfliktów dotyczących ucznia, grupy rówieśniczej, nauczyciela, rodzica,
- opiniowanie i orzekanie w sytuacji szkolnej i pozaszkolnej uczniów między innymi do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich, Policji itp. ,
- wnioskowanie do instytucji do tego powołanych o umieszczenie dziecka placówce.

1.1.3.3 Bezpieczna droga do szkoły

W ramach realizacji programu „Bezpieczna droga do szkoły” w trosce o bezpieczeństwo i prawidłowe korzystanie z ulic i dróg dojścia do szkoły, we wszystkich szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzone są lekcje z wychowania komunikacyjnego.

Ponadto pracownia komunikacyjna w Centrum Kształcenia Zawodowego (obecnie w Gimnazjum nr 9) organizuje cyklicznie różnorodne formy zajęć pozalekcyjnych, które znacząco wpływają na podnoszenie świadomości bezpiecznego poruszania się po drogach, m. in.:

- turnieje Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych,
- konkursy: „W Europie jeździmy bezpiecznie”, „Bezpieczna droga do szkoły”,
- festyny Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego.

Zajęcia cieszą się dużym zainteresowaniem wśród dzieci i młodzieży.

W celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieci na przejściach przez ulice o dużym natężeniu ruchu pojazdów, w bliskim sąsiedztwie obiektów szkolnych zamontowano sygnalizatory świetlne sterowane komputerowo.

W 4 placówkach zatrudnieni są „przeprowadzacze” – pracownicy odpowiednio przeszkoleni do przeprowadzania dzieci przez ruchliwe ulice:

Szkoła Podstawowa nr 4 ul. Kobylogórska.

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 10 ul. Towarowa.

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 13 ul. Paderewskiego.

Szkoła Podstawowa nr 5 ul. Konstytucji 3 Maja.

Ponadto w okresie remontu mostu Staromiejskiego, w celu zapewnienia maksymalnego bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży w pokonywaniu drogi do i ze szkoły, w ZSO nr 3 zatrudniono 2 przeprowadzaczy.

1.1.3.4 Przestępczość nieletnich

Charakterystyka przestępczości nieletnich, sporządzona na podstawie danych statystycznych zawartych w Biuletynie.

Rok	2003	2004	2005	2006- I półrocze
Ilość przestępstw ogółem	8588	8268	7987	3892



Ilość czynów karalnych popełnionych przez nieletnich	351	405	325	142
Udział procentowy	4,1	4,9	3,5%	3,6 %

Najczęściej popełnianymi czynami były kradzieże, kradzieże z włamaniem, rozboje i wymuszenia rozbójnicze oraz bójki i pobicia.

Sekcja Prewencji KMP prowadzi nadzór nad nieletnimi sprawcami czynów karalnych, zagrożonymi demoralizacją, w postaci Kart Nieletnich. Czynności te realizowane są w porozumieniu ze Specjalistą ds. Nieletnich KMP Gornów Wlkp., na trzech poziomach:

- na podstawie informacji o popełnieniu czynu karalnego lub zachowaniu świadczącym o demoralizacji – założone Karty przekazywane są dzielnicowym, właściwym miejscowo komisariatów do uzupełnienia.
- wizyty w domach nieletnich i rozmowy z rodzicami o aktualnej sytuacji rodzinnej i zachowaniu nieletniego.
- uzupełnienie danych w oparciu o informacje przekazywane do jednostek Policji i Sądów Rejonowych Wydz. Rodzinny i Nieletnich

W roku 2006 założono 81 nowych Kart, na chwilę obecną prowadzone są 384 Karty Nieletniego.

W roku 2003 wysłano 374 wnioski i zawiadomienia do instytucji i organizacji, w tym:

- do sądu rodzinnego – 164
- do placówek i instytucji państwowych – 27
- do jednostek policji - 183

W roku 2004 wystosowano ogółem 457 wniosków i zawiadomień w sprawach nieletnich:

- do sądu rodzinnego – 198
- do placówek i instytucji państwowych – 67
- do jednostek Policji - 192

W w/w roku ujawniono 64 nieletnich pod wpływem alkoholu, oraz 13 osób pod wpływem narkotyków .

W roku 2005 wystosowano ogółem 730 wniosków i zawiadomień w sprawach nieletnich skierowanych do instytucji poza policyjnych:

- do sądów rodzinnych – 410 wniosków
- szkół i innych placówek oświaty i wychowania – 57
- organizacji społecznych i młodzieżowych – 3
- samorządów lokalnych – 10
- innych organizacji i instytucji oraz jednostek Policji – m249
- służby zdrowia - 1

Policjanci KMP w Gornowie Wlkp. ujawnili w 2005r, 108 nieletnich będących pod wpływem alkoholu oraz 3 osoby pod wpływem narkotyków.

W I półroczu 2006 roku wystosowano ogółem 264 wniosków i zawiadomień w sprawach nieletnich skierowanych do instytucji poza policyjnych:

- Do sądów rodzinnych 205
- Szkół i placówek oświatowych 57



- Organizacji społecznych i samorządowych 2

W omawianym okresie zostało ujawnionych 37 nieletnich pod wpływem alkoholu i pod wpływem narkotyków.

1.1.3.5 Działania profilaktyczne Komendy Miejskiej Policji w Gorzowie Wlkp.

Policjanci Komendy Miejskiej Policji od lat realizują programy prewencyjne skierowane na zapobieganie przestępczości i zachowaniom patologicznym wśród dzieci i młodzieży oraz całej społeczności miasta i powiatu gorzowskiego:

1. Program „LUPO” skierowany do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Głównym celem programu jest przybliżenie pracy policjanta oraz nauka bezpiecznych zachowań.

W roku 2003, w ramach w/w programu: dzielnicowi przeprowadzili 189 spotkań z uczniami klas I – III, podczas których wręczyli dzieciom 12292szt. materiałów edukacyjnych w postaci Dyplomów Przyjaciela Lupo, Kalendarzy Przyjaciela Lupo i Kartek świątecznych z wizerunkiem Lupo, podobnie było w latach następnych.

W ramach programu prewencyjnego LUPO, co roku przeprowadzane były turnieje sportowe (piłki koszykowej i piłki nożnej) oraz Wiedzy o Bezpieczeństwie dla uczniów szkół gimnazjalnych. Przykładowo w roku 2004 Sekcja Prewencji KMP w Gorzowie Wlkp. zorganizowała Turniej Drużyn Podwórkowych w Piłce Nożnej na szczeblu powiatu, do którego zakwalifikowało się 6 drużyn. Rozgrywki powiatowe wyłoniły 3 drużyny, które wzięły udział w eliminacjach wojewódzkich. Do finału na szczeblu wojewódzkim, zakwalifikowały się 2 drużyny.

Tylko w roku bieżącym, tj.2006 przeprowadzono 24 spotkania z młodzieżą klas IV – VI szkół podstawowych, pod kątem przygotowań do Turnieju Wiedzy o Bezpieczeństwie podczas których przeszkolono 944 uczniów.

2. Program „Prewencja Bez Tajemnic Unikam Zagrożeń”- program edukacyjno – informacyjny, skierowany do wszystkich mieszkańców powiatu gorzowskiego w myśl trzech zasad: potrafię przewidzieć niebezpieczeństwo, stosuję działania zapobiegawcze i umiem reagować na zagrożenia. W ramach programu realizowane były następujące akcje i działania:

- „Bezpieczny brzdąc i bezpieczny przedszkolak”- nauka bezpiecznych zachowań w domu, na podwórku, w kontaktach z osobami obcymi i ze zwierzętami oraz w ruchu drogowym.
 - o W roku 2003 przeprowadzono 24 spotkania w przedszkolach, w których uczestniczyło ok.800 dzieci.
 - o W roku 2004/2005 przeprowadzono 36 spotkań, w których uczestniczyło ok.1100 dzieci.
 - o Od stycznia do czerwca 2006r przeprowadzono w przedszkolach 30 spotkań, w których uczestniczyło ok. 1071 dzieci.
 - o Przeprowadzono 1 spotkanie z rodzicami w Przedszkolu Miejskim nr 7 ul. Głowackiego (60 uczestników)
- „Bezpieczna zima” – coroczne działania ukierunkowane na zachowanie ładu i porządku. W pierwszym półroczu 2006r., przed feriami, przeprowadzono 43 spotkania w szkołach, 7 spotkań na zimowiskach z uczestnikami zimowego wypoczynku liczba legitymowanych nieletnich -153 w tym 2 pod wpływem



alkoholu liczba kontroli „dzikich lodowisk”-41, liczba rozmów profilaktyczno – ostrzegawczych 17, w czasie ferii prowadzone były działania „blokowisko” polegające na dokonaniu sprawdzeń w rejonie klatek schodowych w godz. wieczorowo- nocnych, w celu ujawnienia osób zakłócających spokój, bezdomnych i nietrzeźwych.

- Festyny

Policjanci na bieżąco uczestniczą w festynach, podczas których prezentowany jest sprzęt policyjny, znakowane są rowery, przeprowadzane są konkursy dla dzieci z zakresu bezpieczeństwa. Tylko w I półroczu 2006r uczestniczyli w 13 festynach organizowanych na terenie działania KMP w Gorzowie Wlkp., których brało udział około 4000 osób.

- Dzień Wagarowicza – akcja organizowana w dniu 21 marca, polega na wzmożonych działaniach prewencyjnych, zabezpieczeniu maksymalnej liczby patroli oraz włączaniu się Policji do organizowania alternatywnych zajęć dla dzieci i młodzieży.

- Bezpieczne Wakacje, Bezpieczne Ferie – akcje polegające na sprawowaniu szczególnej opieki nad dziećmi podczas wakacji i ferii, których celem jest zapobieganie powstawaniu wielu zagrożeń spowodowanych często brakiem wyobraźni zarówno dzieci jak i osób dorosłych. Akcje poprzedzane są spotkaniami z organizatorami i uczestnikami wypoczynku letniego i zimowego oraz integracją środowisk działających na rzecz dzieci i młodzieży w celu zapewnienia komfortowego wypoczynku oraz należytej opieki.

W latach 2003- 2006 nawiązano współpracę z mediami w zakresie zamieszczania na łamach prasy, radia i telewizji praktycznych porad dotyczących bezpiecznego wypoczynku. Razem z organizacjami poza policyjnymi, m.in. TZN, Stowarzyszenie Poszkodowanych w Wypadkach Drogowych, GCPRiPS, Komenda prowadziła akcje prewencyjne „Trzeźwy Małolat”, „Stop – dziecko”, „Zakończenie Wakacji”, „Mandat zaufania”. W okresach letnich wspólnie z pracownikami Sanepidu oraz Straży Pożarnej przeprowadzono kontrolę półkolonii oraz odbyto pogadanki z organizatorami i uczestnikami.

Przykładowo w roku 2004 podczas ferii zimowych przeprowadzono 101 spotkań z dziećmi, działaniami objęto ponad 2000 osób.

Podczas wakacji nawiązano współpracę z Radiem Plus w celu nagrania audycji radiowych dotyczących bezpieczeństwa. Audycje emitowane były przez miesiąc czasu trzy razy w tygodniu, do współpracy zaproszono instytucje i firmy mające wpływ na bezpieczeństwo i porządek publiczny: TZN, Sanepid, Straż Pożarną, Straż Miejską, SM Metalowiec, Biuro podróży Beduin, Nadleśnictwo Kłodawa. Słuchacze mieli szansę wygrać nagrodę biorąc udział w quizie tematycznym.

- Bezpieczna Droga do Szkoły - program realizowany od 2004r., wspólnie ze Stowarzyszeniem Poszkodowanych w Wypadkach Drogowych oraz Miejskim Zakładem Komunikacji, skierowany do uczniów klas podstawowych I-III, polegający na nauce prawidłowych zachowań w środkach komunikacji miejskiej, takich jak: bezpieczne wsiadanie i wysiadanie z pojazdu, kasowanie i kontrola biletów, dbałość o własne mienie – umiejętne unikanie stania się ofiarą kradzieży.

Przykładowo w roku 2004 przeszkolono w ten sposób w większości szkół podstawowych Gorzowa Wlkp. i powiatu wszystkie dzieci z klas I-III. Program zakończył się konkursem plastycznym i festynem w Zdroisku, podczas którego wręczono nagrody laureatom konkursu.



Natomiast w roku 2005 odwiedzono z autobusem 27 szkół podstawowych Gorzowa i powiatu i przeszkolono 1560 uczniów klas I-szych. (klasy II i III już nie muszą uczestniczyć w szkoleniu, ponieważ brały w nim udział w roku poprzednim, ale cały czas Policja prowadzi z nimi zajęcia dotyczące bezpiecznych zachowań, w ramach programu Lupo) .

3. Program „Lepiej zapobiegać niż karać” – wdrożono do szkół z początkiem 2002 roku. W ramach programu utworzono na terenie Izby Dziecka Punkt Konsultacyjny dla młodzieży i opiekunów potrzebujących pomocy prawno – wychowawczej oraz całodobowy telefon zaufania. W ramach programu policjanci Izby Dziecka (każdy z nich jest opiekunem jednego z gorzowskich gimnazjów) edukują młodzież z zakresu odpowiedzialności karnej.

W roku 2003 przeprowadzono takich spotkań 72, z tego 6 odbyło się w Izbie Dziecka Sekcji Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Gorzowie Wlkp. – uczestniczyli w nich również studenci Wyższej Szkoły Zawodowej oraz uczniowie Szkoły Służb Społecznych w Gorzowie Wlkp.

Ale już w roku 2004 przeprowadzono aż 529 spotkań, w tym: 139 z klasami w szkole, ponadto przeprowadzono również 97 rozmów wychowawczych z nieletnimi w szkołach, udzielono 68 porad prawno – wychowawczych, przeprowadzono 107 spotkań z pedagogami, uczestniczono w 20 zebraniach szkolnych rodziców.

W roku 2005 przeprowadzono spotkań 632 w tym m.in.: 160 spotkań z klasami w szkołach, 143 spotkania z pedagogami w szkolnych, 25 spotkań z rodzicami w szkołach.

W I półroczu 2006r. przeprowadzili 34 spotkań z uczniami szkół gimnazjalnych, w których uczestniczyło 700 uczniów. Podczas spotkań omawiano następującą tematykę:

- odpowiedzialność za popełnianie czynów karalnych i demoralizacje,
- przemocy i agresji,
- profilaktyki uzależnień,
- bezpiecznych zachowań.

W kontaktach z wychowawcami, nauczycielami, czy dyrektorami szkół przedstawiano oprócz zakresu udzielanej pomocy udział policji w postępowaniu w sprawach nieletnich, objaśniano wyrażenia ustawowe tj. czyn karalny, demoralizacja, nieletni itp. Przedstawiano algorytmy postępowania w przypadku ujawnienia demoralizacji, popełnienia czynu karalnego, postępowanie w przypadku sytuacji ujawnienia na terenie szkoły narkotyków, ucznia pod wpływem alkoholu lub narkotyku.

4. Program „Start w dorosłość –veto agresji i przemocy” – początkowo Veto Agresji i Przemocy było autonomicznym programem, nastawionym na przeciwdziałanie przemocy w szerokim tego słowa znaczeniu, skierowanym nie tylko do uczniów szkół średnich, ale do ogółu społeczeństwa z naciskiem na ofiary przemocy domowej. W późniejszych założeniach zmieniono jednak jego formułę i położono nacisk na młodzież szkół średnich.

W styczniu 2004 r. w ramach programu przeprowadzono I Przegląd Małych Form Teatralnych (zgłosiło się 6 szkół, które miały możliwość wystawienia swoich autorskich sztuk na deskach Teatru im. J.Osterwy – głównego współorganizatora) oraz w czerwcu festyn pod hasłem Veto Agresji i Przemocy, który odbył się na placu przy Słowiance, która była jednym z głównych współorganizatorów imprezy.

W roku 2005 zorganizowano II przegląd „Małych form teatralnych”, który odbył się w kwietniu w teatrze im. J. Osterwy w Gorzowie Wlkp. W przeglądzie wzięło udział 5 zespołów z: Zespołu Szkół Ekonomicznych, V Liceum Ogólnokształcącego,



Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego, Zespołu Szkół im. Jana III Sobieskiego, Zespołu Szkół Budowlanych.

W ramach programu realizowane są spotkania w szkołach średnich. W I półroczu przeprowadzono 4 spotkania, w których uczestniczyło 130 osób. Przedstawiono algorytmy postępowania dla nauczycieli ZS Mechanicznych, oraz pedagogom szkół średnich i gimnazjalnych. W spotkaniach udział wzięło około 70 osób.

5. Działania „Małolat” - działania polegają na legitymowaniu osób małoletnich/nieletnich przebywających w porze wieczorowo- nocnej bez opieki osób dorosłych w miejscach, w których mogą być zagrożeni demoralizacją bądź narażeni na stanie się ofiarą przestępstwa i powiadomianiu rodziców/opiekunów o tym gdzie i w jakiej porze przebywało ich dziecko, z jednoczesną prośbą o wzmożenie opieki nad potomkiem.

Dla porównania w roku 2003 wylegitymowano 1401 małoletnich i przesłano 247 zawiadomień do rodziców, a np. w. roku 2005 wylegitymowano 891 małoletnich, a zawiadomień do rodziców wysłano 607, natomiast w pierwszym półroczu 2006 roku wylegitymowano 518 małoletnich i przesłano 360 zawiadomień do rodziców.

„Niebieska Karta”

Sekcja Prewencji Komendy Miejskiej Policji prowadzi rejestr interwencji domowych wobec przemocy w rodzinie pod nazwą „Niebieska Karta”. rok	2003	2004	2005	2006 – I półrocze
Liczba interwencji domowych –ogólnie	5855	3644	3100	1301
Liczba interwencji domowych –ogólnie dotyczących przemocy w rodzinie – Niebieska Karta	45	460	394	80

Jak wynika z tabeli, wzrost liczby sporządzonych Niebieskich Kart w latach 2003/2006 nie idzie w parze z ogólną liczbą interwencji domowych, których liczba stopniowo maleje. Podczas gdy liczba interwencji domowych maleje, liczba założonych N.K. rośnie. Wydaję się, iż jest to wynik wzrostu społecznej świadomości co do praw ofiar i obowiązków Policji, jak również sprawniejszego działania Policji. W przeciągu lat 2003/2006 Komenda Miejska Policji, wraz z podległymi Komisariatami starała się podnieść świadomość ofiar przemocy w rodzinie, zarówno poprzez bezpośredni kontakt (Służba Patrolowa, Dzielnicy i pracownicy Sekcji Prewencji KMP) jak i poprzez kolportaż ulotek informacyjnych.



1.1.3.6 Uzależnienia

Od 2001 r. Oddział Terenowy Polskiego Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii w Gorzowie Wlkp. bada zagrożenie uczniów miejscowych szkół uzależnieniem od środków psychoaktywnych stosując metodę A.N.I., przygotowaną przez gorzowiankę Annę Dunowską, a umożliwiającą respondentom zachowanie pełnej anonimowości, co gwarantuje szczerłość udzielanych odpowiedzi. Metoda ta umożliwia odnotowanie wieku i płci respondentów, ustalenie rodzaju używanych środków psychoaktywnych oraz głębokości i charakteru kontaktu z nimi. Umożliwia zbadanie dużej populacji w krótkim czasie i uzyskanie wyników ilościowych jeszcze w tym samym dniu, a więc pozwala na natychmiastowe rozpoznanie skali problemu w danej szkole.

Cele sondaży:

- a. Określenie ilościowej skali zażywania środków psychoaktywnych przez młodych mieszkańców miasta.
- b. Ustalenie charakteru kontaktu młodzieży z narkotykami jako punkt wyjścia do działań profilaktycznych.

Znaczenie pojęć użytych w sondażach:

- c. narkotyk – substancja, która działając na ośrodkowy układ nerwowy, może zmieniać nastrój, uczucia i sposób odbierania rzeczywistości przez osoby, które z niej korzystają;
- d. kontakt z narkotykami - zażywanie jednorazowe, sporadyczne, regularnie lub/i dzielenie się narkotykiem z innymi;

Osoby objęte sondażami w kolejnych latach:

- 2001 r. - 2.702 uczniów klas V i VI szkół podstawowych, 3.158 uczniów klas I i II gimnazjum oraz 7.462 uczniów klas I–V szkół ponadgimnazjalnych;
- 2002 r. - 3.988 uczniów klas I–III gimnazjum i 4.322 uczniów klas I–V szkół ponadgimnazjalnych;
- 2003 r. – 2.376 uczniów klas II-III gimnazjum i 4.088 uczniów klas I–V szkół ponadgimnazjalnych;
- 2005 – 3.569 uczniów klas I-III gimnazjum i 3.601 uczniów klas przedmaturalnych szkół ponadgimnazjalnych.

Jedyną sondaż z udziałem uczniów klas V i VI szkół podstawowych zrealizowano w 2001 roku, kiedy w gimnazjach były tylko klasy I i II. W kolejnych badaniach zrezygnowano z sondaży w szkołach podstawowych. Dla zapewnienia porównywalności ustaleń, w niniejszej informacji uwzględniono wyłącznie ustalenia dotyczące gimnazjum i szkół średnich.

Skala kontaktu z narkotykami

Ustalenia sondaży przeprowadzonych w latach: 2001, 2002, 2003 i 2005 umożliwiają porównywanie postaw uczniów szkół różnego typu wobec narkotyków.

2001

gimnazja – 3.158 badanych, z których 770 (24,38%) co najmniej raz sięgnęło po narkotyki;

kontakt:

jednorazowy – 51,10 % uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,



okazjonalny – 30,60 % uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
regularny – 18,30 % uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
szkoły ponadgimnazjalne - 7.462 badanych , z których 3.119 (41,80%) co najmniej raz sięgnęło po narkotyki

kontakt:

jednorazowy – 40,90% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
okazjonalny – 45,80% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
regularny osób – 13,30% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,

2002

gimnazja – 3.998 badanych, z których 26,1 % co najmniej raz sięgnęło po narkotyki;
kontakt:

jednorazowy – 38,2% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
okazjonalny – 39,9% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
regularny – 21,9% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
szkoły ponadgimnazjalne - 4.322 badanych , z których 43,9% co najmniej raz sięgnęło po narkotyki

kontakt:

jednorazowy – 35,1% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
okazjonalny osób – 49,0% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
regularny osób – 15,9% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,

2003

gimnazja – 2.376 badanych, z których 27,7% co najmniej raz sięgnęło po narkotyki;
kontakt:

jednorazowy – 35,0% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
okazjonalny – 43,8% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
regularny – 21,2 % uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
szkoły ponadgimnazjalne - 4.088 badanych , z których 42,1% co najmniej raz sięgnęło po narkotyki

kontakt:

jednorazowy – 27,6% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
okazjonalny – 52,9 % uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,
regularny – 19,5% uczniów, którzy sięgnęli po narkotyki,

W 2003 r. uczniów uczestniczących w sondaży zapytano również o ich kontakty z alkoholem, tytoniem i sterydami. Ustalono, że:

- z alkoholem niskoprocentowym (napoje zawierające do 9% alkoholu) miało kontakt 69,3% badanych uczniów i 72,7% uczennic gimnazjum, a także 73,4% uczniów i 71,2% uczennic szkół średnich;
- z alkoholem mocnym (napoje zawierające więcej niż 10% alkoholu) miało kontakt 59,3% badanych uczniów i 54,4% uczennic gimnazjum, a także 73,4% uczniów i 69,2% uczennic szkół średnich;
- palenie tytoniu zadeklarowało 51,3 uczniów i 56,7% uczennic gimnazjum, a także 57,0% uczniów i 63,1% uczennic szkół średnich;
- korzystaniu ze sterydów poinformowało 6,8% uczniów i 0,7% uczennic gimnazjum, a także 10,7% uczniów oraz 0,7% uczennic szkół średnich.

2005

W gimnazjach przebadano 3.569 uczniów, a w szkołach ponadgimnazjalnych 3.547. Kontakt z narkotykami miało 2.451 uczniów, czyli 34,4%.

Kontakt jednorazowy miało 840 uczniów (34,4% badanych)

kontakt okazjonalny 1.198 (48,8% badanych)



kontakt regularny 413 uczniów (16,9% badanych)

Kontakt jednorazowy

W poszczególnych klasach gimnazjum odsetek uczniów, którzy mieli jednorazowy kontakt z narkotykami wynosił:

klasa I – 44,1%

klasa II – 42,2%

klasa III – 33,6%

W poszczególnych klasach szkół ponadgimnazjalnych jednorazowy kontakt z narkotykami wykazało:

klasa I – 32,1%

klasa II – 30,4%

klasa III - 31,4%

Kontakt okazjonalny

W poszczególnych klasach gimnazjum odsetek uczniów, którzy mieli okazjonalny kontakt z narkotykami wynosił:

klasa I – 43,3%

klasa II – 38,9%

klasa III – 46,5%

W poszczególnych klasach szkół ponadgimnazjalnych okazjonalny kontakt z narkotykami potwierdziło:

klasa I – 51,1%

klasa II – 53,8%

klasa III 51,7%

Kontakt regularny

W poszczególnych klasach gimnazjum odsetek uczniów, którzy mieli okazjonalny kontakt z narkotykami wynosił:

klasa I – 12,6%

klasa II – 18,9%

klasa III – 19,9%

W poszczególnych klasach szkół ponadgimnazjalnych kontakt z narkotykami potwierdziło:

klasa I – 16,8%

klasa II – 15,8%

klasa III - 16,9%

Kontakt z alkoholem niskoprocentowym potwierdziło 81,0% uczniów i 81,5% uczennic gimnazjum, a także 87,0% uczniów i 89,8% uczennic szkół ponadgimnazjalnych.

O tym, że palą tytoń poinformowało 56,2% uczniów i 59,4% uczennic gimnazjum, a także 60,6% uczniów i 66,0% uczennic szkół ponadgimnazjalnych.

Korzystanie ze sterydów potwierdziło 3,2% uczniów i uczennic gimnazjum oraz 4,2% uczniów i uczennic szkół ponadgimnazjalnych.



1.2 KARTY CELÓW

Cel główny	Zaspokajanie społecznych potrzeb dzieci i młodzieży
Cel operacyjny I	Zapewnienie możliwości wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
Opis celu	Dostosowanie sieci placówek oświatowych do potrzeb mieszkańców miasta. Upowszechnianie wychowania przedszkolnego. Rozwój kształcenia dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w formach integracyjnych. Różnorodna oferta kształcenia ogólnego i zawodowego. Podnoszenie jakości i skuteczności kształcenia dzieci i młodzieży. Rekrutacja do placówek oświatowych zgodna z potrzebami i możliwościami dzieci i młodzieży.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Monitorowanie i modelowanie sieci placówek oświatowych.2. Systematyczne udoskonalanie systemu opłat za przedszkole. Uwzględnianie potrzeb społecznych w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży.3. Zwiększanie w placówkach oświatowych zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.4. Rozszerzanie, stosownie do potrzeb, oferty zajęć korekcyjno – kompensacyjnych oraz wyrównawczych dla uczniów z trudnościami i deficytami edukacyjnymi



	<p>oraz niedostosowanych społecznie.</p> <ol style="list-style-type: none">5. Doposażanie placówek w nowoczesne środki dydaktyczne.6. Modernizacja bazy oświatowej z uwzględnieniem likwidacji barier architektonicznych.7. Dostosowywanie struktury i kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy.8. Zapewnienie bogatej oferty i drożności kształcenia ogólnego oraz zawodowego.9. Upowszechnianie doradztwa zawodowego.10. Wprowadzenie elektronicznego naboru do wszystkich placówek oświatowych. Ujednolicenie zasad naboru do przedszkoli i szkół.11. Opracowanie i wdrożenie systemu elektronicznej ewidencji dzieci i młodzieży zamieszkałej w Gorzowie Wlkp.12. Rozszerzenie wielopłaszczyznowej współpracy placówek oświatowych z organizacjami pozarządowymi, innymi instytucjami oraz środowiskiem lokalnym działającymi na rzecz dzieci i młodzieży.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Wyrównany start edukacyjny dzieci i młodzieży miasta Gorzowa Wlkp.2. Wysoki współczynnik objęcia dzieci wychowaniem przedszkolnym. Wzrost liczby dzieci objętych opieką w oddziałach przedszkolnych całodziennych z wyżywieniem.3. Większa aktywność zawodowa kobiet - matek dzieci w wieku przedszkolnym.4. Wysoka jakość, szerszy zakres oraz większa dostępność specjalistycznej pomocy psychologiczno – pedagogicznej – skuteczniejsze radzenie sobie z problemami wychowawczymi.5. Wysoka jakość i skuteczność kształcenia zgodna z predyspozycjami uczniów i wychowanków – większe szanse rozwoju osobowego.6. Większa dostępność placówek oświatowych dla niepełnosprawnych.7. Wzrost liczby młodzieży podejmującej naukę na wyższych uczelniach.8. Niższy poziom bezrobocia wśród absolwentów szkół.9. Wyższy stopień wykorzystania w edukacji technik komputerowych i internetu, co spowoduje, m.in. wszechstronny rozwój oraz rozszerzenie kontaktów, w tym międzynarodowych.10. Sprawny i obiektywny system naboru do placówek.



	<ol style="list-style-type: none">11. Eliminowanie zjawiska niespełniania obowiązku szkolnego i nauki.12. Kształcenie młodzieży zgodne z zainteresowaniami oraz potrzebami rynku pracy. Wysoki poziom drożności kształcenia.13. Integracja działań organizacji rządowych, pozarządowych, instytucji oraz środowiska lokalnego dla dobra dzieci i młodzieży – mniej problemów wychowawczych.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, samorząd województwa, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, administracja rządowa.
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet miasta, budżet samorządu województwa, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki, fundusze celowe, w tym PFRON
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Realizacja uchwały w sprawie odpłatności za przedszkole.2. Zabezpieczenie środków w budżecie miasta na zatrudnianie w placówkach oświatowych specjalistów – psychologów i logopedów.3. Realizacja programu dożywiania dzieci i młodzieży.4. Dotacje dla szkół w zakresie prowadzenia zajęć korekcyjno – kompensacyjnych i wyrównawczych.5. Systematyczne wyposażanie placówek w nowoczesne środki dydaktyczne.6. Sukcesywne uwzględnianie w planach remontów placówek środków na likwidację barier architektonicznych.7. Realizacja miejskich wieloletnich planów: inwestycyjnego i remontów w placówkach oświatowych.8. Przygotowywanie i aplikowanie wniosków o pozyskiwanie środków pomocowych oraz pozabudżetowych.9. Kontynuacja programu „Wyprawka szkolna” oraz „Pracownia w każdej szkole”.



Cel główny	Zaspokajanie społecznych potrzeb dzieci i młodzieży
Cel operacyjny II	Edukacja językowa: dzieci, młodzieży i nauczycieli
Opis celu	Wzbogacanie wszechstronnego wykształcenia poprzez wspieranie i rozwijanie nauki języków obcych w przedszkolach i szkołach.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Utrzymywanie priorytetu doskonalenia zawodowego nauczycieli w zakresie zdobywania uprawnień językowych (w tym także do nauczania języka obcego jako drugiego przedmiotu).2. Prowadzenie edukacji językowej na wszystkich poziomach kształcenia.3. Budzenie świadomości w zakresie zdobywania umiejętności posługiwania się językami obcymi.4. Zwiększanie liczby klas dwujęzycznych.5. Promowanie projektów edukacji językowej.6. Wdrażanie programów międzynarodowych, podnoszących kwalifikacje językowe nauczycieli.7. Upowszechnianie kultury i obyczajów innych narodów.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Wyższy poziom umiejętności językowych.2. Szersze kontakty międzynarodowe.3. Wzrost kwalifikacji zawodowych nauczycieli oraz wzrost liczby nauczycieli języków obcych.4. Wysoki poziom edukacji językowej na wszystkich



	poziomach kształcenia. 5. Wyższa świadomość odbioru kultury i obyczajów innych narodów - tolerancja.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, administracja rządowa, samorząd województwa.
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet miasta, budżet samorządu województwa, środki strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	1. Zabezpieczenie środków finansowych na realizację rozszerzonej oferty nauki języków obcych. 2. Realizacja programów unijnych – wykorzystywanie środków pomocowych.

Cel główny	Zaspokajanie społecznych potrzeb dzieci i młodzieży
Cel operacyjny III	Rozwój wolontariatu
Opis celu	Integracja środowiska lokalnego. Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży. Zapewnienie różnorodnych form pomocy.
Przedsięwzięcia	1. Rozszerzenie różnorodnych form wolontariatu nauczycielskiego, studenckiego i uczniowskiego w placówkach oświatowych i opiekuńczo – wychowawczych . 2. Wdrożenie w ramach pomocy koleżeńskiej pogotowia uczniowskiego. 3. Skuteczniejsza realizacja zadań oświatowo – wychowawczych.
Efekty	1. Zmniejszanie rozmiarów patologii społecznych. 2. Wyższa świadomość rodzin w zakresie współodpowiedzialności za cele edukacyjne. 3. Integracja środowiska szkolnego ze środowiskiem lokalnym. 4. Eliminowanie braków edukacyjnych, wyższy poziom wykształcenia, lepsze wyniki nauczania, mniej problemów wychowawczych. 5. Aktywne zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, promujące normy i wartości powszechnie akceptowane.



Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, fundacje, placówki oświatowe, administracja rządowa, samorząd województwa, wolontariusze.
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet miasta, środki strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki, budżet samorządu województwa.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Zwiększanie liczby miejsc zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, w tym także poszerzenie form i zwiększenie liczby miejsc wypoczynku letniego i zimowego.2. Udostępnianie bazy lokalowej placówek oświatowych na pozalekcyjną realizację zadań edukacyjnych i opiekuńczo- wychowawczych.3. Udostępnianie pomieszczeń oświatowych na działalność świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych.

Cel główny	Zaspokajanie społecznych potrzeb dzieci i młodzieży
Cel operacyjny IV	Rozwój sprawności fizycznej dzieci i młodzieży
Opis celu	Poprawa sprawności fizycznej dzieci i młodzieży. Eliminowanie wad postawy. Aktywne spędzanie czasu wolnego. Zwiększenie aktywności fizycznej. Usprawnianie dzieci i młodzieży. Wychowywanie przez sport.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Kontynuacja programu budowy nowoczesnych boisk szkolnych.2. Wzbogacanie szkolnej bazy rekreacyjnej.3. Kontynuacja miejskiego programu powszechnej nauki pływania oraz oferty zajęć korygujących wady postawy, prowadzonych przez specjalistów.4. Realizacja szkolnych i międzyszkolnych zajęć sportowych, rekreacyjnych oraz krajoznawczo-turystycznych, w tym także dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej.5. Udział wybitnych sportowców w propagowaniu aktywności ruchowej wśród dzieci i młodzieży.6. Rozwijanie współpracy z klubami sportowymi.7. Rozwój kształcenia w klasach sportowych.8. Utworzenie szkoły mistrzostwa sportowego.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Wzrost aktywności ruchowej dzieci i młodzieży.2. Wczesne wykrywanie i eliminowanie wad postawy i innych deficytów zdrowotnych.



	<ol style="list-style-type: none">3. Wyższy poziom sprawności fizycznej oraz lepszy stan zdrowia dzieci i młodzieży.4. Mniejszy odsetek dzieci otyłych.5. Wysoka jakość szkolenia sportowego.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, administracja rządowa, samorząd województwa, wolontariusze, Narodowy Fundusz Zdrowia.
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet miasta, budżet samorządu województwa, środki strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki, środki NFZ.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Pozyskanie środków na budowę nowych boisk.2. Tworzenie międzyszkolnych grup dyspanseryjnych.3. Wykorzystanie obiektów sportowych do realizacji zajęć rekreacyjno – sportowych.4. Doposażenie szkół i placówek w sprzęt sportowy.

Cel główny	Zaspokajanie społecznych potrzeb dzieci i młodzieży
Cel operacyjny V	Uczestnictwo dzieci i młodzieży w różnorodnych formach spędzania wolnego czasu
Opis celu	Przeciwdziałanie nudzie. Propagowanie pożytecznych form spędzania czasu wolnego.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Promowanie i wspieranie programów lub projektów służących zdrowemu stylowi życia oraz zdrowemu odżywianiu się.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym formom spędzania czasu wolnego.3. Kontynuacja bogatej oferty zajęć pozalekcyjnych.4. Wspieranie organizacji letniego i zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży.5. Wyposażanie placów zabaw w bezpieczne urządzenia zabawowe.6. Sprzyjanie tworzeniu i funkcjonowaniu dziecięcych i młodzieżowych grup artystycznych (zespoły taneczne, wokalne, teatralne itp.)7. Zapobieganie chorobom cywilizacyjnym okresu młodzieńczego (m.in. bulimia, anoreksja, brak odporności psychicznej, poczucie niskiej wartości).
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Zagospodarowanie czasu wolnego.2. Rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży.3. Bezpieczne place zabaw.4. Zachowania dzieci i młodzieży zgodne z normami



	<p>społecznymi.</p> <ol style="list-style-type: none">5. Prawidłowy rozwój osobowy dzieci i młodzieży.6. Utrwalanie i nabywanie pożądanych zachowań.7. Zdrowy styl życia.8. Większa sprawność fizyczna. Wysoka aktywność ruchowa.9. Większa odporność młodzieży na choroby cywilizacyjne.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, administracja rządowa, wolontariusze, instytucje kultury i kultury fizycznej, placówki oświatowe.
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet miasta, budżet samorządu województwa, środki strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Zwiększanie dostępności wykorzystania bazy oświatowej.2. Zabezpieczenie środków finansowych na działalność pozaszkolną.3. Zabezpieczenie i pozyskanie środków na wyposażenie placow zabaw w bezpieczne urządzenia.



Cel główny	Zaspokajanie społecznych potrzeb dzieci i młodzieży
Cel operacyjny VI	Edukacja regionalna i kulturalna dzieci i młodzieży
Opis celu	Umożliwienie dzieciom i młodzieży obcowania z kulturą poprzez kontynuację programów kulturalno – artystycznych. Zapoznanie z systemem wartości kultury, kształtowanie poczucia piękna oraz umiejętnego odbioru sztuki. Poznawanie tradycji i kultury oraz aktualnej sytuacji regionu w celu kształtowania szacunku dla dziedzictwa ogólnonarodowego.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Wspieranie i kontynuowanie programów edukacji artystycznej, kulturalnej i regionalnej.2. Wzbogacanie oferty dziecięco – młodzieżowych imprez kulturalnych (np. Przegląd Teatrzyków, Konfrontacje Teatralne, Tydzień Kultury Międzyszkolnej, festiwale zespołów dziecięcych i młodzieżowych itp.).3. Sprzyjanie pogłębianiu wymiany międzykulturowej dzieci i młodzieży, kształtującej postawę otwartości na odmienność obyczaju, zwyczaju, twórczości i dziedzictwa kulturowego innych społeczeństw.4. Wspieranie placówek prowadzących różnorodną działalność, służącą rozwojowi twórczości dzieci i młodzieży.5. Wspieranie i promowanie młodych twórców kultury poprzez np. programy stypendialne.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Szerszy dostęp i odbiór różnorodnych form kultury.2. Rozwój zainteresowań.3. Bogata twórczość artystyczna.4. Wzrost aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i artystycznym. Świadomy i kreatywny odbiór kultury.



Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, samorząd województwa, organizacje pozarządowe, administracja rządowa, placówki oświatowe, instytucje kultury, wolontariusze.
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet miasta, budżet samorządu województwa, środki strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki, fundacje, sponsorzy.
Zadania	1. Zwiększanie dostępności wykorzystania bazy oświatowej. 2. Zabezpieczenie środków finansowych na zajęcia pozalekcyjne i działalność pozaszkolną.

Cel główny	Zaspokajanie społecznych potrzeb dzieci i młodzieży
Cel operacyjny VII	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży w środowisku szkolnym i lokalnym
Opis celu	Zwiększanie poczucia bezpieczeństwa oraz kształtowanie bezpiecznych zachowań wśród dzieci i młodzieży. Ochrona przed patologiami.
Przedsięwzięcia	1. Wspieranie i kontynuacja programów prewencyjnych zwiększających bezpieczeństwo dzieci i młodzieży. 2. Współpraca placówek oświatowych z m.in.: policją, kuratorami sądowymi, poradnią psychologiczno – pedagogiczną, Gorzowskim Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodkiem Terapii Uzależnień, Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w celu realizacji prewencyjnych programów edukacyjnych. 3. Realizacja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniami. 4. Wspieranie programów przeciwdziałania przemocy wśród dzieci i młodzieży. 5. Podejmowanie działań zwiększających bezpieczeństwo w obiektach szkolnych.
Efekty	1. Ograniczenie liczby wypadków, bójek, wymuszeń, niebezpiecznych zachowań. 2. Spadek przestępczości wśród dzieci i młodzieży. 3. Ograniczenie rozmiarów patologii społecznych. 4. Wyższy poziom bezpieczeństwa w obiektach szkolnych.



Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, samorząd województwa, policja, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, administracja rządowa, wolontariusze, Państwowa Agencja Rozwiązywanie Problemów Alkoholowych, Krajowe Biuro ds. Narkomanii, kościoły i związki wyznaniowe, media.
Źródła finansowania	Budżet państwa, budżet miasta, budżet samorządu województwa, środki strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki, środki PARPA i KBdsN, fundacje, sponsorzy.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Zabezpieczenie środków na działalność profilaktyczną.2. Prowadzenie szkoleń i warsztatów dla nauczycieli i rodziców.3. Ochrona obiektów oświatowych poprzez m.in. instalowanie monitoringu, zatrudnianie ochroniarzy, itp.



2. PRIORYTET II : RODZINA

2.1 DIAGNOZA

„Odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu. Działania zmierzające do integracji społecznej zwiększają potencjał rozwoju, a także sprzyjają zwiększeniu aktywności społecznej we wszystkich obszarach,...” (Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013) – dokument towarzyszący realizacji Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 – 2013 z dnia 13 września 2005r.).

Realizowana Strategia Zrównoważonego Rozwoju Miasta Gorzowa Wielkopolskiego 2000 +, przyjęta Uchwałą Nr XXIX/303/2000 Rady Miejskiej w Gorzowie Wlkp. z dnia 16 lutego 2000r. w świetle zmieniającej się rzeczywistości oraz wejścia Polski do Unii Europejskiej, a także przyjętej do realizacji przez Polskę Strategii Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013 z dnia 13 września 2005r., Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2005 – 2013 przyjętej uchwałą Nr XXIX/212/2005 Sejmiku Lubuskiego w dniu 25 kwietnia 2005 roku wymaga podjęcia przez miasto nowych wyzwań. Tym bardziej, że zarówno wymienione wyżej Strategie, jak i przyjęta w 2000 roku przez kraje Unii Europejskiej Strategia Lizbońska potwierdziła, że Europejski Model Społeczny opiera się na dwóch głównych celach: pełnego zatrudnienia i spójności społecznej. Te priorytety potwierdzają wszystkie dokumenty przyjęte przez Unię Europejską i Radę Europy. Kolejnymi istotnymi założeniami Europejskiego Modelu Społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy są:

- odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażających się m. in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu;
- oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna – podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego;



- wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne;
- uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych;
- uwzględniania trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.

Na podstawie rekomendacji, prowadzonych badań w kraju i założeń Unii Europejskiej za priorytety Strategia Polityki Społecznej Państwa na lata 2007 – 2013 przyjęła do realizacji:

1. Poprawę warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowywaniu i edukacji dzieci.

- Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.
- Kompleksową rehabilitację i aktywizację osób niepełnosprawnych.
- Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.
- Aktywizację i mobilizację partnerów lokalnych.
- Partnerstwo publiczno-społeczne podstawą rozwoju usług społecznych.
- Integrację społeczną i zawodową imigrantów.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego za priorytety uznała zaś:

- Wyrównanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży.
- Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin ubogich, objętych bezrobociem oraz ich integracji ze społeczeństwem.
- Doskonalenie systemu wsparcia społecznego.
- Wspieranie społeczeństwa obywatelskiego.

Na władzach samorządu spoczywa zaś obowiązek podjęcia działań:

1. gminy w zakresie zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty (ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 142, poz.1591 z 2001r. ze.zm.) szczególnie w sprawach pomocy społecznej w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi.

2. powiatu w zakresie edukacji publicznej, pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych, współpracy z organizacjami pozarządowymi (ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym, /t. jedn. Dz. U. Nr 142, poz.1592 z 2001r. ze. zm.).

Za wymienionymi założeniami polityki społecznej uznać należy, że rozwój miasta zależy od rozwoju rodziny, bowiem jest ona podstawową i najważniejszą



instytucją, stanowi podstawową strukturę społecznego doświadczenia, uczy form współżycia i współdziałania w społeczeństwie, daje poczucie bezpieczeństwa, zapewnia dzieciom wychowanie i edukację oraz przygotowuje je do samodzielnego i odpowiedzialnego życia w społeczeństwie.

Proces wychowywania i socjalizacji dzieci odbywa się w rodzinie, a o sytuacji dziecka decyduje kondycja ekonomiczna, społeczna i moralna rodziny.

W okresie transformacji nastąpiło bardzo duże zróżnicowanie dochodów i sytuacji materialnej społeczeństwa, co w oczywisty sposób różnicuje sytuację dzieci i młodzieży w rodzinach. Ta część społeczeństwa, która jest zamożna nie jest przedmiotem zainteresowania polityki społecznej, nie stwarza bowiem kwestii, która wymaga podjęcia działań zapobiegawczych czy interwencyjnych. Zaś przedmiot badań i działań polityki społecznej stanowią rodziny z dziećmi na utrzymaniu dotknięte ubóstwem, bowiem ubóstwo jest zagrożeniem dla procesu rozwoju dzieci i młodzieży, zwłaszcza dla procesu wychowania.

Ograniczone możliwości zabezpieczenia materialnego rodziny (niskie dochody z pracy, bezrobocie – przynajmniej jednego z członków rodziny, niezarobkowe źródła dochodu), mają ogromny wpływ na realizację funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Brak stałych dochodów jest czynnikiem konfliktogennym w rodzinie. Coraz większe koszty usług społecznych (żłobki, przedszkola, kształcenie) nie są w stanie udźwignąć rodziny o niskich dochodach, w związku z tym z tychże usług rezygnują, a tym samym dzieci z rodzin najuboższych tracą szansę na wyrównanie warunków rozwojowych. Matki z uwagi na zagrożenie utratą pracy rezygnują z urlopów wychowawczych, a przy tym rezygnują także z instytucjonalnych form opieki nad dziećmi i młodzieżą obciążając się w ten sposób opieką wewnątrzrodzinną. Ta sytuacja, troska rodziców o środki do życia powoduje zaniedbania w sprawowaniu opieki nad dziećmi przez co dzieci są krzywdzone.

Problemy wychowawcze z dziećmi, jako dysfunkcja rodziny, najbardziej dotyczą rodziny gdzie występuje bezrobocie. Niewydolność ekonomiczna pociąga za sobą złe warunki mieszkaniowe, niewydolność wychowawczą i niezaradność życiową rodziców. Dezintegracja rodziny przejawia się m. in. wagarowaniem, nie wywiązywaniem się z obowiązku szkolnego, narkomanią, alkoholizmem, przestępczością. Owa dezintegracja pogłębia się bardziej w rodzinach, w których obok bezrobocia występuje alkoholizm lub inne uzależnienia jednego czy obojga rodziców.

Dzieci z rodzin ubogich częściej chorują, mają słabszą kondycję fizyczną, są nie tylko niedożywione czy zaniedbane zdrowotnie lecz także zaniedbane w zakresie realizacji potrzeb wyższego rzędu, warunkujących rozwój społeczny, intelektualny młodego pokolenia.

Na pytanie jaka jest kondycja rodzin gornikowskich odpowiadają:

- Raport na temat stanu miejskiej infrastruktury społecznej – podstawowe problemy i potrzeby mieszkańców Gornik Wlkp. Pre-Tendent Korporacja Badawcza, Gornik Wlkp.; grudzień 2005r.
- Narodowy Spis Powszechny 2002, Podstawowe Informacje ze spisów powszechnych Gmina Miejska Gornik Wielkopolski, Powiat Miejski Gornik Wielkopolski, Zielona Góra 2003.
- Analiza i ocena sytuacji na powiatowym Rynku Pracy w Gornik Wlkp. Rok 2005 Powiatowy Urząd Pracy, Gornik Wlkp. marzec 2006r.
- Sprawozdanie z działalności Gornikowskiego Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej w Gornik Wlkp. za 2005 rok, Gornik Wlkp. maj 2006r.



- Analizy i badania prowadzone przez Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej; Sytuacja rodzin wielodzietnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gorzowie Wlkp., kwiecień 2006 rok, GCPRiPS.
- Badania prowadzone przez Szkołę Policealną Pracowników Służb Społecznych w Gorzowie Wlkp.
- Aspekty Struktury Społecznej w Gorzowa Wielkopolskiego. Ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, Gorzów Wlkp. 2004/2005.
- Normy wzajemności i wspólności, Prolegomena, Gorzów Wlkp. 2005/2006.
- Informacja dotycząca mieszkańców składających wnioski o przydział mieszkania.

Pytania w niniejszej diagnozie to przede wszystkim: struktura ludności w przedziałach wiekowych, struktura rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi na utrzymaniu, stopa bezrobocia, źródła utrzymania rodzin, wysokość dochodów, bezpieczeństwo (przede wszystkim posiadanie mieszkań) zagrożenia.

2.1.1 Struktura i sytuacja ekonomiczna rodzin

Wiek ludności – mieszkańców miasta, jest podstawą do dalszej analizy sytuacji rodzin we wszystkich jej aspektach. Odpowiada na pytania o liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym a tym samym jest podstawą do podejmowania stosownych działań w edukacji na rynku pracy, w działaniach opiekuńczych.

Struktura mieszkańców miasta przedstawia się następująco (stan na 31.12.2005r.) :

- od 0 –17 lat	- 19.699
- 18 - 24 lat	- 16.857
- 25 - 35 lat	- 21.780
- 36 - 45 lat	- 15.009
- 46 – 55 lat	- 22.180
- 56 – 65 lat	- 13.311
- powyżej 65 lat	- 13.553

Razem: 122.389

Liczba mieszkańców ma tendencję malejącą (np. w 2002 – spis powszechny- 125.914 osób) jest to jednak zmiana zgodna z tendencją zahamowania wzrostu ludności w dużych aglomeracjach (dane GUS). Nie zmieniają się natomiast zasadniczo struktury gospodarstw domowych według typu rodziny i tak w Gorzowie Wlkp. kształtują się one następująco:

1. Rodziny ogółem	: 35.877
w tym z dziećmi	: 27.383 z liczbą dzieci 36.556
- Małżeństwa z dziećmi	: 18.379
bez dzieci	: 7.976
- Partnerzy bez dzieci	: 518



z dziećmi	:	756
- Matki z dziećmi	:	7.432
- Ojcowie z dziećmi	:	816

W rodzinach pełnych (tj. małżeństwa, partnerzy) wychowuje się 26.685 dzieci (przeciętnie 1,4 dziecka), natomiast samotni – matki i ojcowie wychowują 9.871 dzieci (przeciętnie 1,2 dzieci). Z powyższego wynika, że około 43% to samotne rodzicielstwo, co niewątpliwie nie pozostaje bez znaczenia w realizacji funkcji rodziny. Należy przy tym zaznaczyć, że liczba rozwodów z roku na rok, zbliża się do liczby zawieranych małżeństw (np. w 2002 roku rozwodów było 413, a w 2005 wzrosło do ponad 700). Liczba zawieranych małżeństw zaś ma tendencję wahadłową raz większą, raz mniejszą.

Niepokojącym zjawiskiem jest także dzietność rodzin, jednakże jest to tendencja nie tylko krajowa lecz także europejska. Współczesne rodziny preferują model 2+1, nie tylko z uwagi na ekonomiczny aspekt lecz także na osobiste ambicje rozwoju własnych karier.

Wysokość dochodów rodziny określają następująco:

- do 500,-zł.	- 15% rodzin;
- od 500,-zł. do 900,-zł.	- 23% rodzin;
- od 900,-zł. do 1.300,-zł.	- 19% rodzin;
- od 1.300,-zł. do 1.700,-zł.	- 23,4 % rodzin;
- od 1.700,-zł. do 2.100,-zł.	- 19% rodzin;
- powyżej 2.100,-zł.	- 0,6% rodzin.

Jak wynika z powyższego dochody rodzin, są zróżnicowane, a same rodziny (około 30%) określają swoją sytuację ekonomiczną jako bardzo trudną. Ponadto ponad 38% rodzin oceniając swoją sytuację materialną twierdzi, że pogarsza się ona, a zaledwie 12% rodzin twierdzi, że się polepsza.

W niniejszej diagnozie niezwykle ważne są także źródła dochodu, bowiem świadczą one o pozycji w społeczeństwie, aktywności w życiu rodziny, uczestnictwa w kulturze, kulturze fizycznej, edukacji dzieci i młodzieży, kształceniu się, itp.

Podawane przez rodziny źródła dochodu to:

- dochody z pracy – deklaruje - 52,4% rodzin;
- niezarobkowe źródła dochodu - 47,6 % rodzin;
 - w tym: świadczenia emerytalno – rentowe – 17,3 %;
- nieokreślone (np. na utrzymaniu rodziny, dochody z własności, itp.) - 13,3%;
- pozostałe (pomoc społeczna, świadczenia rodzinne) – 17%.

Zatem jak wynika z powyższego na zaledwie 52,4 % rodzin pracujących spoczywa ciężar utrzymania pozostałych. Jest to problem społeczny całego kraju, już dziś się mówi że społeczeństwo, państwo może wkrótce nie udźwignąć tego ciężaru.

2.1.2 Bezrobotni na rynku pracy

Praca jest jednym z trzech najważniejszych celów i wartości każdego pokolenia. Dochody z pracy wpływają zaś na kondycję rodziny jej edukację, miejsce



w społeczeństwie itd. Osoby w wieku od 25 lat do 60 kobiety i 65 lat mężczyźni, określa się jako osoby w wieku produkcyjnym, w tym najbardziej mobilny okres produkcyjny osób to wiek pomiędzy 25 a 55 rokiem życia, ten wiek z reguły pozostaje podstawą do prowadzonych analiz rynku pracy.

Aktywność w poszukiwaniu pracy zaś w podstawie oznacza gotowość do podjęcia pracy zgodnie z wykształceniem, kwalifikacjami lub w kwalifikacjach pokrewnych i konieczność posiadania statusu osoby bezrobotnej tj. rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy.

- liczba osób w mobilnym wieku produkcyjnym - 58.969
- liczba osób bezrobotnych (stan na 31.12.2005r.)- 10.964
- liczba osób bezrobotnych (2002r. – spis pow.) - 14.041
 - w tym: nieustalony status na rynku pracy - 4.124
- liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku - 1.127

Jak wynika z powyższego liczba bezrobotnych z roku na rok maleje, ale niepokoi fakt, że znikoma liczba osób bezrobotnych ma prawo do zasiłku z tego tytułu co oznacza, że przed rejestracją nie przepracowała pełnego wymaganego okresu (1 rok).

Istotne co do pozycji na rynku pracy jest wykształcenie osób bezrobotnych, wiek, czasookres pozostawania osobą bezrobotną, staż pracy przed rejestracją. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 33,5 %; druga z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 27,9 %; trzecią z policealnym i średnim – 20,4%, która niebezpiecznie zbliża się do dwóch pierwszych grup.

Największy odsetek osób zarejestrowanych bezrobotnych – 29% jest w wieku 45-54 lat, a drugi w kolejności 26,1% w wieku 25-34 lata z tendencją wzrostową w tym drugim, czyli w okresie podejmowania pierwszej pracy.

Czasookres pozostawania osobą bezrobotną ma istotny wpływ do powrotu na rynek pracy. Im dłuższy okres pozostawania bez pracy tym trudniejszy powrót do pracy. W okresie tym tworzą się wśród osób bezrobotnych bariery:

- psychofizyczne (pogorszenie stanu zdrowia, stres związany z podjęciem pracy itp.)
 - utrata kwalifikacji, ich stagnacja;
 - nowe wyzwania na rynku pracy;
 - wyuczona bierność i bezradność pracownicza.

Największy odsetek osób bezrobotnych, bo aż 26,5 % pozostaje bezrobotnymi powyżej 24 m-cy; w okresie od 12 do 24 m-cy – 13,4 % osób bezrobotnych; w okresie 6 do 12 m-cy - 16,1%; w czasie od 3 do 6 m-cy - 16,8 %, a od 1 do 3 m-cy - 17,9%.

Pozostawanie bez pracy powyżej 12 m-cy traktuje się jako długotrwałe bezrobocie, co wiąże się również ze znacznym pogorszeniem sytuacji rodziny bezrobotnego oraz jak wcześniej wspomniano trudności powrotu na rynek pracy.

Trudności owe spiętrzają się bardziej w przypadku osób bezrobotnych w wieku powyżej 45 roku życia (słabsze wykształcenie, współczesny trend do zatrudniania osób młodych, mniejsze możliwości zmiany kwalifikacji, słabsza możliwość przyswajania nowych wyzwań, brak możliwości sprostania nowym wymaganiom stawianym przez pracodawców).



Wśród bezrobotnych największy odsetek bo aż 21 % legitymuje się stażem pracy od 10 do 20 lat przed uzyskaniem statusu bezrobotnego, dwa kolejne tj. 17,8 % to staż pracy od 1 do 5 lat i od 20 do 30 lat pracy; 15,2% ma staż pracy od 5 do 10 lat, a aż 14,2% bez stażu pracy. W tej ostatniej grupie występuje największy odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i nie posiadających żadnych kwalifikacji.

Aktywizacją bezrobotnych na rynku pracy zajmują się odpowiednio instytucje m.in. publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego, instytucje partnerstwa lokalnego.

Badania wskazują, że osoby bezrobotne najczęściej i najliczniej korzystają z pomocy w poszukiwaniu pracy z publicznych służb zatrudnienia, to jest Powiatowego Urzędu Pracy i Wojewódzkiego Urzędu Pracy. I tak w 2005 roku PUP zaoferował bezrobotnym:

- pracę subsydiowaną w 47,4 % ogólnych ofert;
- pracę nie subsydiowaną w 52,6%

dla liczby osób ponad 4.500, ze wzrostem około 14% w stosunku do roku poprzedniego. Analizy prowadzone przez PUP wskazują także, że dość spory odsetek osób bezrobotnych nie potwierdza gotowości do podjęcia pracy i tak w 2006r. z proponowanej pracy zrezygnowało 4.320 osób, a w 2005r. już 5.237 osób to jest ponad 41% ogółu zarejestrowanych.

Oferty pracy najczęściej dotyczą następujących działów:

- przetwórstwa przemysłowego,
- handlu hurtowego i detalicznego,
- budownictwa :
 - w zawodach: - robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy,
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy,
- technicy i średni personel.
- Bezrobotni korzystają z następujących form przeciwdziałania bezrobociu:
 - prace interwencyjne,
 - roboty publiczne,
 - tworzenie nowych miejsc pracy,
 - staże i przygotowania zawodowe,
 - szkolenia,
 - poradnictwo zawodowe i kluby pracy.

2.1.3 Zasoby mieszkaniowe

Mieszkanie jest najmniejszą przestrzenią niezbędną w życiu jednostek, rodzin, w której realizuje się ich funkcję lub mieszkanie jako sposób zamieszkiwania określane „jest przez zespół funkcji, których realizacja wymaga odpowiedniej przestrzeni i urządzeń” (A. Andrzejewski, Polityka mieszkaniowa, Warszawa, PWE 1987r. s. 17).

Zaś „tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej należy do zadań własnych gminy” (Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Dz. U. Nr 31, poz. 266 z 2005r.). Przy czym należy zaznaczyć, że



obowiązkiem gminy jest zapewnienie lokali socjalnych i zamiennych, a także zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach. Zasady wynajmowania lokali w mieście określa Uchwała Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 27.04.2005r.

Liczba mieszkań będących w zasobach gminy (stan na 30 czerwca 2006r.) wynosi 6.726. Wynajem lokali osobom i rodzinom wymagającym takiego zapewnienia, z reguły następuje w zależności od ilości odzyskiwanych lokali.

Z badań wynika, że 15% rodzin, nie posiada własnego mieszkania, a zamieszkują najczęściej „kątem” u rodziny; podnajmują lub zajmują mieszkania bez tytułu prawnego.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost wniosków o najem lokali i tak

- w 2004 roku – wpłynęły 342 wnioski,
- w 2005 roku – wpłynęło 399 wniosków,
- w 2006 roku – wpłynęło 447 wniosków.

Natomiast miasto odzyskuje lokale w niewielkich ilościach np. w 2005 roku - 29 lokali socjalnych i 49 lokali na czas nieokreślony, w okresie pierwszej połowy roku 2006 - 21 lokali socjalnych i 24 lokale na czas nieokreślony.

Stagnacja w zakresie rozwoju budownictwa komunalnego (nie tylko w mieście, ale i w całym kraju) trwa od połowy lat dziewięćdziesiątych, a rosnący problem potrzeb mieszkaniowych nie jest możliwy do rozwiązania wyłącznie przez samorząd i w oparciu o istniejące zasoby, których stan techniczny i ilość zwalnianych mieszkań jest znikoma w stosunku do potrzeb.

Miasto jednak nie ogranicza się do dysponowania lokalami wyłącznie odzyskiwanymi z ruchu ludności.

Od 2000 roku prowadzone są działania mające na celu pozyskiwanie większej ilości mieszkań komunalnych i tak w 2000 roku zaadoptowano na lokale socjalne baraki przy ul. Myśluborskiej, uzyskując 20 takich lokali. Kolejna taka inwestycja miała miejsce w 2004 roku, uzyskano wówczas 9 lokali socjalnych. W roku 2006 podpisano porozumienie ze spółdzielniami mieszkaniowymi, w wyniku którego możliwe jest pozyskanie lokali socjalnych w ich zasobach. Działania te są wynikiem znacznego wzrostu zapadających wyroków sądowych orzekających eksmisję z tytułu zadłużeń czynszowych, pomimo wysokich środków przekazywanych przez gminę na dodatki mieszkaniowe.

2.1.4 Zagrożenia i problemy występujące w rodzinach

Sytuacja ekonomiczna rodziny (jak wcześniej wspomniano) określa miejsce rodziny w społeczeństwie, a przede wszystkim decyduje o sytuacji dziecka, jego procesie wychowania i socjalizacji.

Ze świadczeń pomocy społecznej (rok 2005) korzystało 6.408 rodzin z liczbą osób w tych rodzinach 16.899 t.j. 14% mieszkańców miasta. Przy czym należy zaznaczyć że 17 % rodzin gorzowskich utrzymuje się tylko ze świadczeń pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w tej wielkości utrzymuje się od kilku lat, jednakże głębokość ubóstwa w tychże rodzinach z roku na rok się pogarsza. Ponad 6.870 rodzin uważa się za ubogie t.j. 76% wszystkich rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.



Ubóstwo natomiast powoduje pogarszanie się stanu zdrowia członków rodzin, a w efekcie powstawanie niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemocy w rodzinie, sytuacji kryzysowej, utraty tytułu prawnego do mieszkania ze wszystkimi konsekwencjami, prowadząc często do bezdomności.

Najdotkliwiej te wszystkie niekorzystne dla rodziny sytuacje odczuwają dzieci i młodzież ucząca się i pozostająca na utrzymaniu rodziców – opiekunów.

Po pierwsze – niedożywione, niedostatecznie wyposażone nie są w stanie podejmować trudu nauki, w związku z tym uciekając przed nauką wagarują, a tym samym, nie są w stanie nadrobić zaległości, częstokroć kończą naukę na obowiązku t.j. na poziomie gimnazjalnym.

Po drugie – nie uczestniczą w życiu rodziny, bo często go nie ma, nie kultywują tradycji pożądanej społecznie, nie uczestniczą w życiu kulturalnym i sportowym miasta.

Po trzecie – częściej uczestniczą w życiu grup nieformalnych często przestępczych.

Po czwarte – uciekając przed trudnościami, w coraz młodszym wieku dzieci przechodzą inicjację nikotynową, t.j. w IV klasie szkoły podstawowej (1/3 uczniów) – papierosy pali 33% uczniów w klasie VI szkoły podstawowej a w 59% uczniów szkół gimnazjalnych. Wzrasta liczba dzieci próbujących alkohol w coraz młodszym wieku. 10% uczniów próbowało w klasie IV szkoły podstawowej, a w klasie VI szkoły podstawowej piło alkohol już 54,3 %, w szkole ponadgimnazjalnej aż 72,3% uczniów.

Zagrożenia narkomanią (środki psychotropowe, sterydy): do kontaktów z narkotykami przyznaje się 34,4% uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych; do kontaktów jednorazowych przyznaje się 34,4 % i okazjonalnych 48,8 %, a regularnie zażywa 16,9 % uczniów. Istotnym elementem jest też dzielenie się narkotykami z kolegami i tak 0,6 % uczniów dzieli się narkotykami z kolegami - samemu nigdy nie próbując, a uczniowie mający kontakt z używkami w 2,9 % dzieli się z kolegami. Wynika z tego, że na 29 uczniów przypada jeden „dzielący się”.

Po piąte – dzieci doświadczają przemocy w rodzinie zarówno fizycznej jak i psychicznej. Rodzice – opiekunowie nie radząc sobie w zaspokojeniu potrzeb rodziny bądź będąc bezczynnymi krzywdzą dzieci uniemożliwiając im optymalny rozwój. Przemoc ta to nie tylko wymieniona wyżej, ale także wykorzystywanie seksualne, przemoc emocjonalna i zaniedbywanie.

Przemocy w rodzinie doświadczyło w 2005 roku 25% rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (należy zaznaczyć, że są to rodziny których świadomość występowania zjawiska nastąpiła), 13% rodzin doświadczyło sytuacji kryzysowej (brak umiejętności samodzielnego radzenia sobie i brak równowagi psychicznej).

Po szóste - niekorzystne zjawiska w rodzinie takie jak: ubóstwo, alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie, sytuacje kryzysowe są przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, a dotyczy to 19% rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Brak opieki nad dziećmi w rodzinach biologicznych mających trudności zapewnia się pomoc poza rodziną (tj. w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych). Liczba dzieci, którym pomoc poza rodziną biologiczną należy zapewnić z roku na rok wzrasta. I tak w 2005 roku 30-ro dzieci umieszczono w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a do 1.09.2006r. – 39



dzieci. W rodzinach zastępczych w 2005 r. umieszczono 44-ro dzieci, natomiast w 3 kwartałach roku 2006 – 38-ro dzieci.

2.1.5 Założenia do strategii

Problemy wynikające z diagnozy stanowią podstawę do określenia celów strategii. Wynika z nich, że podstawowym celem winna być:

„Poprawa warunków funkcjonowania osób i rodzin. Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej”.

Identyfikując problemy należy stwierdzić na podstawie mniejszej diagnozy, że kluczowe problemy do rozwiązania w Gorzowie Wlkp. to:

- kryzys demograficzny – bardzo niski wskaźnik urodzeń na 100 kobiet przypada w Gorzowie Wlkp. 104 urodzonych dzieci, do osiągnięcia prostej „zastępowalności pokoleń” winno na 100 kobiet rodzić się 210 dzieci;

- dezintegracja rodziny – kumulacja niekorzystnych skutków procesów ekonomicznych i społecznych w rodzinie (niewydolność podstawowych funkcji rodziny zagrażająca przede wszystkim prawidłowemu rozwojowi dzieci i młodzieży, osłabiająca poczucie bezpieczeństwa, zwiększająca ryzyko wykluczenia społecznego);

- bezrobocie – brak możliwości zabezpieczenia ekonomicznego rodziny jako czynnik konfliktogenny w rodzinie (rozpady małżeństw, narastanie zagrożeń, uzależnień, przestępstw aż do wykluczenia społecznego),

- brak mieszkań – brak możliwości realizacji jednej z podstawowych funkcji rodziny polegającej na zapewnieniu bezpieczeństwa wszystkim członkom rodziny.

Stąd też cele operacyjne, opracowane do podstawowego założenia, w efekcie mają umocnić rodzinę, jako podstawową komórkę społeczną w jej prawidłowym rozwoju. Należy przy tym zaznaczyć, że rozwiązanie istniejących problemów wymaga oddziaływania

- wielopoziomowego,
- wielotorowego,
- kompleksowego.

Zaś skuteczność owych oddziaływań w opisach celu i działaniach polegać winno na:

- profilaktyce (priorytet profilaktyki przed interwencją), promocji (zastosowanie do wszystkich);
- interwencji – kompensacji, wsparciu, pomocy dla rodzin, osób zagrożonych i dotkniętych dysfunkcją;
- podnoszeniu jakości, funkcjonalności, efektywności działań istniejących struktur zarówno instytucjonalnych jak i pożytku publicznego.



2.2 KARTY CELÓW

Cel główny	Poprawa warunków funkcjonowania osób i rodzin. Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo- wychowawczej
Cel operacyjny I	Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny i budowanie systemu wsparcia: 1. osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; 2. rodzin mających trudności opiekuńczo – wychowawcze.
Opis celu	Promowanie rodziny jako podstawowej komórki społecznej odpowiedzialnej za zaspokojenie potrzeb wszystkich jej członków. Zapobieganie degradacji społecznej osób i rodzin. Projektowanie działań profilaktycznych w celu aktywizowania i wspomagania osób i rodzin w samodzielnym rozwiązywaniu problemów. Projektowanie działań profilaktycznych wspierających rodziny w przezwyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych, wyrównujących szanse rozwojowe dzieci i młodzieży.
Przedsięwzięcia	1. Identyfikacja problemów, zagrożeń i potrzeb osób i rodzin. 2. Promowanie odpowiedzialnego, zdrowego, społecznie akceptowanego stylu życia rodziny. 3. Prowadzenie działań wspierających rodziny w wypełnianiu prawidłowej funkcji opiekuńczo - wychowawczej .



	<ol style="list-style-type: none">4. Doskonalenie i rozwój sieci wsparcia dla dzieci i młodzieży.5. Doskonalenie i rozwój ośrodków wsparcia z zapewnieniem dostępności do poradnictwa specjalistycznego.6. Doskonalenie pracy socjalnej z osobą i rodziną.7. Zwiększanie efektywności pomocy społecznej, zmierzającej do usamodzielnienia osób i rodzin.8. Koordynacja działań na rzecz osób i rodzin z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze zabezpieczenia potrzeb osób i rodzin, dzieci i młodzieży.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Wzmacnianie odpowiedzialności rodziny w zaspokajaniu potrzeb jej członków.2. Zmniejszanie liczby osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.3. Wyrównywanie szans rozwoju dzieci i młodzieży poprzez efektywną pomoc.4. Ewaluacja i monitorowanie działań (skuteczność, ekonomiczność, celowość, efektywność).
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, kościoły i związki wyznaniowe, grupy samopomocowe, policja, sądy, media.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, środki organizacji pozarządowych, fundacje, sponsorzy, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie i skuteczna realizacja programów specjalnych:<ul style="list-style-type: none">- wsparcia osób i rodzin, w zależności od identyfikacji problemów, zagrożeń i potrzeb;- systemów opieki nad dzieckiem i rodziną;- wyrównywania szans rozwoju i awansu społecznego dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją,- projektów socjalnych;2. Efektywna i skuteczna realizacja zadań pomocy społecznej;3. Aktywizacja i inspiracja środowiska lokalnego do tworzenia lokalnych struktur samopomocowych i podejmowania wielokierunkowych działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu.



Cel główny	Poprawa warunków funkcjonowania osób i rodzin. Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej
Cel operacyjny II	Budowa systemu upowszechniania odpowiedzialnego partnerstwa w rodzinie oraz zbiorowej odpowiedzialności za zdrowie
Opis celu	<ol style="list-style-type: none">1. Promowanie odpowiedzialnego partnerstwa w rodzinie.2. Promowanie zdrowego stylu życia rodziny bez nałogów, uzależnień.3. Upowszechnianie zbiorowej odpowiedzialności za zdrowie.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Identyfikacja zagrożeń, problemów i potrzeb osób i rodzin.2. Promowanie odpowiedzialnego zdrowego, społecznie akceptowanego stylu życia rodziny.3. Prowadzenie działań zapobiegających przestępczości, demoralizacji, przemocy w rodzinie i uzależnieniom.4. Doskonalenie i rozwój sieci wsparcia (szczególnie dla dzieci o młodzieży) i ośrodków wsparcia.5. Upowszechnianie poradnictwa specjalistycznego.6. Projektowanie działań socjalnych oraz prowadzenie efektywnej pomocy społecznej.7. Koordynacja działań profilaktycznych, zapobiegających demoralizacji, przemocy w rodzinie i uzależnieniom.



Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Wzmacnianie odpowiedzialnego partnerstwa w rodzinie.2. Wspieranie rodzin (za szczególnym wskazaniem na dzieci i młodzież) w prowadzeniu zdrowego stylu życia, ograniczaniu uzależnień, aktywizacji do właściwych form spędzania czasu, sport, kultura, rekreacja, kultywowanie tradycji itp.3. Wspieranie rodzin w ograniczaniu przemocy wobec jej członków (szczególnie wobec dzieci i młodzieży).
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, oświaty, sportu, kultury fizycznej i sportu, organizacje pozarządowe, policja, sądy, media.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, środki organizacji pozarządowych, fundacje, sponsorzy, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie i skuteczna realizacja programów specjalnych:<ul style="list-style-type: none">- wsparcia osób i rodzin, w zależności od identyfikacji zagrożeń i potrzeb;- systemów przeciwdziałania przestępczości, przemocy w rodzinie ze szczególnym naciskiem na przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci;- lokalnych systemów zapobiegania demoralizacji i uzależnieniom;- promocji zdrowego stylu życia rodziny, właściwego spędzania wolnego czasu (kultura, sport, kultura fizyczna, rekreacja, kultywowanie tradycji,- lokalnych systemów poradnictwa specjalistycznego;- projektów socjalnych i efektywnej realizacji zadań pomocy społecznej.2. Aktywizacja i inspiracja środowiska lokalnego do tworzenia lokalnych struktur samopomocowych i podejmowania wielokierunkowych działań zapobiegających przemocy w rodzinie, demoralizacji i uzależnieniom.3. Koordynacja działań profilaktycznych zapobiegających demoralizacji, przemocy w rodzinie i uzależnieniom.



Cel główny	Poprawa warunków funkcjonowania osób i rodzin. Wspieranie rodzin w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej
Cel operacyjny III	Wzmacnianie bezpieczeństwa osób i rodzin
Opis celu	Projektowanie działań zmierzających do wzmocnienia bezpieczeństwa osób i rodzin. Projektowanie działań zmierzających do zmniejszania długotrwałego bezrobocia. Projektowanie działań w budowie lokalnego rynku pracy. Projektowanie działań zapobiegających bezdomności osób i rodzin. Projektowanie działań zmierzających do pozostawienia osób i rodzin w miejscu zamieszkania.
Przedsięwzięcia	1. Identyfikacja potrzeb osób i rodzin. 2. Prowadzenie działań zmierzających do integracji społecznej osób długotrwale bezrobotnych, rozwoju lokalnego rynku pracy, likwidacji barier mobilności bezrobotnych. 3. Prowadzenie działań zmierzających do zapewnienia odpowiednich, stosownych do możliwości osób i rodzin mieszkań. 4. Prowadzenie i doskonalenie pracy socjalnej oraz efektywnej pomocy społecznej zapobiegającej bezdomności.
Efekty	1. Rozwijanie mobilności osób bezrobotnych i ograniczanie bezrobocia. 2. Zapobieganie bezdomności i zagrożeniom bezdomności osób i rodzin.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, PUP i instytucje rynku pracy, spółdzielnie mieszkaniowe, deweloperzy, grupy samopomocowe, media.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, środki finansowe spółdzielni mieszkaniowych, deweloperów, środki organizacji pozarządowych, fundacje, sponsorzy, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	1. Tworzenie i skuteczna realizacja programów specjalnych: <ul style="list-style-type: none">- wsparcia osób i rodzin, w zależności od identyfikacji potrzeb;- lokalnych systemów przeciwdziałania bezrobociu;- rozwoju lokalnego rynku pracy;- likwidacji barier mobilności bezrobotnych (m.in. system dokształcania, podnoszenia i zmiany kwalifikacji, itp.);



	<ul style="list-style-type: none">- zapobiegających bezdomności osób i rodzin i pozostawienia ich w środowisku zamieszkania;- organizacji i przekształcania środowiska lokalnego;- projektów socjalnych. <p>2. Efektywna i skuteczna realizacja zadań pomocy społecznej.</p>
--	--



3. PRIORYTET III : OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

3.1 DIAGNOZA

Niepełnosprawność jest poważnym problemem społecznym w wymiarze jednostkowym, rodzinnym i ogólnospołecznym. Jest to podstawa do wyodrębnienia tej właśnie grupy społecznej w Strategii Polityki Społecznej Miasta Gorzowa.

Niepełnosprawność wiąże się z koniecznością uruchomienia bądź udostępnienia niezbędnych służb, aby zapewnić tej grupie społecznej warunki rozwoju, uczestnictwa w życiu społecznym, a w szczególnych sytuacjach niezbędnej opieki. Rodziny muszą otrzymać pomoc i wsparcie w wypełnianiu przez nie trudnych zadań opiekuńczych, wychowawczych i rehabilitacyjnych. Potrzeby osób niepełnosprawnych z jednej strony nie różnią się od potrzeb ludzi zdrowych, ale ich zaspokojenie wymaga dodatkowych wysiłków i specjalnych warunków. Niepełnosprawność wywołuje także potrzeby specyficzne, właściwe dla stopnia i rodzaju niepełnosprawności, indywidualnych cech dotkniętej nią osoby, a także jej sytuacji życiowej.

Specyfika tych potrzeb oraz oczekiwań wymaga inicjowania i realizowania przez wszystkich partnerów społecznych, wielu działań, które chronią osoby niepełnosprawne przed bezradnością, stwarzają im warunki rozwoju oraz motywują do aktywności i zaradności urzeczywistniając zasadę wyrównywania szans i pełną obecność w nurcie życia społecznego naszego miasta.

Istotną przesłanką skutecznego działania polityki społecznej jest znajomość skali i natężenia problemów, które ma rozwiązywać. Mimo wieloletnich tradycji działań na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych wiedza na temat sytuacji życiowej i potrzeb tej grupy mieszkańców naszego miasta jest niewystarczająca. Problem ten przewijał się wielokrotnie przy formułowaniu założeń Strategii.

Budowanie Strategii, wobec wielorakości uwarunkowań, wymagało przede wszystkim konsolidacji partnerów społecznych, w tym także samych osób niepełnosprawnych, jak i reprezentujących ich organizacji.

3.1.1 Rozmiary zjawiska niepełnosprawności w Gorzowie Wlkp.

Niepełnosprawność dotyka coraz większej grupy ludzi, co paradoksalnie wynika z postępów medycyny ratującej życie w przypadkach ciężkich uszkodzeń organizmu, wad wrodzonych i wypadków. Wynika także z wydłużenia się życia ludzkiego. Tendencje demograficzne wskazują na narastanie tego problemu i wzrost jego znaczenia w skali globalnej.

W świetle danych Spisu Powszechnego z 2002 r. liczba osób niepełnosprawnych w województwie lubuskim wynosiła 176,4 tys., co stanowiło 17,5



ogółu mieszkańców. Liczba osób niepełnosprawnych prawnie (posiadających odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony) wynosiła 151,7 tys. Natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie (nie posiadających orzeczenia, ale posiadających [odczuwających] całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych) kształtowała się na poziomie 24,6 tys. osób.

Według danych Spisu Powszechnego z 2002 r. liczba osób niepełnosprawnych prawnie w Gorzowie Wlkp. wynosiła 17899, w tym 9440 kobiet i 8459 mężczyzn. W grupie tej znajduje się 432 dzieci (do 16 roku życia.). Osoby niepełnosprawne biologicznie to 2598 osób, w tym 217 dzieci. Łącznie liczba osób niepełnosprawnych (prawnie i biologicznie) to 20714 osób.

Wyniki Spisu wykazały, że 16,5 % mieszkańców Gorzowa Wlkp. to osoby niepełnosprawne. Jest to wskaźnik przekraczający średnią krajową wynoszącą 14,3 %, niższy natomiast od średniej w naszym województwie 17,5%.

Na podstawie algorytmu – podziału środków PFRON dla samorządów powiatowych w 2006 r. wynika iż,

liczba osób niepełnosprawnych ogółem w Gorzowie Wlkp. wynosi: - 18112
w tym:

- liczba osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej - 17789
- liczba osób niepełnosprawnych w wieku 0 – 14 lat - 323

Z danych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wynika, iż ilość osób niepełnosprawnych , mieszkańców Gorzowa Wlkp. orzeczonych przez KRUS wynosi:

- orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności - 63 osoby
- orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - 33 osoby
- orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności - 23 osoby

Obecnie obowiązują dwa główne rodzaje orzecznictwa, które regulowane są odrębnymi ustawami i prowadzone są przez dwie różne instytucje, a mianowicie:

- orzecznictwo o niezdolności do pracy - prowadzone przez Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) - ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162 poz. 1118 ze zm.),
- orzecznictwo do celów pozarentowych - prowadzone przez powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności - ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123 poz. 776 ze zm.).

Funkcjonuje także orzecznictwo dla rolników - KRUS oraz orzecznictwo dla służb mundurowych. Przepisy prawa powodują, iż orzecznictwo realizowane jest do różnych celów. Brak jest jednocześnie spójnego systemu gromadzenia danych na temat osób niepełnosprawnych. Dane posiadane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, największy podmiot, orzekający o przyznanych rentach nie pozwalają niestety na wyodrębnienie z bazy danych mieszkańców Gorzowa Wlkp. Problem ten dotyczy także danych gromadzonych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o



Niepełnosprawności. Brak jest możliwości podania ogólnej ilości osób z uzyskanym orzeczeniem. Wynika z tego, iż oprócz danych ze Spisu Powszechnego z 2002 roku nie można podać faktycznej liczby osób niepełnosprawnych, aktualnie mieszkających w Gorzowie Wlkp., jak również danych ilustrujących rodzaje niepełnosprawności oraz potrzeby niepełnosprawnych.

Dane, którymi posługujemy się w różnych opracowaniach na temat zjawiska niepełnosprawności w Gorzowie Wlkp. mają charakter szacunkowy i nie dają podstaw do opracowania pełnej, odpowiadającej autentycznym potrzebom strategii działania w zakresie poprawy warunków życia tej grupy mieszkańców miasta. Z tych względów stworzenie bazy danych o rozmiarach, rodzaju i potrzebach środowiska osób niepełnosprawnych jest jednym z pierwszoplanowych zadań. Niezwykle ważna rola przypada w tych działaniach organizacjom pozarządowym. Strategia wyznaczająca główne kierunki działań ma charakter otwarty, aby była dokumentem żywym, odpowiadającym zmieniającym się potrzebom społecznym.

3.1.2 Instytucjonalne i pozainstytucjonalne formy pomocy osobom niepełnosprawnym

3.1.2.1 Placówki diagnozy, wczesnego wspomaganie rozwoju, terapii i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych

Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych pełni funkcję wspierania wychowawczej i edukacyjnej roli rodziny i szkoły poprzez m.in.: wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży oraz terapię zaburzeń rozwojowych. Wypełnia zadania z zakresu orzecznictwa do celów kształcenia. W skład zespołu wchodzi: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Poradnia Specjalistyczna. Obejmuje on swoją opieką wszystkie dzieci i młodzież w wieku od urodzenia aż do ukończenia edukacji szkolnej, co w przypadku dzieci głęboko upośledzonych oznacza 25 rok życia. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna, związana z wychowaniem i kształceniem dzieci, jest świadczona także na rzecz rodziców i opiekunów, oraz nauczycieli i wychowawców. Placówka swoimi oddziaływaniami w środowisku lokalnym obejmuje znaczącą liczbę mieszkańców Gorzowa Wlkp. Pracownicy Pedagogiczni to aktualnie 47 psychologów, pedagogów, logopedów. Administracja i obsługa Poradni to 9 osób.

Ośrodek Wczesnej Interwencji

Jest placówką zajmującą się rehabilitacją małego dziecka. Powstał w 1993 roku przy Polskim Stowarzyszeniu na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp. Corocznie obejmuje rehabilitacją około 250 dzieci w wieku 0-7 lat, z takimi schorzeniami jak: opóźniony rozwój psychoruchowy, upośledzenie umysłowe, zespół Downa, mózgowie porażenie dziecięce, autyzm, schorzenia genetyczne i metaboliczne. Dzieci do ośrodka kierowane są przez lekarzy pierwszego kontaktu i lekarzy neurologów.

Każde dziecko przyjmowane w placówce konsultowane jest przez zespół specjalistów. OWI zatrudnia 7 specjalistów z dziedziny wczesnego wspomaganie dziecka zagrożonego niepełnosprawnością i niepełnosprawnego. Zarówno z dziećmi, jak i z rodzicami prowadzona jest terapia indywidualna oraz zajęcia grupowe.



NZOZ Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu Polskiego Związku Głuchych

Ma pod opieką 284 pacjentów z różnymi ubytkami słuchu. Około 75 % podopiecznych Ośrodka ma głęboki ubytek słuchu. Pozostali mają umiarkowany i średni ubytek słuchu. Istotą działalności Ośrodka jest długotrwała, zaplanowana i sukcesywnie realizowana wszechstronna terapia przez specjalistyczne oddziaływania surdologopedyczne, neurologopedyczne, surdopedagogiczne i psychologiczne. Zatrudnionych jest 12 osób. Oprócz Poradni Rehabilitacyjnej, w Ośrodku znajduje się Poradnia Audiologiczna i Protetyczna, w której pracują wysoko wyspecjalizowani specjaliści. Poradnia wyposażona jest w najnowszy sprzęt do diagnostyki słuchu.

Ośrodek posiada II stopień referencyjności, co pozwala na szybką i dokładną diagnozę. Ponadto Ośrodek uczestniczy w ogólnopolskim programie przesiewowych badań słuchu noworodków, dzięki czemu najmłodszy pacjenci, u których zdiagnozowano wadę słuchu, automatycznie kierowani są na zajęcia rehabilitacyjne.

Placówka ma podpisaną umowę z NFZ, dzięki czemu wszystkie proponowane usługi są bezpłatne.

Ośrodek rehabilitacji dzieci, młodzieży i dorosłych w wadami wzroku prowadzony przez Okręg Lubuski Polskiego Związku Niewidomych.

Opieką objętych jest około 400 osób z terenu Gorzowa Wlkp. Celem działań rehabilitacyjnych jest przekonanie nowoociemniałych do rozpoczęcia procesu rehabilitacyjnego, pokonanie stresu i blokady psychicznej związanej z utratą wzroku, poznanie możliwości bezwzrokowego funkcjonowania w społeczeństwie poprzez naukę samodzielnego poruszania się, naukę czynności dnia codziennego, dobór odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego, a poprzez to uzyskanie samodzielności i nowych możliwości np.: zdobycie zawodu, przekwalifikowania się zawodowego oraz osiągnięcie pełnej samodzielności. Rodzicom dzieci niewidomych wskazywane są prawidłowe metody postępowania z niewidomym i słabowidzącym dzieckiem. Pomocą i rehabilitacją objęta jest każda osoba mająca problemy ze wzrokiem, szukająca pomocy, kierowana przez szkoły i lekarzy okulistów.

Zajęcia z niewidomymi i słabowidzącymi prowadzi personel specjalistyczny z wymaganym wykształceniem specjalistycznym – tyflopedagodzy, specjaliści z zakresu orientacji przestrzennej i samodzielnego poruszania się, rehabilitacji niewidomych, instruktorzy nauki pisma punkтового brajla.

3.1.2.2. Placówki kształcenia specjalnego

Zespół Szkół Specjalnych nr 14:

- Szkoła Podstawowa nr 14,
- Gimnazjum nr 14,
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 7,
- Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy

Zespół Kształcenia Specjalnego nr 1:

- Przedszkole Specjalne nr 34,
- Szkoła Podstawowa nr 18,
- Gimnazjum nr 18.



Lp.	Struktura organizacyjna placówek	Liczba dzieci	
		Zespół Szkół Specjalnych nr 14 ul. Mościckiego	Zespół Kształcenia Specjalnego nr 1 ul. Walczaka
1.	Przedszkole	-	22
	Szkoła podstawowa	67	66
3.	Gimnazjum	96	45
4.	Zasadnicza szkoła zawodowa	52	-
5.	Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	10	-

Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp. obejmuje edukacją i rehabilitacją 62 podopiecznych w wieku od 3 do 25 lat. W tym:

- z upośledzeniem w stopniu głębokim 41 osób,
- z upośledzeniem w stopniu umiarkowanym i znacznym 21 osób.

Dzieci objęte obowiązkiem szkolnym realizują go w Ośrodku.

W Ośrodku prowadzone są zajęcia indywidualne i grupowe, mające na celu przygotowanie wychowanków do wykonywania podstawowych czynności dnia codziennego, umiejętności nawiązywania kontaktów z otoczeniem, kształtowania zachowań społecznie akceptowanych. Placówka posiada bardzo dobrze wyposażoną bazę lokalową z basenem i pełną dostępnością dla osób z niepełnosprawnością ruchową. W ośrodku zatrudnionych jest 36 osób. Jej problemem jest jednak zapewnienie dowozu dla podopiecznych.

Specjalny Dzienny Ośrodek Opiekuńczo – Wychowawczy Terapeutyczno – Szkolny dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem prowadzony przez Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Autystycznych obejmuje edukacją i rehabilitacją dzieci i młodzież od 3 do 25 r.ż. z autyzmem i zaburzeniami pokrewnymi. Na koniec września 2006 r. pod opieką Ośrodka znajdowało się 37 dzieci. Dzieci objęte obowiązkiem szkolnym realizują go w Ośrodku. Dzieci w wieku przedszkolnym poddawane są oddziaływaniom terapeutycznym- wczesne wspomaganie w rozwoju. Zajęcia w placówce odbywają się w indywidualnym kontakcie terapeuty – dziecko gdyż tylko taka forma zajęć przynosi oczekiwane rezultaty w przypadku dzieci z autyzmem. W Ośrodku działa również punkt diagnostyczno-konsultacyjny, w którym diagnozowane są dzieci z terenu województwa, ale także z województw ościennych, pod kątem stwierdzenia bądź wykluczenia zaburzeń autystycznych. W ośrodku zatrudnione są 24 osoby.



3.1.2.3 Kształcenie integracyjne

W roku szkolnym 2006/2007 działają w Gorzowie 3 przedszkola integracyjne:

- Przedszkole nr 9,
- Przedszkole nr 27,
- Przedszkole nr 14,

Oddziały integracyjne znajdują się w 5 szkołach podstawowych, 2 gimnazjach i 1 liceum.
Dane liczbowe na ten temat ilustruje tabela.

Wykaz uczniów w oddziałach integracyjnych.

Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów niepełnosprawnych
SP 10	8	26
SP 13	7	27
SP 16	10	43
SP 20	4	13
SP 21	4	14
Gimnazjum nr 16	6	29
Gimnazjum nr 12	2	7
Gimnazjum nr 13	1	3
Gimnazjum nr 21	2	9
VIII LO	6	24

3.1.2.4 Placówki dziennego pobytu

Środowiskowy Dom Samopomocy - Hostel

Funkcjonuje od 1999 roku w budynku przy ul. Sulęcińskiej. Prowadzony jest przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp. Jest to placówka stacjonarna, opieki całodobowej dla osób ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.. Podopieczni mieszkają w warunkach tzw. mieszkań chronionych. Przy pomocy i nadzorze opiekunów wdrażani są do samodzielnego wykonywania czynności dnia codziennego. Placówka dysponuje 10 miejscami i ma tylu podopiecznych.

Środowiskowy Dom Samopomocy – filia przy ul. Walczaka 4

Placówka powołana została przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp. w lutym 2002 r. Przeznaczona jest dla dorosłych osób niepełnosprawnych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Celem działalności jest poprawa sprawności psychofizycznej uczestników i utrwalanie nabytych wcześniej umiejętności, rozwijanie umiejętności samoobsługowych, zapewnienie opieki w godzinach pracy rodziców czy opiekunów. Na dzień 1 września 2006 r. przebywa w placówce 20 osób: 2 z umiarkowanym, 18 ze znacznym stopniem niepełnosprawności.



Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Armii Polskiej z Filią – Ośrodkiem Terapii Zajęciowej przy ul. Wyszyńskiego.

Placówki te w swoim założeniu stanowią alternatywną ofertę wobec opieki zdrowotnej dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które nie wymagają leczenia w szpitalu, a jednocześnie ich środowiskowe funkcjonowanie jest w znacznym stopniu zaburzone. Obie placówki, które funkcjonują w strukturze Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej, świadczą pomoc 49 osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz upośledzeniem umysłowym. Działalność ŚDS-u zapoczątkowana została w 1994 roku. Do zadań placówek należy zapewnienie uczestnikom kompleksowego wsparcia, a w szczególności prowadzenie warsztatów twórczych – funkcjonuje 6 pracowni tematycznych- zgodnie z uzdolnieniami i indywidualnymi zainteresowaniami.

3.1.2.5 Domy pomocy społecznej

- **DPS nr 1** przy ul. Podmiejskiej-Bocznej 10 (236 miejsc), przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych (194 miejsca) i niepełnosprawnych fizycznie (42 miejsca) ;
- **DPS nr 2** przy ul. Walczaka 42 (65 miejsc), przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych w tym z chorobą Alzheimera (37 miejsc) oraz niepełnosprawnych fizycznie (28 miejsc) ; z filią przy ul. Walczaka 27 (25 miejsc), przeznaczony dla osób mężczyzn przewlekle psychicznie chorych na tle alkoholowym.

3.1.2.6 Rehabilitacja lecznicza

Realizowana na podstawie kontraktowania Narodowego Funduszu Zdrowia odbywa się w następujących placówkach:

- Samodzielny Publiczny Szpital Wojewódzki w Gorzowie Wilkp.,
- Specjalistyczny Zakład Medyczny Fundacji „Nasze Zdrowie” ul. Walczaka 25,
- NZOZ Przychodnia „Nad Łażnią” ul. Jagiełły 11,,
- Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej ul. Sienkiewicza 10-11
- Hospicjum Św. Kamila ul. Stilonowa 21,
- NZOZ „JHO Eskulap” s.c. Zespół Lekarzy Rodzinnych ul. Gwiazdzista 16,
- Gorzowska Lecznica Specjalistyczna Sp. z o.o. ul. Piłsudskiego 1b,
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Ośrodek Wczesnej Interwencji ul. Walczaka 42,
- Ośrodek Rehabilitacyjno Edukacyjno Wychowawczy ul. Walczaka 1a,
- Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu PZG ul. Jagiełły 15.

Zespół Leczenia Środowiskowego

Działa przy Poradni Zdrowia Psychicznego od marca 1996r. W skład zespołu wchodzi lekarz psychiatra oraz pielęgniarka psychiatryczna. Zespół zajmuje się



opieką nad osobami chorymi psychicznie oraz osobami starszymi z problemem otępienia. Opieka zespołu dla osób ubezpieczonych w NFZ jest bezpłatna (kontrakt z lubuskim oddziałem NFZ).

Typowe działania zespołu to wizyty domowe u osób chorych psychicznie, monitorowanie leczenia ambulatoryjnego u pacjentów zakwalifikowanych do czynnej grupy opieki poradni, konsultacje rodzinne, współpraca z instytucjami sprawującymi opiekę w miejscu zamieszkania (specjalistyczne usługi opiekuńcze, pracownicy socjalni, lekarze rodzinni, pielęgniarki środowiskowe).

Klub Amazonek prowadzony przez Stowarzyszenie Gorzowskie Towarzystwo Amazonek

Działa od 1994 roku. Prowadzi działania skierowane na pomoc kobietom po mastektomii. Posiada dobrze wyposażone sale gimnastyczne. Prowadzona jest rehabilitacja psycho-fizyczna. Zatrudnia 2 fizjoterapeutów i psychologa. Zajęcia odbywają się 2 razy w tygodniu. W zajęciach uczestniczy około 100 kobiet. Stowarzyszenie prowadzi także działania informacyjne na oddziałach szpitalnych oraz szerokie działania profilaktyczne.

3.1.2.7 Rehabilitacja zawodowa

Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzony przez Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej funkcjonują 11 lat. Obejmują różnymi formami rehabilitacji 40 niepełnosprawnych osób. Zatrudnia 16 osób. Działania prowadzone są w 8 pracowniach tematycznych. Bazę stanowi zaadaptowany budynek użyczony przez parafię pw. Św. Maksymiliana Kolbe przy ul. Czereśniowej. Na przyjęcie do warsztatów oczekuje 18 osób.

Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez Fundację „Złota Jesień” prowadzą swoją działalność od 6 lat. Aktualnie uczestnikami warsztatów jest 50 osób. Zatrudnia 13 osób. Działa 9 pracowni tematycznych. Na potrzeby funkcjonowania placówki adaptowane zostały wydzierżawione pomieszczenia w pawilonie nr IX Samodzielnego Publicznego Szpitala Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., przy Walczaka. Praca w warsztatach zorganizowana jest w pracowniach, które realizują plany pracy zgodne z ogólnym i indywidualnym programem rehabilitacji.

3.1.2.8 Rehabilitacja poprzez sport

Centrum Sportowo-Rehabilitacyjnego "Słowianka".

Działalność rozpoczęło w 2002 roku. Udostępnia swoje baseny, nieodpłatnie osobom niepełnosprawnych w wyznaczony dzień tygodnia. O zainteresowaniu tą formą rehabilitacji świadczy fakt, iż w roku 2005 z ofert „Słowianki” skorzystało, w wymiarze 1 godziny 11403 osoby, dwugodzinnym 6940 osób, opiekunowie stanowili liczbę 936, w wejściach grupowych uczestniczyło 284 osoby.

Gorzowski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”

Powstał w 1976 roku. Cele działalności to: rozwijanie powszechnej kultury fizycznej, sportu, rehabilitacji, turystyki i czynnego wypoczynku wśród osób



niepełnosprawnych. Zajęcia sportowe prowadzone są przez doświadczoną kadre trenerską w czterech sekcjach: lekkoatletycznej, łuczniczej, strzeleckiej i szachowej. Zawodnicy gorzowskiego „Startu” powoływani są do kadry Polski, uczestniczą w Igrzyskach Paraolimpijskich, Mistrzostwach Świata, Europy i Polski zdobywając miejsca medalowe. „Start” prowadzi zajęcia szkoleniowe w następujących sekcjach: lekkiej atletyki, łucznictwa, strzelectwa sportowego, szachów, ogólnorozwojowej i rekreacyjnej. Ogółem we wszystkich sekcjach w zajęciach szkoleniowych uczestniczy około 100 osób.

3.1.2.9 Hospicjum

Prowadzone jest przez Stowarzyszenie Hospicjum Św. Kamila. Powstało w 1993 roku. Status NZOZ uzyskało w 1995 roku. Działania hospicjum skierowane są do osób z chorobą nowotworową, w tym także dzieci. Własna baza lokalowa, wyposażona w nowoczesny sprzęt medyczny i rehabilitacyjny, własne środki transportu i profesjonalna kadra pozwalają na prowadzenie szerokiej działalności, na którą składają się:

- Hospicjum Domowe z całodobową opieką,
- Oddział Stacjonarny – 17 – łóżkowy,
- Dział Pobytu Dziennego, z którego korzysta dziennie ok. 25 osób,
- Dział Rehabilitacji,
- Poradnia Opieki Paliatywnej,
- Hospicjum Dziecięce.

W roku 2005 udzielono pomocy 3294 osobom. Hospicjum boryka się z problemami finansowymi. Kontrakt z NFZ pokrywa ok. 60 % kosztów funkcjonowania. Pozostałe środki zdobywane są poprzez zbiórki publiczne, koncerty charytatywne, środki z budżetu miasta i budżetu państwa.

3.1.2.10 Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej

Powołane Uchwałą Rady Miasta Gorzowa Wlkp. 1 września 1999 r. realizuje cele i zadania pomocy społecznej, w tym zadania gminy na prawach powiatu.

Sprawuje nadzór nad jednostkami prowadzonymi przez miasto, są to: Domy Pomocy Społecznej, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, Ośrodek Wsparcia Rodziny, Pogotowie Opiekuńcze, Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy. W strukturze GCPRIPS pracuje Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Prowadzi działalność na rzecz osób i rodzin udzielając pomocy i wsparcia polegającego nie tylko na kompensacji braku środków na zabezpieczenie podstawowych i niezbędnych potrzeb, ale także poprzez szeroko pojętą pracę socjalną będącą procesem długofalowych działań wspierających rozwój jednostek i grup społecznych.

Realizowane przez GCPRIPS zadania z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym obejmują następujące grupy problemów:

- opieka i pomocy społecznej, w tym opieki nad dzieckiem i rodziną,
- orzecznictwo o niepełnosprawności,
- dofinansowania osób niepełnosprawnych i podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- współdziałanie z organizacjami i stowarzyszeniami pozarządowymi,
- świadczenia rodzinne.



Z danych GCPRiPS wynika, iż ze świadczeń pomocy społecznej, z powodu trudnej sytuacji życiowej, w roku 2005 korzystało 1612 rodzin z osobą niepełnosprawną. Zasiłek stały otrzymało 1003 osoby. Co miesiąc wypłacanych było:

- 2584 zasiłków pielęgnacyjnych
- 260 świadczeń pielęgnacyjnych
- 857 świadczeń z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego.

Liczbę wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności obrazuje tabela.:

Lp.	Wyszczególnienie	2005	
		ogółem	Gornów Wlkp.
2.	Liczba wydanych orzeczeń – ogółem, w tym:	6.795	3.493
	- orzeczeń niepełnosprawności dzieci	1.196	521
	- orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia	5.599	2.972

Największą orzekaną grupę wiekową stanowią osoby pomiędzy 40 a 60 rokiem życia – około 55%.

Struktura wydawanych orzeczeń wg stopni niepełnosprawności:

- stopień lekki - 30 %
- stopień umiarkowany - 50 %
- stopień znaczny - 20 %

Zakres i formy pomocy finansowej osobom niepełnosprawnym ze środków PFRON wynikają z Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Wykonanie planu finansowego PFRON, w roku 2005, przedstawia tabela.

	Wykonanie planu finansowego przydzielonego wg algorytmu na 2005 r.	
	ilościowo	Wartościowo
Środki na realizację z PFRON wg algorytmu		4.201.945,-
I Środki finansowe na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej		238.419,-
1) zwrot kosztów wynagrodzeń osób niepełnosprawnych i skł. ZUS art. 26 w tym ZPCH	63	234.580,-
	27	106.341,-
2) Dofinansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania osób niepełnosprawnych art. 38i40	3	3.839,-



3) dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę w związku z przystosowaniem tworzonych lub istniejących stanowisk pracy, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności osób na nich zatrudnionych oraz z rozpoznaniem przez służby medycyny tych potrzeb (art.26) - ZPCH	0	0
II Środki finansowe na zadania z zakresu rehabilitacji społecznej:		3.963.528,-
1) dofinansowanie kosztów WTZ art. 35	2 80 uczestnik.	1.067.531,-
2) dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych w tym : ZPCH Osoby dorosłe niepełnosprawne Opiekunowie osób niepełnosprawnych Dzieci i młodzież Opiekunowie dzieci i młodzieży	1.918 20 1.298 218 234 148	1.138.651,- 8.700,- 800.460,- 94.394,- 154.440,- 80.657,-
3) dofinansowanie do przedmiotów. Ortop. i środki pomocniczych	599	730.465,-
4) dofinansowanie w sprzęt rehabilitacyjny dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej	3	29.330,-
5) dofinansowanie w sprzęt rehabilitacyjny dla indywidualnych osób niepełnosprawnych	42	40.200,-
6) dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki	30	88.477,-
7) dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w tym : bariery architektoniczne bariery w komunikowaniu bariery techniczne	185 88 29 68	868.874,- 752.244,- 42.775,- 73.855,-

3.1.2.11 Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta Gorzowa Wlkp.

Do zadań wydział, w zakresie ochrony zdrowia i problematyki osób niepełnosprawnych należy:



- kreowanie polityki społecznej, a w szczególności opracowywanie strategii i programów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz informowanie mieszkańców o przysługujących im prawach i uprawnieniach,
- prowadzenie spraw związanych ze sprawowaniem przez prezydenta nadzoru nad działalnością statutową: Gorzowskiego Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej oraz nadzorowanych przez Centrum jednostek,
- promocja i ochrona zdrowia:
 - a) ocena stopnia zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie świadczeń zdrowotnych oraz dostępności tych świadczeń,
 - b) analiza stanu zdrowia populacji,
 - c) prowadzenie spraw związanych z gospodarką składnikami mienia stanowiącego własność miasta, przeznaczonego na świadczenie usług zdrowotnych,
 - d) tworzenie i wdrażanie programów profilaktyki i promocji zdrowia,
 - e) współdziałanie z centrum powiadamiania ratunkowego,
 - f) zorganizowanie kampanii prozdrowotnych dla mieszkańców miasta promujących zdrowy styl życia, seminariów szkoleniowych dla realizatorów programów, grup społecznych i zawodowych zajmujących się edukacją zdrowotną, promocją zdrowia i profilaktyką chorób,
 - g) współpraca w zakresie ochrony zdrowia z Narodowym Funduszem Zdrowia, samorządami terytorialnymi, samorządami zawodowymi, organizacjami pozarządowymi, fundacjami i instytucjami,
 - h) sprawowanie nadzoru nad umowami zawartymi z niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej w zakresie ochrony zdrowia,
- prowadzenie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
 - a) nadzorowanie prowadzenia przez Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

W strukturze wydziału znajduje się stanowisko do spraw osób niepełnosprawnych. Do głównych zadań należy:

- inicjowanie i koordynowanie programów oświatowych, kulturalnych, i rekreacyjnych dla niepełnosprawnych dzieci i młodzieży,
- współpraca z Powiatową Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych i Wojewódzką Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- inspirowanie tworzenia i wykorzystania baz danych dotyczących osób niepełnosprawnych,
- współpraca przy realizacji zadań z przedstawicielami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami pozarządowymi, miejskimi jednostkami organizacyjnymi, komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Gorzowa Wlkp., instytucjami działającymi w obszarze pomocy osobom niepełnosprawnym,
- prowadzenie całości procedury związanej z wylaniem realizatorów programów zdrowotnych, w tym organizowanie konkursu ofert, monitorowanie realizowanych zadań oraz opracowywanie końcowych ocen z ich wykonania, w zakresie zadań własnych gminy,



- opracowywanie i konsultowanie projektów aktów normatywnych stanowionych przez organy Miasta, dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych,
- współdziałanie w pozyskiwaniu środków na programy na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych,
- przyjmowanie skarg i wniosków osób niepełnosprawnych.

3.1.2.12 Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych

- Lubuski Sejmik Osób Niepełnosprawnych
- Gorzowskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom Z Chorobą Alzheimera
- Stowarzyszenie Gorzowskie Towarzystwo Amazonek
- Stowarzyszenie Hospicjum Św. Kamila
- Lubuskie Centrum Wolontariatu
- Lubuskie Stowarzyszenie Rodzin „Zdrowie psychiczne”
- Polski Komitet Pomocy Społecznej
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Oddziału
- Polski Związek Głuchych koło terenowe
- Polski Związek Niewidomych Okręg Lubuski
- Polskie Stowarzyszenia Montessori Oddział Gorzowski
- Polskie Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp.
- Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział
- Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci Z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym „Wstań i Chodź”
- Stowarzyszenie Osób Chorych Na Celiakię I Inne Zespoły Złego Wchłaniania
- Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna
- Stowarzyszenie Poszkodowanych w Wypadkach Drogowych
- Stowarzyszenie Pracowników Służb Społecznych „Krag”
- Stowarzyszenie Przy Zespole Kształcenia Specjalnego Nr 1
- Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Autystycznych
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Regionalny
- Towarzystwo Zwalczania Chorób Mięśni
- Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział w Gorzowie Wlkp.
- Zakład Doskonalenia Zawodowego
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca
- Gorzowski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”
- Stowarzyszenie Człowiek w Potrzebie Wolontariat Gorzowski
- Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Lubuski Zarząd Wojewódzki
- Fundacja „Serce na dłoni”
- Fundacja „Złota Jesień”
- Fundacja dla Osób z Urazem Rdzenia Kręgowego”
- Gorzowskie Towarzystwo Opieki Nad Pacjentami Ze Stomią
- Automobilklub Gorzowski



3.1.3 Główne problemy

- Brak pełnej diagnozy problemu niepełnosprawności.
- Mała dostępność budynków użyteczności publicznej, bariery architektoniczne i komunikacyjne.
- Niewystarczająca dostępność i zakres świadczeń rehabilitacji społecznej i rehabilitacji leczniczej.
- Mała oferta w zakresie rehabilitacji zawodowej.
- Brak koordynacji wszystkich partnerów społecznych w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Niewystarczająca informacja na temat form pomocy, przepisów prawa, ulg i uprawnień trafiająca do osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- Funkcjonujące w społeczeństwie stereotypy i brak świadomości społecznej w zakresie potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych.

3.1.4 Kierunki polityki społecznej Miasta Gorzowa Wlkp. wobec osób niepełnosprawnych

W oparciu o wyłonione główne problemy dotyczące środowiska osób niepełnosprawnych sformułowano cel główny i cele operacyjne oraz wyznaczono kierunki polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych.

Cel główny: **Poprawa jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin** realizowany będzie poprzez wyodrębnione cele operacyjne:

- Doskonalenie systemu wczesnej opieki nad dzieckiem z grupy ryzyka niepełnosprawności i dzieckiem niepełnosprawnym.
- Poprawa warunków realizacji specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci, młodzieży i dorosłych osób niepełnosprawnych.
- Usprawnienie systemu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.
- Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych, dostęp do kultury, sportu, turystyki i rekreacji celem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.
- Zwiększenie dostępności do rehabilitacji leczniczej.
- Usuwanie barier urbanistycznych, architektonicznych i komunikacyjnych.
- Doskonalenie systemu wsparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin.
- Wzrost potencjału organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych

3.1.5 Warunki realizacji Strategii

O stopniu niepełnosprawności, a czasem zapobieżeniu jej w przypadku małych dzieci decyduje system wczesnej opieki nad dzieckiem z grupy ryzyka niepełnosprawności i dzieckiem niepełnosprawnym. Niepełnosprawność u małych dzieci wynika z dwóch grup przyczyn: wrodzonych – wynikających z nieprawidłowego rozwoju w okresie okołoporodowym i nabytych – spowodowanych uszkodzeniami okołoporodowymi i we wczesnym okresie życia.



Podjęcie wczesnego, kompleksowego i wielodyscyplinarnego postępowania pozwala na zapobieganie niepełnosprawności lub uzyskanie maksymalnego, harmonijnego rozwoju i sprawnego funkcjonowania w przyszłości oraz na niedopuszczenie do pogłębiania się deficytów i dysfunkcji. Urodzenie dziecka niepełnosprawnego jest ciężkim przeżyciem dla rodziny, która obok informacji czysto medycznych wymaga wsparcia psychologicznego, informacji i doradztwa w sprawie możliwości leczenia i rehabilitacji dziecka.

Reforma systemu służby zdrowia spowodowała załamanie się systemu koordynacji opieki nad dzieckiem z grupy ryzyka niepełnosprawności. Przed reformą funkcje koordynacyjne pełniła Wojewódzka Poradnia Matki i Dziecka i lekarz koordynator do spraw medycyny szkolnej. Funkcjonowała ewidencja dzieci niepełnosprawnych i współpraca lekarzy pediatrów, zwłaszcza z oddziałów noworodkowych z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi. Aktualnie w systemie ochrony zdrowia obserwuje się brak należytej informacji dla rodziców o placówkach zajmujących się poradnictwem, rehabilitacją, pomocą terapeutyczną dla dzieci niepełnosprawnych i ich rodzin.

Placówką, która realizuje kompleksowy zakres działań rehabilitacyjnych w odniesieniu do małego dziecka jest Ośrodek Wczesnej Interwencji prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp. Jednakże umowa z Narodowym Funduszem Zdrowia ogranicza liczbę przyjęć dzieci, co przekłada się na mniejszą częstotliwość korzystania z form terapii oferowanych przez placówkę.

Niewątpliwym sukcesem jest system wczesnego diagnozowania i rehabilitacji dzieci z Wadą słuchu. Zadanie to realizowane jest przez NZOZ Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży Wadą Słuchu Polskiego Związku Głuchych. Ośrodek bierze udział w ogólnopolskim programie przesiewowych badań słuchu noworodków. Dzięki tym badaniom, którym poddawane są wszystkie noworodki możliwa jest realizacja idei wczesnej i kompleksowej rehabilitacji.

Zadania z zakresu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka realizuje także Zespół Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych. Wczesnym wspomaganie rozwoju objętych jest 48 dzieci (dane z września 2006).

Wymienione placówki posiadają dobrze przygotowaną kadrę specjalistyczną, zarówno do rehabilitacji dziecka, jak i pomocy rodzinie. Ze względu na ograniczenia stosowane przez NFZ przy kontraktowaniu świadczeń (a w przypadku ZPPP ograniczenia finansowo-organizacyjne wynikające z przepisów prawa oświatowego) kadra ta nie jest wykorzystywana w pełnym zakresie i na miarę istniejących potrzeb.

Zadania z zakresu wczesnego wspomaganie realizowane są także przez Specjalny Dzienny Ośrodek Opiekuńczo – Wychowawczy Terapeutyczno – Szkolny dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem prowadzony przez Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Autystycznych. Podstawowym ograniczeniem szerszej działalności jest niewystarczająca baza lokalowa.

Mimo podejmowanych działań rehabilitacyjnych, rewalidacyjnych i usprawniania część dzieci wymaga odmiennych od tych, które przewidziane są dla dzieci zdrowych, warunków kształcenia. Stosowane są trzy formy kształcenia: kształcenie specjalne, integracyjne i nauczanie indywidualne.

Na terenie miasta działają dwie publiczne placówki kształcenia specjalnego : Zespół Szkół Specjalnych nr 14 i Zespół Kształcenia Specjalnego nr 1. Kształceniem obejmują dzieci z upośledzeniem umysłowym, ale także niepełnosprawne ruchowo,



niedowidzące, z mózgowym porażeniem dziecięcym, z uszkodzeniami neurologicznymi. Głównym zadaniem placówek jest przygotowanie dzieci do samodzielnego życia i jak najlepszego wykorzystania ich potencjału rozwojowego – maksymalnego wykorzystania funkcji najmniej zaburzonych jako podstawy kompensacji i usprawniania. Realizują bogaty program wychowawczy, opierający się na współpracy z rodzicami i środowiskiem, stałym poszerzaniu kontaktów społecznych dzieci. Mają także znaczące osiągnięcia w sporcie, muzyce, tańcu i twórczości plastycznej.

W Gorzowie działają dwie niepubliczne placówki specjalne, prowadzone przez organizacje pozarządowe: Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp. oraz Specjalny Dzienny Ośrodek Opiekuńczo – Wychowawczy Terapeutyczno – Szkolny dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem prowadzony przez Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Autystycznych. Obejmują opieką i kształceniem dzieci z bardzo poważnymi zaburzeniami rozwojowymi tj. z autyzmem oraz dzieci z upośledzeniem znacznym i umiarkowanym wraz z współwystępującymi innymi zaburzeniami. W odczuciu organizacji pozarządowych, specjalistów i rodziców placówki te spełniają niezwykle ważną rolę zarówno edukacyjną, jak i rehabilitacyjno-opiekuńczą i nie tylko uzupełniają ofertę edukacyjną miasta, ale ją w znaczący sposób rozszerzają.

Rozwój niepublicznych placówek specjalnych wymaga bardzo ścisłej współpracy podmiotów prowadzących i samorządu. W przekonaniu organizacji pozarządowych, dotychczasowe doświadczenia wskazują na niewystarczające zainteresowanie i chęć pomocy ze strony samorządu.

Od kilkunastu lat rozwija się w Gorzowie Wlkp. idea kształcenia integracyjnego. Tą formą kształcenia obejmowane są dzieci, które ze względu na zaburzenia w rozwoju zostały zakwalifikowane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne do kształcenia specjalnego realizowanego w szkole masowej. Włączenie dzieci niepełnosprawnych do zespołów klasowych dla dzieci zdrowych spełnia ważną rolę wychowawczą, zarówno dla jednych, jak i dla drugich. W przypadku pierwszych, zapobiega zaburzeniom rozwoju społecznego wynikającym z izolacji, w przypadku drugich, uczy tolerancji i wrażliwości na potrzeby innego dziecka, które wymaga pomocy i wsparcia. Podkreślenia wymaga fakt, iż nie wszystkie dzieci niepełnosprawne kwalifikują się do tej formy kształcenia. Forma realizowania obowiązku szkolnego musi uwzględniać indywidualne potrzeby i możliwości dziecka.

W odniesieniu do części dzieci ze względu na specyfikę zaburzeń rozwojowych, czy chorobę orzeka się nauczanie indywidualne. W zakresie szkoły podstawowej objętych nim było 37 dzieci, w zakresie gimnazjum 26 dzieci w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego – 11 dzieci.

Dzieci niesłyszące i niewidome z terenu miasta kierowane są do placówek specjalnych poza terenem województwa lubuskiego.

Ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez korzystanie z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy umożliwia system rehabilitacji zawodowej. Zatrudnianie osób niepełnosprawnych jest poważnym problemem w skali kraju, podobnie sytuacja wygląda w Gorzowie Wlkp. Osoby niepełnosprawne stanowią grupę społeczną szczególnie podatną na wykluczenie społeczne, stąd też



równość szans na rynku pracy oraz odpowiednie wsparcie w tym zakresie daje szanse na zachowanie optymalnej samodzielności i niezależności.

Elementem systemu rehabilitacji zawodowej są warsztaty terapii zajęciowej. Warsztat oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. W Gorzowie Wlkp. funkcjonują 2 warsztaty. Wobec aktualnej sytuacji na rynku pracy, brakiem ofert pracy zarówno na chronionym, jak i otwartym rynku pracy oraz brakiem zakładu aktywności zawodowej, trudne jest wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy, szczególnie osób z niepełnosprawnością intelektualną i chorych psychicznie. Warsztaty stanowią atrakcyjną formę rehabilitacji zawodowej, stąd też duże zapotrzebowanie na ich ofertę i liczna grupa oczekujących na przyjęcie. W związku z brakiem rotacji uczestników w warsztatach liczba osób oczekujących jest stała, nie zwalniają się miejsca dla kolejnych niepełnosprawnych.

Poważnym problemem jest los absolwentów Specjalnej Zasadniczej Szkoły Zawodowej. Niewielu absolwentów znajduje zatrudnienie. Pozostawanie w domu prowadzi do społecznej izolacji i zaprzepaszczenia efektów kształcenia. Wobec ciągłej długiej listy osób oczekujących na przyjęcie do warsztatów terapii zajęciowej mają także niewielkie szanse na przyjęcie. Problem, choć w części rozwiązałoby utworzenie w Gorzowie Wlkp. zakładu aktywności zawodowej.

Jedną z form zatrudnienia osób niepełnosprawnych jest zatrudnienie w zakładach pracy chronionej. Na koniec I półrocza 2006 r. wg danych Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego, w Gorzowie Wlkp. funkcjonowało 21 zakładów pracy chronionej. Zatrudnionych w nich było 1827 osób niepełnosprawnych.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gorzowie wynika, iż na koniec czerwca 2006 r. zarejestrowanych było 720 osób niepełnosprawnych, w tym 369 kobiet.

Wszystkie osoby niepełnosprawne, w tym z niepełnosprawnością intelektualną, niezależnie od stopnia niepełnosprawności i współwystępujących zaburzeń – mają prawo do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

W Gorzowie Wlkp. wiele zadań z zakresu rehabilitacji społecznej realizują organizacje pozarządowe. To one najczęściej są inicjatorami i realizatorami przedsięwzięć o charakterze integracyjnym. Zmierzających do włączania osób niepełnosprawnych w nurt życia społecznego miasta. Przykładem takich działań są: konkursy plastyczne, poetyckie, imprezy sportowo-rekreacyjne, rajdy samochodowe, imprezy okolicznościowe typu obchody Światowego Dnia Inwalidy, spotkania kultywujące tradycje. Ponadto integracji służą prezentacje wybitnych jednostek ze środowiska osób niepełnosprawnych. Jedną z przeszkód pełniejszej integracji jest brak miejsca spotkań osób niepełnosprawnych. Organizacje pozarządowe od kilku lat zabiegają o utworzenie takiej placówki, dotychczas bezskutecznie. Niektóre działania w zakresie integracji społecznej podejmowane przez organizacje pozarządowe realizowane były we współpracy z samorządem. W odczuciu niepełnosprawnych zakres i formy tej współpracy powinny być szersze.

Na podkreślenie zasługują działania w tym zakresie prowadzone przez Gorzowski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”. Należy do czołowych Związków w kraju prowadzących szkolenie w zakresie łucznictwa i lekkiej atletyki posiadając zawsze swoich przedstawicieli w ekipach na Igrzyska Paraolimpijskie



oraz w reprezentacjach kraju na mistrzostwa Europy i świata, którzy odnoszą znaczące sukcesy medalowe.

W ocenie osób niepełnosprawnych wielkim osiągnięciem miasta, także w wymiarze integracji społecznej, jest nieodpłatne udostępnianie osobom niepełnosprawnym obiektów Centrum Sportowo-Rehabilitacyjnego "Słowianka".

Proces integracji społecznej osób niepełnosprawnych wymaga nasilenia działań na rzecz przełamywania barier mentalnych społeczeństwa. Mimo niewątpliwego postępu w tej dziedzinie w dalszym ciągu dostrzega się brak zrozumienia sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Jednym z warunków przywracania utraconej sprawności, dającej podstawę pełnego funkcjonowania osoby niepełnosprawnej we wszystkich nurtach życia jest rehabilitacja lecznicza. Jest procesem medyczno – społecznym, którego celem jest zapewnienie osobie niepełnosprawnej godnego życia w poczuciu przydatności społecznej i zawodowej. Celem rehabilitacji leczniczej jest zmniejszenie lub złagodzenie skutków chorób i urazów oraz skorygowanie wad wrodzonych przy pomocy środków leczniczych. Do najważniejszych środków stosowanych w rehabilitacji leczniczej należą: fizjoterapia i zaopatrzenie ortopedyczne.

U większości osób rehabilitacja ma charakter leczenia funkcjonalnego, to jest stosowania ćwiczeń ruchowych w połączeniu z zabiegami fizykoterapeutycznymi. Zadania te realizowane są w formie leczenia stacjonarnego lub ambulatoryjnego.

Dostępność do rehabilitacji ulega ciągłemu pogorszeniu. Wynika to z następujących czynników:

- zbyt mała w stosunku do rzeczywistych potrzeb liczba lekarzy ze specjalizacją z zakresu rehabilitacji,
- niewystarczająca wielkość kontraktów na zabiegi rehabilitacyjne, co powoduje bardzo długi – czasem kilkumiesięczny- okres oczekiwania na zabiegi,
- zbyt mała liczba placówek dysponujących pełną obsadą rehabilitantów i lekarzy umożliwiającą rehabilitację kompleksową (tylko w 3 przychodniach w skład zespołu wchodzi lekarz),
- nie są kontraktowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia niektóre zabiegi np. gimnastyka korekcyjna dla dzieci w z wadami postawy.

Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych i ich rodzin ma trudne warunki materialne i nie stać ich na opłacanie prywatnych zabiegów rehabilitacyjnych co stanowi kolejny czynnik ograniczający dostępność do rehabilitacji. Sytuacja materialna rodzin ogranicza także możliwość zakupu urządzeń i przedmiotów rehabilitacyjnych. Problemem jest wprowadzenie częściowych dopłat do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, w szczególności gdy schorzenie ma charakter trwały.

Brakuje w Gorzowie Wlkp. opieki nad dziećmi z wadami postawy. NFZ nie kontraktuje gimnastyki korekcyjnej dla dzieci z wadami postawy i niskostopniowymi skrzywieniami kręgosłupa. Gimnastyka prowadzona w klasach I-III szkół podstawowych, nie rozwiązuje potrzeb dzieci. Ze względu na częstotliwość występowania wad postawy u dzieci oraz konieczność kilkuletniej opieki medycznej nad nimi, problem należy uznać jako społecznie ważny. Wzorem innych miast należałoby stworzyć poradnię, w której będą prowadzone badania, diagnostyka i prawidłowe, kompleksowe leczenie usprawniające dzieci.

Jednym z podstawowych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb są bariery urbanistyczne,



architektoniczne i komunikacyjne. Pełna integracja będzie miała miejsce, gdy osoby niepełnosprawne staną się aktywnymi uczestnikami wszystkich sfer życia. Nie jest to możliwe bez usunięcia wszelkiego rodzaju barier. Przystosowanie otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych, poprzez udostępnienie budynków użyteczności publicznej, ciągów pieszych, transportu publicznego, kościołów, obiektów kultury i sportu ułatwi życie osobom sprawnym, ale których sprawność jest czasowo ograniczona, także ludziom w podeszłym wieku, kobietom ciężarnym, osobom z dziećmi na wózku.

Usuwanie barier jest procesem wymagającym nakładów finansowych lecz jednocześnie przestrzegania obowiązującego prawa. Ponosząc nakłady finansowe należy zwrócić szczególną uwagę na normy i przepisy aby usuwanie barier było faktyczne i skuteczne. W 2005r. wykonano remonty częściowe chodników polegające na wymianie nawierzchni zniszczonej na kostkę betonową typu „polbruk” oraz obniżeniu krawężników na przejściach dla pieszych na ulicach: Okólna, Wyszyńskiego, Składowa, Walczaka, Teatralna, Kolejowa, Ogrodowa.

W br. przebudowano m.in.: zatokę autobusową na ul. Piłsudskiego (przy przychodni w rejonie ul. Walczaka). Umożliwi ona zatrzymywanie autobusów niskopodłogowych MZK przy krawężniku oraz zapewni bezkolizyjny wjazd wózkom osób niepełnosprawnych. Wykonano remont zatoki autobusowej na ul. Chrobrego przystanek „Słowiańska” oraz przebudowę zatoki przy ul. Konstytucji 3 Maja oraz przy ul. Żelaznej. Zatoki te zlikwidują bariery architektoniczne podczas korzystania z przejazdów autobusami niskopodłogowymi. Zakup autobusów niskopodłogowych stanowi znaczące osiągnięcie miasta w transporcie publicznym. Miejski Zakład Komunikacji dysponuje 33 takimi autobusami, w najbliższych planach jest zakupienia kolejnych 15.

W mieście funkcjonuje aktualnie jedna szkoła przygotowana do przyjmowania uczniów niepełnosprawnych (wyposażona w windę, podjazd, bus do przewozu uczniów - Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6) Szkoła ta nadal wymaga pewnych modernizacji ułatwiających dzieciom niepełnosprawnym dostęp do biblioteki oraz gabinetu stomatologicznego. Od 2005 r. placówki oświatowe dostosowują pomieszczenia sanitarne do potrzeb niepełnosprawnych. Pomieszczenia dostosowano:

2005 r.: P – 23, P - 19, SP 1, ZS 13.

2006 r.: MPI 27, ZK nr 1, SP 9, SP 12, G 7, ZS 15.

W 2005 r. wykonano montaż platformy schodowej w dwóch obiektach ZS 13.

Problem barier architektonicznych w pozostałych szkołach i przedszkolach wymaga ujęcia w długofalowym programie systematycznej likwidacji barier architektonicznych w placówkach oświatowych.

Nie zapominając o zmianach jakie dokonują się w naszym mieście w ostatnich latach, Gorzów Wlkp. nie jest wystarczająco przyjazny dla osób niepełnosprawnych. Mimo niewątpliwego postępu w likwidacji barier, głównie w centrum miasta w takich budynkach jak banki, apteki, sklepy, to w dalszym ciągu wiele obiektów jest niedostępnych, wśród nich m.in.: Teatr im. Juliusz Osterwy, Muzeum im. J. Dekerta, dworzec PKP, kin Kopernik i Słońce, Miejski Ośrodek Sztuki, budynki Urzędu Miasta, część kościołów.

Miejscem wymagającym natychmiastowej interwencji jest siedziba Rejestru Usług Medycznych przy ul. Jagiełły. Ulokowanie placówki na piętrze budynku o bardzo stromych schodach, jednocześnie pozbawionego parkingu stanowi ogromny



problem zarówno dla niepełnosprawnych, jak też dla osób starszych, które ze względu na stan zdrowia są częstymi klientami tej instytucji.

Problemem dotychczas nierozwiązanym jest dostęp do komunikacji miejskiej osób na wózkach zamieszkałych w tych częściach miasta, gdzie jedynym środkiem transportu publicznego jest tramwaj. Od kilku lat organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych zwracają się z prośbą do władz miasta o rozważenie możliwości uruchomienia formy transportu typu bus-taxi.

Działaniem zmierzającym do pomocy osobom niepełnosprawnym poprzez pomoc rodziny i środowiska lokalnego, instytucji opieki społecznej, grup samopomocowych i organizacji pozarządowych jest system wsparcia społecznego.

Elementami tego systemu są: środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej, ośrodki edukacyjno-rehabilitacyjne, orzecznictwo, turnusy rehabilitacyjne, usługi opiekuńcze, poradnictwo, świadczenia z pomocy społecznej, szpitale, domy pomocy społecznej, zakłady opiekuńczo-lecznicze, mieszkalnictwo chronione i socjalne, zatrudnienie wspierane i socjalne. System wsparcia społecznego powinien funkcjonować w oparciu o dokładne dane dotyczące osób niepełnosprawnych, ich problemów i potrzeb. Niestety do dnia dzisiejszego w Gorzowie Wlkp. takiej bazy danych nie udało się utworzyć. Rozpoznanie potrzeb odbywa się poprzez dane zbierane przez GCPRiPS, zgłaszane przez organizacje pozarządowe i samych niepełnosprawnych.

W Gorzowie Wlkp. są dwa Środowiskowe Domy Samopomocy. Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Armii Polskiej z filią przy ul. Wyszyńskiego prowadzony przez Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie i Polityki Społecznej oraz Środowiskowy Dom Samopomocy – Hostel z filią przy ul. Walczaka prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp. Zarówno Hostel, jak i ŚDS przy ul. Walczaka niestety nie zapewniają wsparcia dla wszystkich chętnych. Powodem jest zbyt mała baza lokalowa. Rośnie natomiast zapotrzebowanie na tę formę wsparcia wśród osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, zarówno osób niepełnosprawnych intelektualnie, jak i osób nie poruszających się samodzielnie.

W Gorzowie Wlkp. zadania środowiskowego wsparcia osób niepełnosprawnych, realizowane są przy znacznym współdziałaniu organizacji pozarządowych, m.in.: Okręg Lubuski Polskiego Związku Niewidomych, Koło Polskiego Związku Głuchych, Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Gorzowie Wlkp., Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku i wiele innych.

Wraz ze wzrostem świadomości o przysługujących niepełnosprawnym uprawnieniach i możliwych formach wsparcia rosną potrzeby i oczekiwania osób niepełnosprawnych i ich rodzin w zakresie wsparcia społecznego.

Organizacje pozarządowe, inicjujące wiele działań nowatorskich, od kilku już lat postulują wprowadzenie instytucji asystenta osoby niepełnosprawnej. Jest to osoba, której zadaniem byłoby wspieranie osoby niepełnosprawnej w czynnościach związanych aktywnym życiem społecznym (w kontaktowaniu się ze środowiskiem, zdobywaniu wykształcenia, udział w kulturze i rekreacji).

Organizacje pozarządowe pełnią niebagatelną rolę w działaniach skierowanych przeciwko marginalizowaniu środowiska osób niepełnosprawnych. Nie mają one silnej reprezentacji tak jak inne grupy zorganizowane np. partie polityczne czy związki zawodowe. W zasadzie jedyna ich autentyczna reprezentacja jest tworzona poprzez organizacje pozarządowe, które tworzą i rozwijają sami niepełnosprawni. Organizacje osób niepełnosprawnych bronią ich praw i wywierają



wpływ na ludzi podejmujących decyzje w ich sprawach na wszystkich szczeblach władzy. Budowana długo zmiana postaw i świadomości samych niepełnosprawnych, jak i stosunku do nich, powoli zaczyna przynosić efekty. Oprócz spraw natury szczegółowej, organizacje osób niepełnosprawnych powinny odgrywać coraz poważniejszą rolę w polityce władz mającej na celu wprowadzenie kompleksowych, systemowych rozwiązań - umożliwiając wyrównywanie szans osobom niepełnosprawnym. Trzeba zdać sobie sprawę, że jest to proces bardzo długi ale na pewno nie może w nim zabraknąć organizacji pozarządowych. Odpowiednie władze państwa wraz z organizacjami pozarządowymi muszą podjąć zadanie polegające na udostępnieniu wszystkim niepełnosprawnym ogólnych systemów występujących w społeczeństwie, między innymi takich jak: środowisko fizyczne i kulturalne, mieszkania i transport, usługi socjalne, szanse kształcenia się i pracy, życie kulturalne i sport. Nie można też nie zauważyć jak doniosłą rolę odgrywają organizacje pozarządowe w udzielaniu pomocy rodzinom osób niepełnosprawnych. Często dzięki nim rodziny mogą żyć razem, a osoba niepełnosprawna może pozostać w swojej naturalnej społeczności. Rodziny poprzez organizacje mogą i powinny wpływać na projektowanie i organizowanie usług, które według nich samych są najbardziej potrzebne. W wypadku niepełnosprawnych dzieci i osób o dużym upośledzeniu umysłowym jest to wręcz niezbędne. W ostatnim czasie osoby z niepełnosprawnością intelektualną zaczynają domagać się poprzez swoje organizacje prawa do własnego głosu i brania udziału w podejmowaniu decyzji i dyskusjach w sprawach ich dotyczących. Organizacje te mają różny profil, ale łączy je zawsze cel nadrzędny - wprowadzenie zasady pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, ich rozwoju oraz równego traktowania w celu budowania społeczeństwa obywatelskiego.

W Gorzowie Wlkp. działa 36 stowarzyszeń i fundacji, które swoimi działaniami, w znaczącym stopniu uzupełniają pracę służb społecznych. Działają w bardzo szerokim zakresie. Od wczesnej interwencji, poprzez terapię, edukację, rehabilitację społeczną i zawodową, opiekę i poradnictwo. Borykają się z wieloma problemami. Podstawowy to baza lokalowa na prowadzoną działalność. Z problemem tym borykają się : Ośrodek Wczesnej Interwencji, Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gorzowie Wlkp., Specjalny Dzienny Ośrodek Opiekuńczo – Wychowawczy Terapeutyczny – Szkolny dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem prowadzony przez Stowarzyszenie Rodziców Dzieci Autystycznych, Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Gorzowie Wlkp., Lubuski Sejmik Osób Niepełnosprawnych. Z tego powodu ograniczona jest liczba dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, które w placówkach, prowadzonych przez te organizacje znalazłyby pomoc.

Odrębną kwestią jest skala dostępu organizacji pozarządowych do środków publicznych. Organizacje pozarządowe realizują wiele zadań publicznych, mając niestety niewielki wpływ na działania władz miasta w sprawach dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych.

3.2 KARTY CELÓW



Cel główny	Poprawa jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Cel operacyjny I	Doskonalenie systemu wczesnej opieki nad dzieckiem z grupy ryzyka niepełnosprawności i dzieckiem niepełnosprawnym
Opis celu	Zapobieganie niepełnosprawności i/lub uzyskiwanie maksymalnego, harmonijnego rozwoju i sprawnego funkcjonowania. Pomoc rodzinie w radzeniu sobie z zadaniami wynikającymi z niepełnosprawności dziecka.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Stałe monitorowanie potrzeb w zakresie ilości, rodzaju i form wczesnej pomocy.2. Badanie sytuacji życiowej oraz potrzeb rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym.3. Doskonalenie infrastruktury systemu wczesnego wspomagania.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Ograniczenie rozmiarów i skutków niepełnosprawności.2. Skoordynowanie działań na rzecz wczesnej, kompleksowej rehabilitacji.3. Poprawa systemu wspierania rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym.4. Poprawa jakości funkcjonowania placówek wczesnego wspomagania.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, fundacje, jednostki służby zdrowia, samorząd województwa, PFRON, NFZ, uczelnie wyższe.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundacje, fundusze celowe, w tym PFRON, , fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Wspieranie działań na rzecz rozwoju wczesnej rehabilitacji, jej kompleksowości i ciągłości.2. Tworzenie systemu obiegu informacji o dzieciach z grupy ryzyka niepełnosprawności między placówkami służby zdrowia, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, pomocy



	<p>społecznej, rehabilitacji i edukacji.</p> <ol style="list-style-type: none">3. Rozszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych oraz podnoszenie ich jakości.4. Badanie sytuacji życiowej oraz potrzeb rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym.5. Współdziałanie wszystkich podmiotów realizujących zadania z zakresu wczesnego wspomaganie.6. Podejmowanie inicjatyw na rzecz tworzenia i rozwijania działalności grup samopomocowych.7. Wspieranie organizacji pozarządowych realizujących zadania rewalidacyjno-rehabilitacyjne.8. Stałe monitorowanie potrzeb w zakresie ilości, rodzaju i form wczesnej pomocy.
--	---



Cel główny	Poprawa jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Cel operacyjny II	Poprawa warunków realizacji specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci, młodzieży i dorosłych osób niepełnosprawnych.
Opis celu	Wykształcenie jest jednym z podstawowych czynników decydujących o jakości i poziomie życia. Wzrost poziomu wykształcenia osób niepełnosprawnych przyczyni się do zwiększenia samodzielności, aspiracji życiowych i aktywności zawodowej.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Powiązanie miejskiego systemu kształcenia ze stanem specjalnych potrzeb edukacyjnych mieszkańców.2. Propagowanie idei kształcenia integracyjnego, włączającego i ustawicznego osób niepełnosprawnych.3. Stopniowe przygotowywanie wszystkich szkół do kształcenia się w nich osób niepełnosprawnych.4. Dostosowywanie struktury i form kształcenia do indywidualnych potrzeb i możliwości osób niepełnosprawnych.5. Wzmacnianie systemu poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Rozszerzenie zakresu i form kształcenia specjalnego i integracyjnego.2. Pełniejsze powiązanie szkolnictwa publicznego i niepublicznego.3. Zwiększenie dostępności kształcenia do zróżnicowanych potrzeb osób niepełnosprawnych.4. Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, placówki oświatowe, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, samorząd województwa, administracja rządowa, PFRON, uczelnie wyższe



Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze celowe, w tym PFRON, fundacje, KBdsPN, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Dokonanie analizy warunków działalności istniejących placówek kształcenia specjalnego i integracyjnego (publicznego i niepublicznego) oraz na tej podstawie opracowanie programu poprawy sytuacji, w zakresie:<ul style="list-style-type: none">- warunków lokalowych,- barier architektonicznych, transportowych, w komunikowaniu się,- stanu wyposażenia,- form i kierunków kształcenia,- kadry.2. Opracowanie modelu współdziałania pomiędzy wszystkimi podmiotami realizującymi zadania edukacyjne.3. Wspieranie osób niepełnosprawnych w zakresie podnoszenia poziomu wykształcenia i rozwijania umiejętności.4. Zorganizowanie szerokiej oferty zajęć rewalidacyjno-wychowawczych.5. Doskonalenie specjalistycznej kadry pedagogiczno-psychologicznej.6. Wspieranie organizacji pozarządowych w prowadzeniu placówek oświatowych.7. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i wypoczynku letniego dla dzieci niepełnosprawnych.8. Poszerzenie oferty i dostępności poradnictwa zawodowego w szkołach i placówkach oświatowych.9. Wzbogacanie oferty kształcenia ustawicznego.10. Realizacja programów informacyjno-edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniami, adresowanych do dzieci i młodzieży niepełnosprawnej i ich rodzin.



Cel główny	Poprawa jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Cel operacyjny III	Usprawnienie systemu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych
Opis celu	Rehabilitacja zawodowa jest głównym elementem rehabilitacji kompleksowej oraz wyznacznikiem miejsca osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Podejmowanie działań na rzecz rozszerzenia form poradnictwa zawodowego i psychologicznego.2. Podejmowanie działań na rzecz zainteresowania pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych.3. Popularyzacja alternatywnych form zatrudniania.4. Rozwój form wsparcia mających na celu wejście na rynek pracy osób o schorzeniach utrudniających integrację.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Zwiększenie ilości zatrudnionych osób niepełnosprawnych.2. Zwiększenia mobilności zawodowej, a tym samym niezależności osób niepełnosprawnych.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, samorząd województwa, PFRON, uczelnie wyższe, PUP i instytucje rynku pracy, administracja rządowa, służby medycyny pracy, związki zawodowe, pracodawcy i ich związki.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze celowe, w tym PFRON, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.



Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Utworzenie Miejskiego Centrum Pomocy, Aktywizacji Zawodowej i Informacji dla Osób Niepełnosprawnych.2. Wypracowanie modelu współdziałania urzędów, instytucji, organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką zatrudniania.3. Prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych kierowanych do pracodawców.4. Utworzenie zakładu aktywności zawodowej.5. Wspieranie działalności warsztatów terapii zajęciowej, tworzenie nowych warsztatów terapii zajęciowej oraz ośrodków terapii zajęciowej.6. Poprawa jakości kształcenia zawodowego w oparciu o aktualne potrzeb rynku pracy.7. Wspieranie działań mających na celu poszerzenie oferty szkoleniowej celem zdobywania kwalifikacji zawodowych i przekwalifikowania.8. Szkolenie służb poradnictwa zawodowego w zakresie doradztwa osobom niepełnosprawnym.9. Wspieranie działań promujących alternatywne formy zatrudniania.10. Systematyczna ocena skuteczności podejmowanych działań.
---------	--



Cel główny	Poprawa jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Cel operacyjny IV	Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych, dostęp do kultury, sportu, turystyki i rekreacji celem przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
Opis celu	Realizacja idei zawartych w Standardowych Zasadach Wyrównywania Szans ONZ oraz Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych potwierdzających fundamentalne prawa osób niepełnosprawnych do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Tworzenie warunków do społecznej integracji osób niepełnosprawnych.2. Wsparcie działań rozszerzających ofertę usług socjalnych i prawnych pozwalających na zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.3. Podejmowanie działań na rzecz zmiany postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Poprawa społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych i ich społecznej integracji.2. Wzrost świadomości społecznej w zakresie rozumienia sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.3. Wzrost kompetencji pracowników realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, samorząd województwa, PFRON, uczelnie wyższe, kościoły i związki wyznaniowe, administracja rządowa, fundacje, instytucje kultury i kultury fizycznej, placówki oświatowe, media.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze celowe, w tym PFRON, fundacje, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.



Zadania

1. Rozwój i wspieranie różnych form aktywności.
2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury instytucji kultury i sportu.
3. Promocja sportu, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych.
4. Promowanie wybitnych jednostek ze środowiska osób niepełnosprawnych.
5. Włączanie problematyki osób niepełnosprawnych w obieg spraw publicznych.
6. Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz kształtowania postaw społecznych w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych.
7. Wspieranie działań na rzecz otwarcia środowisk twórczych, zawodowych i innych na osoby niepełnosprawne.
8. Systematyczna likwidacja barier w komunikowaniu się.
9. Szkolenie pracowników służb samorządowych i innych instytucji w zakresie alternatywnych form komunikowania się.
10. Prowadzenie działań informacyjnych, w tym wydawanie informatorów.
11. Współpraca z mediami.
12. Wspieranie działań mających na celu powstanie stron internetowych dotyczącej problematyki osób niepełnosprawnych.
13. Promowanie idei wolontariatu.



Cel główny	Poprawa jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Cel operacyjny V	Doskonalenie systemu rehabilitacji leczniczej
Opis celu	Zapewnienie rehabilitacji w stopniu umożliwiającym utrzymanie optymalnego poziomu niezależności i funkcjonowania. Rehabilitacja lecznicza stanowi element przywracania utraconej sprawności psycho-fizycznej. Jest jednym z warunków realizacji innych form rehabilitacji.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Poszerzenie zakresu usług rehabilitacyjnych pod kątem zróżnicowanych potrzeb osób niepełnosprawnych.2. Rozwój bazy rehabilitacyjnej na terenie miasta.3. Działania na rzecz lepszego wykorzystania istniejącej bazy rehabilitacyjnej.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Poprawa jakości i rozszerzenie oferty usług rehabilitacyjnych.2. Wzrost dostępności do usług rehabilitacyjnych.3. Wzrost skuteczności lokalnego systemu rehabilitacji.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, jednostki służby zdrowia, samorząd województwa, administracja rządowa, PFRON, NFZ, uczelnie wyższe, służby medycyny pracy.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki, NFZ, fundusze celowe, w tym PFRON.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Działania na rzecz skoordynowania działań w zakresie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny i środki pomocnicze.2. Utworzenie banku sprzętu rehabilitacyjnego.3. Wspieranie działań w zakresie rozwoju usług rehabilitacyjnych.4. Utworzenie miejskiego Ośrodka Gimnastyki



	<p>Korekcyjnej.</p> <ol style="list-style-type: none">5. Wspieranie profilaktyki zdrowia psychicznego.6. Realizacja programów promocji, profilaktyki i edukacji zdrowotnej.7. Wspieranie programów edukacyjnych z zakresu rehabilitacji adresowanych do personelu służby zdrowia.8. Podejmowanie działań legislacyjnych mających na celu poprawę jakości i dostępności różnych form rehabilitacji leczniczej.9. Wspieranie działań organizacji pozarządowych prowadzących usługi rehabilitacyjne.10. Monitorowanie stanu bazy i zakresu świadczonych usług.
--	--



Cel główny	Poprawa jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Cel operacyjny VI	Usunięcie barier urbanistycznych, architektonicznych, transportowych
Opis celu	Tworzenie warunków w środowisku umożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z prawa do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz pełnego zaspokajania potrzeb.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Prowadzenie działań na rzecz poprawy dostosowania otoczenia do potrzeb osób niepełnosprawnych.2. Tworzenie warunków do niwelowania barier w miejscu zamieszkania.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Wzrost dostępności infrastruktury publicznej dla osób niepełnosprawnych.2. Pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych we wszystkich sferach życia.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, samorząd województwa, administracja rządowa, PFRON, jednostki nadzoru budowlanego, SARP, uczelnie wyższe.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze celowe, w tym PFRON, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Działania na rzecz skutecznego egzekwowanie na etapie prac projektowych i realizacyjnych przepisów prawa budowlanego w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych.2. Współdziałanie środowiska osób niepełnosprawnych w działaniach uzgodnieniowych i decyzyjnych przy zatwierdzaniu decyzji transportowo-komunikacyjnych oraz architektonicznych.



- | | |
|--|---|
| | <ol style="list-style-type: none">3. Wprowadzenie transportu typu „bus-taxi”.4. Zinwentaryzowanie obiektów użyteczności publicznej.5. Pełne udostępnienie komunikacji miejskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych.6. Poprawa oznakowania ulic.7. Zwiększenie liczby miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych oraz działania na rzecz przestrzegania zasad parkowania.8. Stałe monitorowanie sytuacji w zakresie niwelowania barier wszelkiego rodzaju. |
|--|---|



Cel główny	Poprawa jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Cel operacyjny VII	Doskonalenie systemu wsparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Opis celu	Zagwarantowanie pełnego zakresu pomocy poprzez organizowanie wsparcia społecznego dla osób, które z powodu niepełnosprawności (fizycznej lub intelektualnej) mają trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia osób niepełnosprawnych.2. Rozwijanie form wsparcia i usług dla rodzin osób niepełnosprawnych.3. Wspieranie rodzin osób niepełnosprawnych w utrzymaniu stabilności społecznej i ekonomicznej.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Podniesienie poziomu niezależności osób niepełnosprawnych i ich rodzin.2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych osób niepełnosprawnych.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, jednostki służby zdrowia, samorząd województwa, administracja rządowa, PFRON, NFZ, uczelnie wyższe.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze celowe, w tym PFRON, NFZ, KBdsPN, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Stworzenie i aktualizowanie bazy danych o osobach niepełnosprawnych.2. Działania na rzecz tworzenia profesjonalnych służb realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych.



3. Działania na rzecz rozwoju różnych form mieszkalnictwa dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych.
4. Stworzenie alternatywy dla domów pomocy społecznej (rozszerzenie form mieszkalnictwa chronionego).
5. Uruchomienie ośrodków pomocy i opieki popołudniowej i całodobowej dla dzieci i dorosłych osób niepełnosprawnych.
6. Wspieranie działań na rzecz niepełnosprawnych żyjących w warunkach skrajnego ubóstwa, także wśród uzależnionych i zagrożonych patologią społeczną.
7. Rozwijanie i wspieranie usług asystenckich.
8. Rozwój form środowiskowego wsparcia osób niepełnosprawnych, tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych.
9. Podjęcie inicjatyw legislacyjnych w celu zmiany istniejącego systemu finansowania świadczeń pomocy społecznej poprzez powiązanie go ze specyfiką niepełnosprawności, a nie tylko w oparciu o kryterium dochodowe.
10. Działania na rzecz rozwoju form wsparcia osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.
11. Wzbogacenie katalogu form usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, obejmujących:
 - usprawnianie do funkcjonowania w społeczeństwie,
 - pielęgnację,
 - rehabilitację fizyczną,
 - wspieranie psychologiczno-pedagogiczne i edukacyjno- terapeutyczne.
12. Monitorowanie i analiza systemu oparcia społecznego.



Cel główny	Poprawa jakości i warunków życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin
Cel operacyjny VIII	Wzrost potencjału organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych
Opis celu	Realizacja założeń idei społeczeństwa obywatelskiego
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych w życiu społecznym miasta.2. Wypracowanie modelu współdziałania władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi.3. Wspieranie aktywności i samoorganizacji środowiska osób niepełnosprawnych.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Wzrost potencjału organizacji pozarządowych.2. Zwiększenie aktywności środowiska osób niepełnosprawnych.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, fundacje, samorząd województwa, administracja rządowa, PFRON, uczelnie wyższe.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze celowe, w tym PFRON, fundacje, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Wspieranie działań integrujących środowisko osób niepełnosprawnych.2. Budowanie partnerskich relacji między administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań publicznych.3. Wspieranie budowy zaplecza społecznego organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.



- | | |
|--|--|
| | <ol style="list-style-type: none">4. Bieżące konsultowanie i informowanie środowiska o działaniach podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych.5. Wspieranie działań na rzecz dostarczania bezpłatnej i rzetelnej informacji oraz porad obywatelskich.6. Wydzielenie w budżecie miasta środków na działania na rzecz osób niepełnosprawnych i profilaktyki zdrowotnej.7. Kształtowanie polityki społecznej miasta m.in.: poprzez system zlecania zadań publicznych organizacjom pozarządowym działającym na rzecz osób niepełnosprawnych. |
|--|--|



4. PRIORYTET IV : SENIORZY

4.1 DIAGNOZA

Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem. Starość jako etap, stan w życiu człowieka ma charakter statyczny, starzenie się natomiast, traktowane jako proces rozwojowy jest zjawiskiem dynamicznym.

Postępujące zmiany społeczno – ekonomiczne, coraz szybszy postęp techniczny – informatyczny, wzrost stopy życiowej ludności, rozwój i osiągnięcia medycyny, przyczyniają się do wydłużenia życia ludzkiego. Postępującym procesem demograficznym w ujęciu ogólnopolskim i co za tym idzie regionalnym oraz lokalnym jest szybszy wzrost liczby osób w podeszłym wieku, niż liczby osób nowo narodzonych.

Starość nie powinna być utożsamiana z chorobą, gdyż jest etapem rozwoju osobniczego następującym po okresie dojrzałości. W przeszłości utożsamiano starzenie się z pojawiającą się i stopniowo postępującą niewydolnością ważnych dla życia narządów. Czym jest dokładnie starzenie się? Jest to proces ciągły i nieodwracalny. Starzenie się ma duże znaczenie indywidualne i społeczne, ponieważ zbliża człowieka do okresu starości. Granice starości są bardzo płynne a sam proces starzenia się przebiega etapami. Najpierw jest etap starzenia się społecznego, dopiero później następuje starzenie fizyczne. Starzenie zależy od sposobu i warunków życia. Odmienne będzie przebiegało u mężczyzn i kobiet, inaczej na wsi i w mieście. Do najczęściej spotykanych zalicza się 4 okresy starości:

- 60-69 lat – wiek początkowej starości,
- 70-74 lata – wiek przejściowy między początkową starością a wiekiem ograniczonej sprawności fizycznej i umysłowej,
- 75-84 lata – wiek zaawansowanej starości,
- 85 lat i więcej – niedołączna starość.

Jednakże wiek kalendarzowy nie jest jednak najważniejszym miernikiem nasilenia się procesów starzenia. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia w niej trzy zasadnicze etapy:

- od 60 – 75 r. ż. – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- od 75 – 90 r. ż. – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 r. ż. i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).



Za podstawowe cechy starości uważa się:

- znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym,
- postępujące ograniczenie samodzielności życiowej,
- stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia

4.1.1 Najważniejsze problemy.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych zalicza się :

- samotność,
- chorobę,
- inwalidztwo,
- życie w ubóstwie,
- poczucie nieprzydatności.

Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego. Osoby starsze boją się nie tylko chorób i niepełnosprawności, ale także osamotnienia i nietolerancji, gdyż w dzisiejszych czasach panuje „kult młodości”. Wiadomym jest, że wraz z wiekiem człowiek słabnie. Ma to swój negatywny skutek nie tylko dla osoby starzejącej się. Jest to dla niej samej zagrożenie ze względu na osoby i przedmioty ją otaczające, gdyż może ona stać się potencjalną ofiarą napaści, kradzieży, itp. oraz nie radzić sobie z niektórymi czynnościami wymagającymi użycia większej siły. Proces starzenia się społeczeństw obserwowany jest od ponad ćwierć wieku, polega na systematycznym wzroście udziału ludzi starszych w całej populacji. W literaturze przedmiotu proces starzenia się rozpatrywany jest w trzech głównych aspektach: biologicznym (czas biologicznego starzenia się warunkują także (poza genami) warunki zewnętrzne: przyrodnicze, społeczno – ekonomiczne, kulturowe), psychologicznym (starzenie się psychiczne to działanie czasu na osobowość człowieka oraz na jego życie emocjonalne i duchowe) oraz społecznym (stopniowe wycofanie się z życia społeczno – zawodowego). Starość jest okresem trudnym, człowiek musi zostać do niej odpowiednio przygotowany. Na to, jak jest ten okres przeżywany, mają wpływ różne czynniki zarówno indywidualne, w tym genetyczne, jak i społeczne. Ludzie starsi stają się coraz mniej sprawni, coraz więcej chorują. Rozwój geriatry i gerontologii przyczyniają się do postępu w działaniach na rzecz poprawy jakości życia w okresie starości. Powszechne przygotowanie się do starości stanowi nowe wyzwanie dla współczesnych społeczeństw. Zasadnicze znaczenie w procesie edukacji dla dobrego przeżywania starości ma motywowanie ludzi do aktywności: tak fizycznej, jak i intelektualnej. W miarę przybywania lat potrzeby człowieka się zmieniają, gdyż zmienia się perspektywa życiowa. Z jednej strony ogromnej wagi nabierają banalne sprawy dnia codziennego, z którymi starszy człowiek boryka się z coraz większymi trudnościami na skutek postępującej słabości własnego organizmu, a z drugiej strony ambicje i motywacje, które kierowały zachowaniem i dążeniami w latach wcześniejszych, odchodzą powoli w cień. Pojawia się refleksja dotycząca



przeszłości. Coraz częściej myśli się o przyszłości i końcu własnego życia. Pojawiają się smutek i strach. Największym problemem społecznym ludzi starszych jest samotność. Często człowiek starszy znajduje się w niekorzystnej sytuacji we własnej rodzinie. W toku licznych i szybkich przemian przeobrażeniu ulega także model rodziny. Znikają dwu-, trzypokoleniowe rodziny, w których osoby starsze mogły liczyć na opiekę, zainteresowanie. Seniorzy polscy żyją najczęściej w rodzinach swych dzieci. Rodziny korzystają z obecności oraz pomocy babci czy dziadka, tym bardziej, że instytucje opieki nad dziećmi są słabo rozwinięte, a na wsi prawie ich nie ma. Problem pojawia się wówczas, gdy starszy człowiek staje się niesprawny, iż zaczyna to obarczać rodzinę. W polskiej rzeczywistości rodzina nie znajduje dostatecznej pomocy instytucjonalnej w sprawowaniu opieki i pielęgnacji nad człowiekiem starszym i niepełnosprawnym. Na miejsce w domu pomocy społecznej muszą czekać latami, gdyż jest ich wciąż za mało.

4.1.2 Polityka społeczna Miasta Gorzowa Wlkp. wobec seniorów

Polityka Społeczna Gminy wobec osób starszych (seniorów) określana często jako **polityka realizacji interesów osób starszych**. Dotyczy potrzeb i warunków bytu ludzi starszych i ma na celu te działania, które w sposób planowy i celowy mają wpłynąć na poprawę sytuacji życiowej starszych ludzi. Służy temu, stworzenie i realizacja systemu świadczeń związanych z zabezpieczeniem społecznym, podejmowanie działań na rzecz seniorów w dziedzinach oświaty, kultury, ochrony zdrowia, organizacji czasu wolnego, ochrony pracy ludzi starszych, pomocy obłożnie chorym, pracy socjalnej z osobami starszymi, kształtowania odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy instytucjonalnej oraz warunków materialnych seniorów, tworzenie systemów uwzględniających prawa człowieka starszego szczególnym uwzględnieniem jego godności.

Politykę społeczną miasta/gminy wobec osób starszych zdefiniować można, jako system realizowanych w jej ramach działań, mających na celu wszechstronną kompensację malejących wraz z wiekiem możliwości samodzielnego zaspokajania potrzeb, integrację z lokalną społecznością oraz przygotowanie do starości. Generalnie można wskazać na dwa cele, stanowiące niejako myśl przewodnią współczesnej polityki społecznej wobec osób starszych :

- prawo do samostanowienia i decydowania o swojej przyszłości,
- prawo do kształtowania hierarchii własnych potrzeb oraz współodpowiedzialność za swoje losy.

Formowanie celów polityki społecznej wobec osób starszych jest procesem wymagającym uwzględnienia nie tylko obiektywnych potrzeb ludzi starszych i ich otoczenia ale i finansowych możliwości podmiotów odpowiedzialnych za realizację tej polityki. Podejścia do pomocy osobom starszym mogą być następujące:

- **Autonomia** – to zachowanie przez nich suwerenności w podejmowaniu decyzji o sposobach życia w starości,
- **Integracja** – zapewnienie starszej generacji warunków do udziału w życiu społecznym,
- **Opieka** – zapewnienie pomocy w razie wynikającego z wieku lub stanu zdrowia ubytku sił fizycznych lub psychicznych. Zadaniem pomocy społecznej jest tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej wobec



seniorów, w tym rozbudowa niezbędnej infrastruktury socjalnej. W systemie wsparcia środowiskowego osób starszych i ważną rolę spełniają usługi opiekuńcze. Świadczenie usług opiekuńczych domowych należy do zadań własnych obowiązkowych gmin. Usługi opiekuńcze mogą być świadczone w ośrodkach wsparcia zapewniających pomoc półstacjonarną służącą utrzymaniu osoby w jej naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji. Ważną rolę w tworzeniu i funkcjonowaniu lokalnych systemów wsparcia osób starszych czy też niepełnosprawnych odgrywają organizacje pozarządowe i wolontariusze organizacji samopomocy. Rozwój opieki środowiskowej powinien zmniejszyć zapotrzebowanie na opiekę instytucjonalną w domach pomocy społecznej poprzez:

- udział gminy, organizacji pozarządowych i innych podmiotów w realizacji zadań:
- wykorzystanie zasobów społeczności lokalnej, w tym możliwości samopomocy i pracy wolontariatu,
- wyraźne wskaźniki oceny skuteczności podejmowanych działań na rzecz seniorów.

Około **20 tys.** mieszkańców Gorzowa Wlkp. to ludzie powyżej 65 roku życia. Zakończyli oni już pracę zawodową i utrzymują się z emerytur, rent oraz innych świadczeń społecznych. Największy jest udział Seniorów wśród społeczności zamieszkującej obszary :

- a. Centrum,
- b. Zawarcia
- c. Osiedla : Staszica, Górczyn i Dolinki.

Wiele osób z tej grupy dotyka problem niepełnosprawności. W Gorzowie Wlkp. działa około 18 organizacji skupiających pionierów, kombatantów i osoby represjonowane. Zakres ich statutowych celów jest jednak bardzo zróżnicowany i jednocześnie ograniczony. Środowisko Seniorów nadal jednak w dużej części cechuje bierna postawa w lokalnej społeczności.

Najprężniej działającą na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych organizacją pozarządową jest Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku. Stowarzyszenie poprzez realizację celów statutowych wychodzi naprzeciw oczekiwaniom Seniorów w różnych dziedzinach ich aktywności edukacyjnej, samorządowej, kulturalnej i prozdrowotnej. Obecnie skupia w samym Gorzowie Wlkp. ponad 430 słuchaczy. Wielu z nich aktywnie angażuje się w inicjatywy lokalne działając jako wolontariusze.

Działający w Gorzowie Wlkp. jedyny Dom Dziennego Pobytu przewidziany jest dla 30 uczestników Dom zapewnia oparcie społeczne osobom starszym, udział w zajęciach kulturalnych i terapeutycznych. Każdy uczestnik ma zapewnione 2 posiłki oraz pomoc w formie usług pralniczych, opiekuńczych, socjalnych jak również wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych. Ideą i głównym celem działań prowadzonych w placówce jest zapewnienie osobom starszym wsparcia umożliwiającego samodzielne funkcjonowanie w środowisku. Do placówki uczęszcza 38 osób starszych, kolejka osób liczba oczekujących liczy 34 osoby. Celowym jest zatem podjęcie działań do uruchomienia następnego typu placówki.

Bardzo ważną formą pomocy osobom starszym są usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, których celem jest wsparcie osoby objętej opieką w jej wysiłkach zmierzających do radzenia sobie z trudną sytuacją życiową w jakiej się znalazła.



W ostatnich latach tą formą pomocy zostało objętych 230 środowisk tj. 287 osób w tych środowiskach. Stanowi to 0,22% ogółu mieszkańców miasta Gorzowa Wlkp. Przeciętna wieku osób objętych wsparciem wynosi 74 lata. Wśród osób objętych wsparciem, 65 % środowisk stanowią osoby samotnie zamieszkałe, 35% środowisk stanowią osoby zamieszkałe z rodziną (współmałżonkowie, pracujące dzieci). Źródłem utrzymania tych osób jest emerytura, renta. Świadczenia z pomocy społecznej – zasiłku stałe stawiają 2,9 % w stosunku do pozostałych świadczeń.

Zabezpieczenie potrzeb osób starszych na obecnym poziomie jest wystarczające. Jednakże procesu demograficznego starzenia się społeczeństwa nie można zahamować. Pomoc w formie usług podlega stałemu monitoringowi i w zależności od potrzeb ulega modyfikacji i dostosowaniu do potrzeb.

Hospicjum jest kolejną formą pomocy osobom chorym. Jest to placówka zapewniająca optymalne formy opieki nad chorymi terminalnie i wymagającymi opieki paliatywnej.

Statystyki wykazują, że corocznie wzrasta liczba pacjentów wymagających opieki. Na oddziale stacjonarnym w roku 2005 przebywało 418 pacjentów. Poradnia Opieki Paliatywnej przyjęła 143 pacjentów, w Hospicjum Domowe udzieliło wsparcia 364 pacjentom. Wzrost zachorowalności wykazuje konieczność zwiększenia liczby łóżek w Hospicjum Stacjonarnym, obecnie jest przygotowanych 17 łóżek.

Osoby wymagające całodobowej opieki i pielęgnacji, której w miejscu zamieszkania rodzina ani gmina nie jest w stanie zapewnić, mogą ubiegać się o skierowanie do domu pomocy społecznej. Placówka ta świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w niej przebywających.

W Gorzowie Wlkp. funkcjonują dwa domy pomocy społecznej, oferując łącznie 326 miejsc (194 miejsca dla osób przewlekle somatycznie chorych, 70 dla osób niepełnosprawnych fizycznie i 62 miejsca dla przewlekle psychicznie chorych). Wskaźnik miejsc w domach pomocy społecznej w Gorzowie Wlkp. jest wyższy od wskaźnika w woj. lubuskim (na 10.000 mieszkańców w województwie przypada 22,56 miejsc w dps, a w Gorzowie 25,99 - o 3,43 więcej).

W ostatnich latach obserwuje się stały wzrost ilości osób korzystających z tej formy pomocy. W okresie ostatnich trzech lat w domach pomocy społecznej (także funkcjonujących poza Gorzowem) zostało umieszczonych 268 osób, co stanowi 0,21% ogółu mieszkańców Gorzowa, a 1,55% ogółu ludności w wieku poprodukcyjnym. Na umieszczenie oczekuje obecnie 45 osób. Zwiększająca się liczba osób kwalifikujących się do korzystania z usług świadczonych przez domy pomocy społecznej powoduje wydłużenie czasu oczekiwania. Obecnie wynosi on ok. 1 roku – na dps przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych i niepełnosprawnych fizycznie oraz 3-4 lata na dps dla osób przewlekle psychicznie chorych. Biorąc pod uwagę wydłużający się czas oczekiwania na umieszczenie w domach pomocy społecznej przeznaczonych dla osób przewlekle psychicznie chorych (w woj. lubuskim wynosi średnio 4-6 lat) będzie zachodziła konieczność rozwinięcia i dostosowania usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych w miejscu zamieszkania do pojawiających się potrzeb tej grupy ludności.

Z pomocy w formie umieszczenia w domu pomocy społecznej korzystają głównie osoby zamieszkujące wspólnie z rodziną (73,50% ogółu korzystających),



natomiast osoby samotne stanowią niewielki odsetek (26,50%). Większość osób starszych zamieszkuje wspólnie z rodzinami, które nie są w stanie zapewnić im właściwej opieki i pielęgnacji (głównie z powodu prowadzonej pracy zawodowej lub własnych problemów zdrowotnych, a także z racji wieku – współmałżonkowie). Można również zauważyć, że rodziny sporadycznie podejmują się całodobowej opieki nad osobą starszą przy wsparciu usług opiekuńczych, gdyż z tej formy pomocy korzystają głównie osoby samotne.

Przeciętna wieku osób ubiegających się o miejsce w domu pomocy społecznej to 76-85 lat i jest o 2-11 lat większa od przeciętnego wieku osób korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (74 lata). Świadczy to o tym, że udzielanie form wsparcia w miejscu zamieszkania jest celowe i skuteczne, gdyż mieszkańcy Gorzowa korzystają z miejsc w domach pomocy społecznej w wieku znacznie późniejszym, czyli dłużej pozostają w naturalnym środowisku rodzinnym. Rozwój form wsparcia dla tej najstarszej grupy ludności Gorzowa Wlkp. powinien więc odbywać się w tym kierunku, a głównym celem działania na rzecz tych osób powinno być utrzymanie ich w środowisku zamieszkania w maksymalnie dobrej kondycji psychicznej i fizycznej.



4.2 KARTY CELÓW

Cel główny	Zadania społeczne Miasta Gorzowa Wlkp. realizowane na rzecz Seniorów: - Główne problemy społeczne tego środowiska występujące obecnie i perspektywy ich rozwiązania
Cel operacyjny I	integracja międzypokoleniowa Seniorów
Opis celu	Włączenie seniorów w pracę na rzecz lokalnego środowiska. Przeciwdziałanie wykluczeniu wiekowemu. Wykorzystanie wiedzy i doświadczenia osób starszych oraz poprawa relacji międzypokoleniowych w rodzinach.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Rozpropagowanie wolontariatu jako formy aktywizacji Seniorów;2. Szersze włączenie Seniorów w pracę organizacji III sektora;3. Zwiększenie dostępności osób starszych do przedsięwzięć kulturalnych;4. Ułatwienie Seniorom podejmowania inicjatyw w życiu publicznym;5. Propagowanie modelu rodziny wielopokoleniowej.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Przelamanie stereotypów dotyczących osób starszych.2. Utrwalenie w społeczeństwie wizerunku Seniora jako osoby aktywnej.3. Zwiększenie liczby osób starszych działających aktywnie w organizacjach pozarządowych.4. Poprawa relacji międzypokoleniowych i docenienie roli Seniorów w rodzinach.5. Ograniczenie zjawiska bierności Seniorów w życiu publicznym.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, samorząd województwa, administracja rządowa, instytucje kultury i kultury fizycznej, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, placówki oświatowe, uczelnie wyższe, organizacje pozarządowe, media, kościoły i związki wyznaniowe, wspólnoty osiedlowe i sąsiedzkie, rodzina.



Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundacje, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<p>Upowszechnienie wiedzy o przysługujących seniorom prawach w ramach działalności edukacyjnej Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku;</p> <ol style="list-style-type: none">1. Utworzenie Punktu Informacji dla Seniorów;2. Organizacja wspólnych imprez i festynów rekreacyjnych z udziałem przedstawicieli różnych pokoleń;3. Ułatwienie tworzenia nowych organizacji pozarządowych działających na rzecz integracji międzypokoleniowej;4. Utworzenie Centrum Aktywizacji Seniorów wykorzystującego bogaty dorobek Stowarzyszenia Uniwersytet Trzeciego Wieku;5. Propagowanie wizerunku aktywnego Seniora, świadomego swej roli w społeczeństwie;6. Wykorzystywanie doświadczenia i wiedzy osób starszych, konsultowanie ważnych dla miasta przedsięwzięć ze środowiskiem Seniorów;7. Prezentacja bogatego dorobku Seniorów w różnych dziedzinach życia społecznego;8. Zwiększenie dostępności Seniorów do kultury poprzez stworzenie systemu ulg i zwolnień;9. Promocja twórczości osób starszych poprzez konkursy i wystawy;10. Propagowanie modelu rodziny wielopokoleniowej w ramach kampanii społecznych;11. Włączenie placówek oświatowych we wspólne ze środowiskiem Seniorów przedsięwzięcia społeczne;12. Propagowanie wzorców postaw i dorobku ludzi starszych wśród młodzieży.



Cel główny	Zadania społeczne Miasta Gorzowa Wlkp. realizowane na rzecz Seniorów: - Główne problemy społeczne tego środowiska występujące obecnie i perspektywy ich rozwiązania
Cel operacyjny II	Edukacja w trzecim wieku
Opis celu	Kształcenie ustawiczne jako komplementarna forma uzupełnienia posiadanej przez Seniorów wiedzy. Nabywanie nowych umiejętności, rozwój i odkrywanie nowych talentów i zainteresowań.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Propagowanie kształcenia ustawicznego jako formy aktywizacji osób starszych.2. Powołanie w oparciu o bogaty dorobek Uniwersytetu Trzeciego wieku w Gorzowie Wlkp. i istniejącą w tym budynku bazę Centrum działań na rzecz pobudzenia aktywności Seniorów.3. Stworzenie warunków dla szerszego uczestnictwa seniorów w edukacji ustawicznej.4. Monitorowanie potrzeb i oczekiwań osób starszych w zakresie edukacji.5. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych skupiających Seniorów.6. Promocja twórczości Seniorów w różnych dziedzinach nauki i kultury.7. Rozwój edukacji kulturalnej.8. Zwiększenie dostępności dla Seniorów programów kształcenia ustawicznego.9. Tworzenie warunków dla prowadzenia pracy edukacyjnej w zakresie umiejętności korzystania z programów komputerowych i internetu.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Zwiększenie liczby Seniorów korzystających z różnych form edukacji.2. Poprawa sprawności intelektualnej i psycho – fizycznej osób starszych.3. Nabycie przez Seniorów nowych umiejętności oraz wiedzy w różnych dziedzinach nauki, techniki i kultury.4. Zwiększenie potencjału tej grupy społecznej poprzez rozwijanie umiejętności i pogłębianie zainteresowań Seniorów.



Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, samorząd województwa, administracja rządowa, instytucje kultury i kultury fizycznej, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, i inne organizacje pozarządowe, organizacje i instytucje zajmujące się kształceniem ustawicznym Seniorów, placówki oświatowe i szkoleniowe, uczelnie wyższe.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundacje, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Poszerzenie oferty programowej kształcenia ustawicznego Seniorów.2. Zacieśnienie współpracy z uczelniami wyższymi Miasta Gorzowa Wlkp.3. Stworzenie kompleksowego programu rozwoju edukacji ustawicznej Seniorów w Gorzowie.4. Wyodrębnienie na zasadach preferencji środków na wspieranie projektów dotyczących aktywizacji Seniorów poprzez edukację, kulturę i turystykę.5. Podniesienie poziomu kształcenia ustawicznego osób starszych.6. Wypracowanie szczegółowego programu pracy Centrum działań na rzecz pobudzenia aktywności Seniorów. Określenie jego struktury organizacyjnej oraz zabezpieczenia finansowego prowadzonej w nim pracy.7. Włączenie placówek oświatowych w realizację wspólnych przedsięwzięć z udziałem Seniorów.8. Zwiększenie dostępności do edukacji dla seniorów poprzez szersze włączenie się uczelni wyższych w przebieg procesu dydaktycznego.9. Wsparcie finansowe działalności istniejących pracowni plastycznych oraz galerii wystawienniczych prezentujących dzieła twórców – amatorów.



Cel główny	Zadania społeczne Miasta Gorzowa Wlkp. realizowane na rzecz Seniorów: - Główne problemy społeczne tego środowiska występujące obecnie i perspektywy ich rozwiązania
Cel operacyjny III	Poprawa stanu zdrowia seniorów
Opis celu	Podniesienie kondycji psycho-fizycznej Seniorów. Stworzenie kompleksowego systemu ochrony zdrowia obejmującego profilaktykę gerontologiczną, rehabilitację oraz specjalistyczne usługi medyczne.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Upowszechnienie profilaktyki gerontologicznej;2. Propagowanie zdrowego trybu życia;3. Zwiększenie dostępności do wczesnej rehabilitacji;4. Monitorowanie potrzeb osób starszych w zakresie opieki zdrowotnej;5. Stworzenie warunków dla rozwoju specjalistycznych usług medycznych i psychologicznych dla Seniorów.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Wydłużenie okresu pełnej aktywności osób starszych;2. Zmniejszenie liczby osób niepełnosprawnych wśród Seniorów;3. Poszerzenie grupy osób starszych pozostających samowystarczalnymi w otoczeniu społecznym;4. Podniesienie potencjału zdrowotnego Seniorów.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, samorząd województwa, administracja rządowa, NFZ, PFRON, jednostki służby zdrowia, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze PFRON i NFZ, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.



Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Bieżące diagnozowanie potrzeb seniorów w tej dziedzinie.2. Organizacja kampanii promujących zdrowy tryb życia i profilaktykę gerontologiczną.3. Zwiększenie dostępności do usług hydroterapii, kinezyterapii i rehabilitacji ruchowej, w oparciu o istniejącą bazę Centrum Sportowo – Rehabilitacyjnego „Słowianka”. Przygotowanie programu preferencji, ulg i zwolnień dla Seniorów.4. Stworzenie warunków dla powstania w Gorzowie Wlkp. Ośrodka Krioterapii.5. Wspieranie rozwoju nieodpłatnych usług lecznictwa specjalistycznego, w tym stomatologicznego, dla Seniorów.6. Stworzenie miejskich programów zapobiegania i leczenia chorób geriatrycznych.7. Wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych działających na rzecz poprawy stanu zdrowia Seniorów.8. Wydzielenie środków w budżecie Miasta na dofinansowanie badań profilaktycznych dla osób powyżej 65 roku życia.9. Stworzenie szerszego dostępu do usług psychologiczno – terapeutycznych dla seniorów.
---------	---



Cel główny	Zadania społeczne Miasta Gorzowa Wlkp. realizowane na rzecz Seniorów: - Główne problemy społeczne tego środowiska występujące obecnie i perspektywy ich rozwiązania
Cel operacyjny IV	Poprawa sytuacji socjalno – bytowej Seniorów
Opis celu	Przeciwdziałanie wykluczeniu seniorów ze względu na trudną sytuację materialną. Stworzenie warunków dla podniesienia poziomu życia Seniorów.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych pozostających w trudnej sytuacji finansowej;2. Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania;3. Przygotowanie programu wsparcia budownictwa mieszkaniowego dostosowanego do potrzeb Seniorów;4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego osób starszych.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Szersze włączenie seniorów do udziału w życiu społecznym.2. Stworzenie warunków do zaspokojenia przez seniorów potrzeb w zakresie kultury, edukacji i ochrony zdrowia.3. Poprawa warunków mieszkaniowych Seniorów.4. Umożliwienie osobom starszym pełnego uczestnictwa w życiu otoczenia.5. Stworzenie warunków dla samowystarczalności Seniorów w społeczności.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, samorząd województwa, administracja rządowa, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, PFRON, NFZ, organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundacje, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki.
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Bieżące monitorowanie potrzeb socjalno – bytowych seniorów;2. Zwiększenie dostępności osób starszych do usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania;3. Przygotowanie programu bezpieczeństwa socjalnego dla Seniorów obejmującego system pomocy materialnej;4. Stworzenie programu budowy mieszkań z



	<p>serwisem dla seniorów;</p> <ol style="list-style-type: none">5. Wsparcie osób starszych zamieszkujących w trudnych warunkach lokalowych w adaptacji pomieszczeń do ich potrzeb;6. Stworzenie programów prewencyjnych poprawiających bezpieczeństwo osób starszych .7. Stworzenie sieci Klubów Seniora w miejscu zamieszkania.
--	--



5. PRIORYTET V : SPOŁECZENSTWO OBYWATELSKIE

5.1 DIAGNOZA

Działania ujęte w rozdziale dotyczącym społeczeństwa obywatelskiego Strategii Polityki Społecznej Miasta Gorzowa Wlkp. na lata 2007 – 2013, określone celami głównymi i składającymi się na ich realizację celami szczegółowymi podzielonymi według następujących priorytetów :

I Aktywni Świadomi Obywatele Miasta Gorzowa Wlkp.

II Silne Organizacje Pozarządowe Miasta Gorzowa Wlkp.

w założeniu twórców Strategii mają przynieść następujące rezultaty :

- osiągnięcie optymalnego poziomu uczestnictwa obywateli w życiu publicznym – jako warunek konieczny stworzenia trwałych podstaw dla podmiotowej aktywności obywateli i ich wspólnot w kształtowaniu rozwoju społecznego, wzrostu gospodarczego i kultury politycznej,

- ilościowy i jakościowy rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego – jako wyraz obiektywnej konieczności wzmocnienia organizacji pozarządowych, integracji społecznej i podmiotów ekonomii społecznej oraz form i sposobów ich funkcjonowania,

- stworzenie podstaw funkcjonowania dobrego państwa – jako zwieńczający konstrukcję społeczeństwa obywatelskiego rezultat działania zasad pomocniczości, partycypacji, partnerstwa oraz dialogu obywatelskiego w relacji – sprawna administracja samorządowa – obywatele.

Realizacja powyższych działań pozwoli na:

- zwiększenie poziomu uczestnictwa obywateli w życiu publicznym,
- wzmocnienie (ilościowy i jakościowy rozwój) instytucji społeczeństwa obywatelskiego,
- poprawa wzajemnych relacji na linii administracja publiczna – obywatele,
- zwiększenie procesów instytucjonalizacji dialogu obywatelskiego i partycypacji,
- zwiększenie dostępu do usług społecznych, dzięki aktywności trzeciego sektora, dla grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem,
- zwiększenie zatrudnienia w trzecim sektorze.

5.1.1 Zagadnienia definicyjne

Społeczeństwo obywatelskie

Istotą społeczeństwa obywatelskiego jest przestrzeń stworzona dla możliwości osiągnięcia pełnej podmiotowości obywateli, ich wspólnot oraz innych



rozmaitych społeczności, odpowiedzialnych władz publicznych, dobrego państwa, w całości opartych na uniwersalnych zasadach i wartościach. Z uzasadnionym uproszczeniem, aby sprostać wymogom dobrego punktu wyjścia dla budowy strategicznych założeń i operacyjnych propozycji, można uznać, iż:

„Społeczeństwo obywatelskie jest przestrzenią działania instytucji, organizacji, grup społecznych i jednostek, rozciągającą się pomiędzy rodziną, państwem i rynkiem, w której ludzie podejmują wolną debatę na temat wartości składających się na wspólne dobro oraz dobrowolnie współdziałają ze sobą na rzecz realizacji wspólnych interesów”¹

„Społeczeństwem obywatelskim jest społeczeństwo, w którym istnieją aktywni, myślący o interesach społeczności obywatele, zależności polityczne oparte na zasadach równości i stosunki społeczne polegające na zaufaniu i współpracy”²

Trzeci sektor – to ogół prywatnych organizacji działających społecznie i nie dla zysku. Określenie to pochodzi z języka angielskiego i nawiązuje do podziału aktywności społeczno – gospodarczej nowoczesnych państw demokratycznych na trzy sektory. Według tej typologii :

- **pierwszy sektor** - to administracja publiczna,
- **drugi sektor** - to sfera biznesu, czyli wszelkie instytucje i organizacje, których działalność jest nastawiona na zysk, nazywany też sektorem prywatnym,
- **trzeci sektor** - organizuje życie obywatelskie (powszechnie uważany za podstawę czy też przejaw społeczeństwa obywatelskiego).

Określanie tego sektora mianem „trzeci” nie stanowi próby hierarchizacji, lecz pozwala na usystematyzowanie poszczególnych obszarów aktywności – publicznej, społeczno-ekonomicznej i obywatelskiej – w państwie(mieście - ujęciu lokalnym) . Sektorowe ujęcie zaś, ma odniesienie do ustrojowego usytuowania obszarów aktywności obywatelskiej, formalnych podstaw działania oraz miejsca, roli i funkcji wypełnianych przez ten sektor w państwie służących realizacji celów rozwojowych. Trzeci sektor traktować należy jako nową jakość identyfikowaną poprzez następujące cechy wspólne:

- poczucie przynależności, czyli świadomość udziału we wspólnej misji na rzecz podnoszenia jakości życia poszczególnych ludzi oraz społeczeństwa jako całości,
- istnienie infrastruktury trzeciego sektora, czyli systemu instytucji umożliwiających przepływ informacji, artykulację interesów i ich reprezentację.

Trzeci sektor bywa nazywany na kilka różnych sposobów. Najpopularniejsze określenia to „sektor pozarządowy” i „sektor non-profit”. Termin „pozarządowy”, w praktycznym rozumieniu, akcentuje suwerenność organizacji trzeciego sektora w stosunku do administracji publicznej (choć nie oznacza to, że nie korzystają one z jej wsparcia), natomiast określenie działalności trzeciego sektora jako niedochodowej (nie dla zysku) wskazuje na opozycję do drugiego sektora. Na określenie trzeciego

¹ P. Fraczak, M. Rogaczewska, K. Wygański „Głos w dyskusji na temat wizji rozwoju społeczeństwa obywatelskiego Polsce” Warszawa 2005.

² Za R.D Putnamen Program Operacyjny Społeczeństwo Obywatelskie.



sektora często używa się także pojęć: sektor wolontarystyczny, organizacje społeczne, organizacje obywatelskie. Zgodnie z *Ustawą o działalności pożytku i o wolontariacie* (Dz. U. Nr 96, poz. 873 ze zm.) organizacjami pozarządowymi są, niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia.

5.1.2 Aktywność obywatelska

Na terenie województwa lubuskiego 7% ogółu badanych jest członkami organizacji, stowarzyszeń, partii, rad, związków lub grup religijnych. Wskaźnik ten dla kraju wynosi 12,3%. Działania zbiorowe mają swoich animatorów. W Gorzowie Wielkopolskim animatorami działań w odbiorze społecznym są głównie nauczyciele, osoby działające w sferach niepełnosprawności i kultury oraz osoby duchowne. Zaskakuje, niższa niż w skali kraju, ocena aktywności władz samorządowych i regionalnych w tym zakresie. Równocześnie niepokojący jest wskaźnik mówiący, że nie podejmowane są działania na rzecz ogółu społeczności lokalnej. Udział w zebraniach, będący jednym z kryteriów aktywności publicznej obywateli, zadeklarowało 19,62% badanych (kraj – 18,57%).

Kolejnym kryterium aktywności społecznej obywateli jest udział w wyborach do ciał przedstawicielskich i referendach. Analiza frekwencji wyborczej wskazuje na malejący udział ludności w wyborach różnego typu i szczebla. Na tę tendencję wskazują również badania zaufania społecznego wskazujące na duży odsetek ludzi nieufnych. Powyższe stwierdzenia odnoszą się do form zinstytucjonalizowanej aktywności społecznej. Nie przesądzają jednak o istnieniu innych jej form. Nie obejmują grup samopomocy, wsparcia, więzi sąsiedzkich, kontaktów z przyjaciółmi (wzrastający odsetek ludzi nadających im dużą wagę). Widoczna jest tendencja do rezygnacji ze sformalizowanych form aktywności mająca zapewne powody w malejącym do nich zaufaniu :

- Wybory samorządowe 2002 r. Miasto Gorzów Wlkp. – frekwencja 29,55 % uprawnionych do głosowania.
- Wybory parlamentarne 2005 r. Miasto Gorzów Wlkp. – frekwencja 41, 31% uprawnionych do głosowania.

Przestrzeń społeczna wypełniana jest przez rozwijającą się formę życia społecznego nieformalnego, opartego na bezpośrednich kontaktach międzyludzkich. Stwarza to przesłankę do stwierdzenia rozdźwięku między sformalizowanymi działaniami w zakresie aktywności społecznej (udział w organizacjach, samorządach, komitetach itp.) a jej formami żywiołowymi.



Według szacunków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego liczba różnego typu organizacji społecznych na terenie regionu sięga 1200. Z tego w obszarze sportu i rekreacji działa 450 organizacji, przeciwdziałania narkomanii - 30 organizacji, przeciwdziałania alkoholizmowi - 50, pomocy społecznej - 150, pomocy osobom niepełnosprawnym - 100 i kultury - 430. Niestety, istnieją sfery życia społecznego, w których aktywność sektora pozarządowego jest niska. Grupy społeczne zmarginalizowane i zagrożone wykluczeniem społecznym wymagają obok wsparcia w wymiarze materialnym i bieżącym również wsparcia w zakresie przestrzegania praw obywatelskich, udzielania poradnictwa prawnego, przełamywania stereotypów i uprzedzeń. Samorząd lokalny, prowadzi szeroką współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi w wielu sferach życia społecznego. Współpraca ta realizowana jest w różnych formach, jednak najważniejszą – z punktu widzenia organizacji pozarządowych – jest zlecenie stowarzyszeniom, fundacjom i innym podmiotom niepublicznym zadań i ich dofinansowanie.

Liczba zarejestrowanych organizacji - Miasto Gorzów Wlkp. / Zielona Góra :

Wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie pojawiła się prawna definicja organizacji pozarządowej. Zgodnie z art. 3 ust. 2 tej ustawy organizacjami pozarządowymi są osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, w tym fundacje i stowarzyszenia. Ustawa przyjmuje szeroką definicję organizacji pozarządowych, poza stowarzyszeniami i fundacjami do tak zdefiniowanego trzeciego sektora zaliczając też inne podmioty, takie jak związki zawodowe, organizacje samorządu gospodarczego czy zawodowego.

W rejestrach Urzędu Miasta Zielonej Góry występuje 197 organizacji pozarządowych w Urzędzie Miasta Gorzowa Wlkp. – 186. Biorąc pod uwagę iż jest to stan na styczeń 2006 r. szacuje się w obu przypadkach ilość organizacji pozarządowych na około 200 podmiotów. Są to jednak organizacje o zasadniczo różnych kierunkach działania, a szczególną uwagę budzi fakt bardzo małej ilości (zwłaszcza w Gorzowie Wlkp.) organizacji działających na rzecz : wolontariatu, aktywności obywatelskiej, rozwoju kapitału ludzkiego oraz ogólnie pojętych priorytetach wspólnotowych.



5.1.3 Pola, formy działań organizacji pozarządowych

	Sfery aktywności organizacji pozarządowych w Mieście Gorzowie Wlkp.
1	Budownictwo, mieszkalnictwo – 1 organizacja
2	Dzieci, młodzież – 1 organizacja
3	Edukacja, oświata, wychowanie – 18 organizacji
4	Ekologia, ochrona środowiska - - 6 organizacji
5	Gospodarka – 4 organizacje
6	Hobby, rozwój zainteresowań – 12 organizacji
7	Komunikacja, transport, łączność – 2 organizacje
8	Nauka, technika, technologia – 1 organizacja
9	Ochrona dóbr kultury, zabytków, historii – 7 organizacji
10	Opieka zdrowotna, rehabilitacja, ochrona zdrowia – 24 organizacje
11	Państwo, prawo, polityka – 18 organizacji
12	Pomoc społeczna, działalność charytatywna – 8 organizacji
13	Pomoc uzależnionym – 7 organizacji
14	Regionalistyka – 11 organizacji
15	Religia, rodzina – 6 organizacji
16	Sport – 2 organizacje
17	Sztuka, kultura, muzyka – 21 organizacji
18	Turystyka i rekreacja – 4 organizacje
19	Walka z bezrobociem – 1 organizacja
20	Wspieranie grupy zawodowej – 29 organizacji
21	Wspieranie innych organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich – 3 organizacje

Jak wynika z powyższego zestawienia największą grupą spośród ogółu organizacji działających na terenie Miasta Gorzowa Wlkp. są organizacje działające w sferze wspierania konkretnych grup zawodowych, drugą - opieka zdrowotna, rehabilitacja, ochrona zdrowia oraz edukacja, oświata i wychowanie. Podstawowym wnioskiem jest tendencja odwrotna do ogólnokrajowej, ponieważ w większości polskich miast powyżej 100 tys. mieszkańców, działania organizacji pozarządowych skupiają się przede wszystkim w sferze określanej jako „turystyka i rekreacja”, obserwowany jest również gwałtowny wzrost zainteresowania podmiotów



trzeciego sektora popieraniem wszelkiego rodzaju inicjatyw społecznych, wspieraniem nowopowstałych organizacji, budową społeczeństwa obywatelskiego i wolontariatem. W Gorzowie Wlkp. istnieją zaledwie trzy organizacje określające swoje cele statutowe w/w obszarach aktywności.

Działalność organizacji pozarządowych Miasta Gorzowa Wlkp. można nazwać działalnością „problemową” czyli koncentrującą się na rozwiązywaniu problemów konkretnych grup społecznych np. zawodowych. Wskazaniem jest więc stymulowanie aktywności obywatelskiej lokalnych działaczy w kierunku zadań związanych z budową społeczeństwa obywatelskiego we wszystkich jego aspektach przy jednoczesnym wspieraniu aktywności już podjętej obejmującej wszystkie wyżej opisane sfery.

5.1.4 Członkowie organizacji - w ujęciu regionalnym

O członkostwie mówimy tylko w przypadku stowarzyszeń (posiadanie co najmniej 15 członków stanowi formalny warunek ich powołania). Połowa stowarzyszeń ma nie więcej niż 42 członków. Co czwarte stowarzyszenie zrzesza więcej niż 90 osób.

Potencjał kadr stowarzyszeń i fundacji ma dominujący wpływ na ich kondycję finansową i infrastrukturalną. Ten aspekt działalności i funkcjonowania III sektora w ujęciu lokalnym (miasto Gorzów Wlkp.) przedstawia się w ten sam sposób co w ujęciu ogólnokrajowym, czyli bardzo niekorzystnie.

Większość organizacji nie próbuje nawet aplikować o środki pozamiejskie ze względu na brak dostatecznie silnego zespołu. Dla działaczy małych organizacji praca w stowarzyszeniu jest często zajęciem dodatkowym, wykonywanym oprócz pracy zarobkowej. Nie byłoby w stanie poświęcić jej dostatecznie wiele czasu, lub zaangażować się w działalność organizacji w sposób dostatecznie systematyczny, żeby opracować wniosek, który miałby szansę na finansowanie ze środków unijnych czy nawet ministerialnych programów sektorowych. Dużym problemem już jest samo zorganizowanie się wewnątrz instytucji w celu przygotowania projektu.

Oprócz czasu osobom zaangażowanym w działalność organizacji często brakuje stosownych kompetencji, przede wszystkim w dziedzinie księgowości.

W ocenie doradców udzielających organizacjom pozarządowym konsultacji drugim, oprócz księgowości, obszarem, w których części działaczy pozarządowych brakuje kompetencji wystarczających do skutecznego ubiegania się o środki, jest tworzenie projektu. Działania małych organizacji mają często charakter doraźny, nie wymagający planowania. Część organizacji rezygnuje z aplikowania o środki przypuszczając, że nie będą w stanie poradzić sobie z przygotowaniem wniosku od strony formalnej.

Wśród działaczy III sektora dominuje przekonanie o obowiązku samorządu udzielania finansowego wsparcia wobec podejmowanych inicjatyw a nawet w bardzo wielu przypadkach finansowania ogólnej działalności organizacji. Z w/w przyczyn pomijane są inne (trudniejsze) formy pozyskiwania środków na działalność statutową. Dominująca postawa roszczeniowa ma negatywny wpływ nie tylko na poziom współpracy III sektora z administracją samorządową ale przede wszystkim na kondycję organizacji.



5.1.5 Współpraca administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi

Zgodnie z art. 5 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, „organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych (...) we współpracy z organizacjami pozarządowymi (...), prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów”. Współpraca ta, w myśl zapisów ustawy, może przybierać formę:

- zlecenia organizacjom realizacji zadań publicznych (poprzez powierzanie im tych zadań lub
- wspieranie ich realizacji),
- wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności,
- konsultowania z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych,
- tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym.

Najczęstszą formą współpracy jest wymiana informacji oraz finansowanie działań organizacji przez administrację. Nieco rzadziej współpraca przybiera formę powoływania wspólnych zespołów i konsultowania projektów aktów prawnych. Profil współpracy jest różny w przypadku różnych typów instytucji. Jak się wydaje, najbardziej kooperacyjnie jest do organizacji nastawiony samorząd. W każdym z wymiarów (poza konsultowaniem aktów prawnych) osiągnął najwyższe wskaźniki wskazań pozytywnych. Przy konsultowaniu aktów prawnych, z oczywistych powodów, najczęściej z organizacjami współpracują ministerstwa – ma to rzecz jasna - związek z bardzo istotną w Polsce funkcją legislacyjną Rządu .

Dla większości organizacji pozarządowych Miasta Gorzowa Wlkp. środki pochodzące z budżetu Miasta oraz budżetu Województwa są jedynym źródłem utrzymania ogólnej działalności.

5.1.6 Współpraca pozafinansowa

Wśród pozafinansowych form współpracy wymienionych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wymienia się: wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności, konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych oraz tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym.

Trzeba tu pamiętać, że w praktyce uchwycenie momentu, w którym częste kontakty organizacji z samorządem terytorialnym nabierają cech planowego procesu wymiany informacji i konsultacji nie jest łatwe. Jest tak tym bardziej, że w wielu przypadkach przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego są zarazem przedstawicielami organizacji pozarządowych i aktywnie uczestniczą w życiu sektora pozarządowego. Z



badania wynika, iż częstość występowania rozmaitych form pozafinansowej współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi i władzami lokalnymi (takich jak propozycje rozwiązań ze strony organizacji społecznych, uczestnictwo w przygotowywaniu uchwał itp.) była silnie pozytywnie skorelowana z liczbą radnych będących także członkami organizacji społecznych. Z perspektywy sektora pozarządowego, najczęściej spotykaną formą pozafinansowej kooperacji organizacji z samorządem terytorialnym jest wymiana informacji.

5.1.7 Programy współpracy

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nakłada na organy stanowiące jednostki samorządu terytorialnego obowiązek uchwalania rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi stworzony przez pracowników Urzędu Miasta Gornik Wlkp. zakłada istnienie następujących przestrzeni współpracy :

- Zlecenie realizacji zadań samorządu Miasta Gornik Wielkopolski organizacjom pozarządowym na zasadach określonych w ustawie o pożytku publicznym i wolontariacie;
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków,
- użyczania bądź wynajmowania lokali i budynków komunalnych na preferencyjnych warunkach,
- wsparcia informacyjnego i merytorycznego przy pozyskiwaniu funduszy ze źródeł zewnętrznych.
- udzielanie przez samorząd wsparcia pozafinansowego dla organizacji (udzielenie pomocy merytorycznej przez pracowników, użyczenie sprzętu, bezpłatne udostępnienie sal urzędu itp.),
- otwarte spotkania pomiędzy organizacjami a przedstawicielami samorządu,
- prowadzenie wspólnych przedsięwzięć np. wspólne organizowanie konferencji czy współpracy przy świadczeniu konkretnych usług na rzecz społeczności lokalnej.

Zgodność powyższych założeń z Ustawą o pożytku publicznym i o wolontariacie, jest niezaprzeczalna, jednak w trakcie realizacji programu pojawiły się sygnały dotyczące konieczności poszerzenia jego zakresu w roku następnym o następujące zżania :

- konsultowanie treści „otwartych konkursów ofert” z podmiotami uprawnionymi do realizacji ujętych w nich zadań,
- wygospodarowanie środków finansowych i ujęcie ich w przyszłym budżecie miasta z przeznaczeniem na wkład własnych dla organizacji pozarządowych przy pozyskiwaniu funduszy unijnych na okres oprogramowania 2007 – 2013 r.



- zwiększona kontrola jakości i skuteczności zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- wspieranie nowopowstałych organizacji pozarządowych działających w sferze działalności publicznej, wolontariatu i społeczeństwa obywatelskiego.

Z definicji społeczeństwa obywatelskiego, z diagnozy jego podstawowych elementów, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla jego rozwoju wynika, że głównym elementem a zarazem główną determinantą rozwoju społeczeństwa obywatelskiego są jego obywatele. Obywatele świadomi, aktywni, w swoich działaniach potwierdzający wysoki poziom podmiotowości społecznej, ekonomicznej i politycznej.

Obywatelski wymiar tej podmiotowości wyraża się najczęściej w postaci tworzonych przez nich instytucji, organizacji pozarządowych, zdolnych artykułować potrzeby i interesy określonych środowisk i grup społecznych. Zdolnych wypełniać funkcje i realizować zadania służące zaspokajaniu potrzeb społecznych, prowadzić działalność pożytku publicznego, we współpracy z instytucjami administracji publicznej.

Taka forma instytucjonalizacji działalności pożytku publicznego wymaga edukacji w zakresie wiedzy obywatelskiej i kształtowania obywatelskich postaw, aktywizacji na poziomie jednostki, grupy społecznej i społeczeństwa globalnego. Ten pierwszy poziom analizy, czyli aktywni, świadomi obywatele, stanowią podstawowy komponent struktury społeczeństwa obywatelskiego. Od stopnia ich zaangażowania zależy dynamika rozwoju instytucji obywatelskich, będących formą bezpośredniej reprezentacji ich potrzeb i interesów społecznych. Konsekwentnie, świadomi i aktywni obywatele stanowią potencjał tworzący **aktywne wspólnoty**, urzeczywistniając podstawowe zasady i wartości demokratycznego ładu społecznego, opartego na więziach społecznych. Aktywne wspólnoty, zorganizowane w sposób formalny lub występujące jako grupy nieformalne, stanowią główną determinantę rozwoju kapitału społecznego jako szczególnej syntezy potencjału zasobów ludzkich, instytucji publicznych i pozarządowych oraz infrastruktury społecznej oraz wzajemnych relacji między nimi. Jak już zauważono, świadomi i aktywni obywatele, aktywne wspólnoty najczęściej tworzą instytucjonalne podstawy dla swoich działań - najczęściej przybierają one formę organizacji pozarządowych. Trzeci sektor wypełnia przestrzeń między instytucjami administracji publicznej a formami życia pojedynczych obywateli. „Organizacje pozarządowe dostarczają struktur dla wspólnego działania i zaspokajania wspólnych potrzeb, często bez oglądania się na struktury państwa. To one tworzą kanały reprezentacji i rzecznictwa interesów poszczególnych grup i mechanizmy ich uzgadniania. W nich uczymy się wspólnego działania i mamy okazję praktykować reguły demokratyczne. To tam możliwe jest działanie na rzecz dobra wspólnego - nie z nadania czy polecenia władzy, ale po prostu dlatego, że uznajemy jakieś sprawy za ważne dla nas i dla innych. Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wymaga zatem wielorakiego, roztropnego **wsparcia rozwoju organizacji pozarządowych**”.

Dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, zarówno w kontekście aktywnych obywateli i wspólnot, jak i silnych organizacji pozarządowych, niezwykle ważną rolę powinny odegrać struktury samorządowe. W koncepcji dobrego samorządu nie powinny występować sprzeczności między instytucją a społeczeństwem obywatelskim. Skuteczność działań tych struktur może wzajemnie się warunkować, jeżeli nastąpią między nimi właściwe relacje oparte na zasadach: pomocniczości,



przejrzystości, sprawności, odpowiedzialności, wiarygodności oraz społecznej partycypacji.

Dla pełnego obrazu struktury społeczeństwa obywatelskiego i determinant jego rozwoju należy dodać całe instytucjonalne i funkcjonalne podłoże integracji społecznej, rozumianej jako stan sprawiedliwej, wolnej od nierówności struktury społecznej, którego osiągnięcie jest możliwe poprzez działania wspólnotowe oparte na zasadach dialogu wzajemności i równorzędności, a w rezultacie prowadzące do celu, jakim jest funkcjonowanie społeczeństwa w warunkach demokratycznego ładu społecznego, wyznaczonego współuczestnictwem, rządami prawa i poszanowaniem różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomagane są jednostki i grupy w realizacji ich życiowych celów. Obecność integracji społecznej w takim rozumieniu stanowi ważny element, komplementarny w stosunku do całości struktury społeczeństwa obywatelskiego, zaś przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez **poprawę dostępu do usług społecznych, dzięki aktywności trzeciego sektora**, stanowić może niezbędny warunek dotarcia do grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem.

Obywatelski, wspólnotowy, instytucjonalny oraz aksjologiczny wymiar funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, wraz z dynamicznie zmieniającą się rzeczywistością, wymaga ciągłych poszukiwań nowych rozwiązań,. Temu powinna służyć otwarta debata, uwzględniająca miejsce i rolę instytucji dialogu społecznego i obywatelskiego, w tym niezależnych mediów.

5.2 KARTY CELÓW



Cel główny	Silne Organizacje Pozarządowe Miasta Gorzowa Wielkopolskiego
Cel operacyjny I	Wzmocnienie potencjału sektora pozarządowego
Opis celu	<p>Organizacje pozarządowe tworzą instytucjonalnie wiodący komponent społeczeństwa obywatelskiego. Zróżnicowanie pod względem możliwości pozyskiwania środków na działalność statutową organizacji, zasobów kadrowych oraz infrastrukturalnych III Sektora Miasta Gorzowa Wlkp. wskazuje na obiektywną konieczność jego wsparcia. Troska o społeczną i ekonomiczną, uzasadnioną obiektywnymi przesłankami, równomierność rozwoju, powinna stanowić kryterium podjęcia i prowadzenia działań zmierzających do wyrównywania szans organizacji i wsparcia rozwoju infrastruktury trzeciego sektora.</p>
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. wspieranie budowy zaplecza społecznego organizacji pozarządowych, zarówno rozwoju profesjonalnego personelu, jak i bazy członkowskiej oraz wolontariuszy,2. wspieranie inicjatyw samoregulacyjnych trzeciego sektora, w kierunku przejrzystości ich działania,3. wzmocnienie stabilności finansowej i organizacyjnej organizacji pozarządowych, szczególnie w zakresie finansowania inicjatyw obywatelskich (w celu wzmocnienia zasad i form współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, w obszarze zlecania zadań, zasadne byłoby stworzenie w systemie finansów publicznych możliwości finansowania, na określonych warunkach, inwestycji, planowanych i realizowanych przez trzeci sektor, związanych z wykonywaniem zadań publicznych, co wpłynęłoby wydatnie zarówno na rozwój sektora organizacji pozarządowych, jak i poprawę jakości usług społecznych,4. wypracowanie lokalnych systemów wsparcia dla trzeciego sektora w obszarze poradnictwa, konsultacji, usług (w tym finansowych), szkoleń oraz pomocy technicznej,5. wzmocnienie procesów integracji sektora, w tym



	<p>federalizacji organizacji pozarządowych,</p> <ol style="list-style-type: none">6. wsparcie organizacji pozarządowych i lokalnej administracji publicznej na rzecz funkcjonowania e-government,7. wzmacnianie procesów instytucjonalizacji dialogu obywatelskiego i partycypacji,8. wspieranie regionalnych instytucji eksperckich.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Wzrost samodzielności organizacji pozarządowych Miasta Gorzowa Wlkp.,2. wzmocnienie strukturalne i merytoryczne organizacji,3. polepszenie współpracy organizacji pozarządowych z jednostkami samorządu terytorialnego.4. wzrost świadomości społecznej,5. wzrost zatrudnienia w sferze trzeciego sektora,6. przejęcie niektórych z zadań samorządu przez organizacje pozarządowe Miasta Gorzowa Wlkp.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, instytucje rynku pracy, media lokalne, organizacje pozarządowe, mieszkańcy miasta.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki programy sektorowe, granty, dotacje (źródła różne).
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Stworzenie punktu konsultacyjno – informacyjnego przy Wydziale Spraw Społecznych Stanowisko ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Zadania : wsparcie merytoryczne przy pozyskiwaniu funduszy ze źródeł innych niż miejskie, pomoc przy pisaniu wniosków o dofinansowanie, reprezentacja organizacji, mediacja, pomoc przy akcjach i kampaniach medialnych i społecznych.2. przeprowadzenie i organizacja kampanii społecznych promujących ideę społeczeństwa obywatelskiego, podnoszących świadomość społeczną,3. wsparcie instytucjonalne lokalnych inicjatyw społecznych,4. uruchomienie punktów informacyjnych stymulujących wzrost zaangażowania świadomości społecznej,5. wsparcie merytoryczne i finansowe inicjatyw podejmowanych przez organizacje pozarządowe i lokalne nieformalne grupy społeczne,



	<ol style="list-style-type: none">6. Powołanie zespołów konsultacyjno – opiniodawczych,7. Przeprowadzenie cyklu szkoleń, konferencji, seminariów w aspektach : pozyskiwanie funduszy, tworzenie wizerunku, promocja działań,8. wypracowaniu lokalnych systemów wsparcia dla trzeciego sektora w obszarze poradnictwa, konsultacji, usług (w tym finansowych), szkoleń oraz pomocy technicznej,9. wzmocnieniu procesów integracji sektora, w tym federalizacji organizacji pozarządowych.
--	---



Cel główny	Silne Organizacje Pozarządowe Miasta Gorzowa Wielkopolskiego.
Cel operacyjny II	Współpraca III Sektora z administracją samorządową. Partnerstwo publiczno – społeczne.
Opis celu	Podstawowym problemem w nawiązaniu relacji opartej na partnerstwie, pomocniczości i przejrzystości jest postrzeganie organizacji pozarządowych jako „klienta”. Przekonanie to wynika z przeświadczenia, iż III Sektor stanowić powinien uzupełnienie podstawowych funkcji administracji publicznej. Zasada pomocniczości sprowadzana jest często do roli kryterium za pomocą którego tworzone są niestabilne formy współpracy.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Prezentowanie zakresu działań organizacji pozarządowych, funkcjonujących na terenie Miasta Gorzowa Wlkp. i ich znaczenia w rozwój lokalnej polityki społeczno-gospodarczej2. Ułatwianie kontaktów przedstawicieli organizacji pozarządowych z przedstawicielami władz lokalnych dzięki zapoznawaniu i łączeniu konkretnych osób i instytucji.3. Inicjowanie i koordynację współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz mieszkańców a lokalnymi władzami samorządowymi i innymi jednostkami samorządu terytorialnego.4. Pomoc w opracowywaniu programów rozwoju lokalnego, włączających - jako podmiot realizacji - lokalne organizacje pozarządowe (np. przygotowywanie uchwał).5. Zbieranie, opracowywanie i upowszechnianie wśród zainteresowanych organizacji pozarządowych informacji dotyczących możliwości współpracy z władzami lokalnymi oraz korzystania z potencjalnych źródeł finansowania projektów.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. wzrost samodzielności organizacji pozarządowych Miasta Gorzowa Wlkp.,2. wzmocnienie strukturalne i merytoryczne organizacji,3. polepszenie współpracy organizacji pozarządowych z



	j.s.t, 4. wzrost świadomości społecznej, 5. wzrost zatrudnienia w sferze trzeciego sektora, 6. przejęcie niektórych z zadań samorządu przez organizacje pozarządowe Miasta Gornowa Wlkp.
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki programy sektorowe, granty, dotacje (źródła różne).
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Informowanie Dobłą i sprawdzającą się formą wzajemnej wymiany informacji są spotkania organizacji pozarządowych z przedstawicielami samorządu.2. Konsultowanie Konsultowanie projektów aktów prawnych jest formą współpracy dalej idącą niż tylko proste informowanie się o swoich zamierzeniach.3. Tworzenie zespołów Formą bardziej usystematyzowanej, zinstytucjonalizowanej współpracy jest tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, składających się z przedstawicieli sektora pozarządowego i administracji publicznej.4. Tworzenie rocznych programów współpracy Przyjęty plan współpracy prezentuje politykę jednostki samorządu terytorialnego na najbliższy rok w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi. Program współpracy dotyczyć powinien różnorodnych form współpracy a nie jedynie zlecenia zadań.5. Zlecenie zadań publicznych

Cel główny	Silne Organizacje Pozarządowe Miasta Gornowa Wielkopolskiego
------------	---



Cel operacyjny III	Trzeci Sektor w usługach społecznych
Opis celu	<p>Wspieranie działań mających na celu wzmocnienie miejsca i roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych, w ramach zadań publicznych, w oparciu o zasadę pomocniczości oraz partnerstwo publiczno-społeczne i prywatne. Wsparcie obejmować będzie te sfery działalności pożytku publicznego, które poza rynkiem pracy stanowią istotne obszary związane z wykluczeniem społecznym.</p> <p>Dzięki specyfice trzeciego sektora, poprzez jego wsparcie w tym zakresie, wyłoni się system usług społecznych z klarownym podziałem ról pomiędzy administracją samorządową a sektorem organizacji pozarządowych, realizującym te zadania publiczne. Takie ujęcie miejsca i roli trzeciego sektora w realizacji usług społecznych jest komplementarne w stosunku do koncepcji integracji społecznej zawartej w formule zatrudnionych mechanizmów i sposobów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.</p>
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Wspieranie inicjatyw zapobiegających powstawaniu kryzysów życiowych i likwidacji barier, które mogą doprowadzić do sytuacji sprzyjających wykluczaniu społecznemu, np. w skutek przemocy domowej i uzależnień.2. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzmocnieniu więzi społecznych i lokalnej solidarności społecznej.3. Wspieranie instytucjonalne i infrastrukturalne inicjatyw mających na celu powstawanie Centrów Integracji Społecznej oraz innych form zatrudnienia socjalnego.4. Wspieranie inicjatyw tworzących warunki rozwoju jednostek i grup społecznych opartych na zasadach równości szans, równego startu społeczno-zawodowego i równego traktowania we wszystkich sferach życia publicznego, bez dyskryminacji w szczególności ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię, przekonania, wiek i orientację seksualną.5. Wspieranie inicjatyw z zakresu kultury i zachowania dziedzictwa kulturowego mających na celu wzrost integracji społecznej i obniżenie poziomu wykluczeń społecznych.6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci poprzez dostarczanie im wszelkich możliwości sprzyjających integracji oraz przez zapobieganie zjawisku dziedziczenia wykluczenia, bierności i biedy.



	7. Inicjowanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży stwarzającej problemy.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. zwiększenie dostępu do usług społecznych, dzięki aktywności trzeciego sektora, dla grup szczególnie zagrożonych wykluczeniem,2. wzmocnienie systemu usług społecznych z klarownym podziałem ról pomiędzy administracją publiczną, a sektorem organizacji pozarządowych,
Podmioty uczestniczące	Samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne, instytucje rynku pracy, media lokalne, organizacje pozarządowe, mieszkańcy miasta.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki programy sektorowe, granty, dotacje (źródła różne).
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. Stworzenie punktu konsultacyjno – informacyjnego przy Wydziale Spraw Społecznych Stanowisko ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Zadania : wsparcie merytoryczne przy pozyskiwaniu funduszy ze źródeł innych niż miejskie, pomoc przy pisaniu wniosków o dofinansowanie, reprezentacja organizacji, mediacja, pomoc przy akcjach i kampaniach medialnych i społecznych.2. wsparcie instytucjonalne lokalnych inicjatyw społecznych,3. uruchomienie punktów informacyjnych stymulujących wzrost zaangażowania i świadomości społecznej,4. wsparcie merytoryczne i finansowe inicjatyw podejmowanych przez organizacje pozarządowe i lokalne nieformalne grupy społeczne działające w sferze polityki społecznej w tym zatrudnieniu socjalnym.5. Powołanie zespołów konsultacyjno – opiniodawczych,6. Przeprowadzenie cyklu szkoleń dotyczących możliwości III sektora w sferze polityki społecznej : Centra Integracji Społecznej, Spółdzielnie Socjalne.



Cel główny	Wzrost potencjału kapitału ludzkiego
Cel operacyjny IV	Obywatele świadomi, aktywni, w swoich działaniach potwierdzający wysoki poziom podmiotowości społecznej, ekonomicznej i politycznej
Opis celu	Świadomi i aktywni obywatele miasta i gminy stanowią potencjał tworzący aktywne wspólnoty, urzeczywistniając podstawowe zasady i wartości demokratycznego ładu społecznego, opartego na więziach społecznych. Aktywne wspólnoty, zorganizowane w sposób formalny lub występujące jako grupy nieformalne, stanowią główną determinantę rozwoju kapitału społecznego jako szczególnej syntezy potencjału zasobów ludzkich, instytucji publicznych i pozarządowych, infrastruktury społecznej oraz wzajemnych



	relacji między nimi.
Przedsięwzięcia	<ol style="list-style-type: none">1. Edukacja obywatelska :<ul style="list-style-type: none">- zwiększanie potencjału kadr oraz instytucji zajmujących się działalnością wychowawczą i realizacją programów edukacyjnych związanych ze wzmacnianiem świadomości obywatelskiej, programów kształcenia ustawicznego, wspieranie działań na rzecz dostarczania bezpłatnej i rzetelnej informacji oraz porad obywatelskich,- wspieranie inicjatyw na rzecz kształtowania odpowiedzialności obywatelskiej i postaw humanitarnych.2. Aktywizacja obywateli w sprawach publicznych :<ul style="list-style-type: none">- wzmocnienie instytucji i form demokracji na poziomie lokalnym, z uwzględnieniem instrumentów monitoringu działań władz i instytucji publicznych oraz innych podmiotów istotnie wpływających na życie społeczności lokalnych,- wspieranie inicjatyw lokalnych jako formy skutecznego rozwiązywania problemów lokalnych, aktywizacja wspólnot na rzecz uczestnictwa w życiu publicznym, z udziałem niezależnych mediów lokalnych,- stworzenie warunków dla prowadzenia akcji promocyjnych i kampanii informacyjnych,- wspieranie samopomocowych form rozwiązywania problemów społecznych.3. Aktywizacja społeczności lokalnych w partnerstwach lokalnych polegająca na :<ul style="list-style-type: none">- wspieraniu partnerstwa publiczno-społecznego jako fundamentalnej formuły współpracy w zakresie działalności pożytku publicznego, opartej na zasadzie pomocniczości,- wzmacnianiu lokalnego kapitału społecznego rozumianego, między innymi, jako suma zaufania społecznego do instytucji państwa, zaufania wzajemnego pomiędzy instytucjami publicznymi a instytucjami obywatelskimi,- wspieraniu inicjatyw mających na celu ochronę dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz podtrzymanie tradycji narodowej.4. Tworzenie lokalnej infrastruktury dla działań obywatelskich :



	<ul style="list-style-type: none">- wspieranie rozwoju lokalnych inicjatyw w zakresie tworzenia ośrodków aktywizacji społeczno-kulturalnej oraz punktów informacji młodzieżowej w postaci fachowego doradztwa i szkoleń,- wspieranie działań na rzecz wyrównania dysproporcji w dostępie do nowych technologii i zapewnienia dostępu do wszechstronnej wiedzy i informacji,- wspieranie działań mających na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie konkretnych problemów społecznych.
Efekty	<ol style="list-style-type: none">1. Efekty edukacyjne - rozumiane jako oddziaływanie mające wpływ na kształt obywatelskiej świadomości i obywatelskich postaw.2. Efekty o charakterze integracyjnym - rozumiane jako oddziaływanie na partnerskie relacje między podmiotami uczestniczącymi we wspólnej budowie Strategii i realizacji jej celów.3. Efekty mobilizacyjne - rozumiane jako zespół merytorycznych treści oraz praktycznych instrumentów inspirujących obywateli, władze samorządowe, inne określone środowiska do aktywności w procesie budowy społeczeństwa obywatelskiego.4. Poczucie posiadania realnego wpływu na sprawy ważne dla Miasta i wspólnoty lokalnej,5. Utworzenie aktywnej wspólnoty lokalnej,6. Zwiększenie przepływu informacji,7. Poniesienie skuteczności działań struktur administracji samorządowej poprzez zachowanie zasad : pomocniczości, przejrzystości, sprawności, odpowiedzialności, wiarygodności oraz społecznej partycypacji.8. Podjęcie działań służących wzmocnieniu podmiotowości obywateli i ich wspólnot oraz stworzenie warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego. Podmiotowość obywatelska i wspólnotowa, rozumiana jako względnie trwała zdolność do suwerennych działań, stanowi, w poszanowaniu praw i wolności, fundament demokracji. Natomiast, instytucje społeczeństwa



	<p>obywatelskiego tworzą odpowiednią infrastrukturę służącą wzmocnieniu podmiotowości społecznej, ekonomicznej i politycznej obywateli.</p> <p>9. Osiągnięcie optymalnego poziomu uczestnictwa obywateli w życiu publicznym – jako warunek konieczny stworzenia trwałych podstaw dla podmiotowej aktywności obywateli i ich wspólnot w kształtowaniu rozwoju społecznego, wzrostu gospodarczego i kultury politycznej;</p> <p>10. Ilościowy i jakościowy rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego – wyraz obiektywnej konieczności wzmocnienia organizacji pozarządowych, integracji społecznej i podmiotów ekonomii społecznej oraz form i sposobów ich funkcjonowania;</p> <p>11. Stworzenie podstaw funkcjonowania dobrego państwa – jako zwięźający konstrukcję społeczeństwa obywatelskiego rezultat działania zasad pomocniczości, partycypacji, partnerstwa oraz dialogu obywatelskiego w relacji - sprawna administracja publiczna – obywatele.</p>
Podmioty uczestniczące	Obywatele miasta Gorzowa Wlkp. , organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, samorząd miasta i jego jednostki organizacyjne.
Źródła finansowania	Budżet miasta, budżet samorządu województwa, budżet państwa, fundusze strukturalne, w tym PO Kapitał Ludzki programy sektorowe, granty, dotacje (źródła różne).
Zadania	<ol style="list-style-type: none">1. przeprowadzenie działań warsztatowo – edukacyjnych na wszystkich poziomach nauczania,2. przeprowadzenie i organizacja kampanii społecznych promujących ideę społeczeństwa obywatelskiego, podnoszących świadomość społeczną,3. wsparcie instytucjonalne lokalnych inicjatyw społecznych,4. uruchomienie punktów informacyjnych stymulujących wzrost zaangażowania świadomości społecznej,5. wsparcie merytoryczne i finansowe inicjatyw podejmowanych przez organizacje pozarządowe i lokalne nieformalne grupy społeczne.



6. SŁOWNICZEK POJĘĆ

Pojęcie	Objaśnienie
---------	-------------



Pojęcie	Objaśnienie
Cel główny	Cel określający perspektywę, w której pomoc ma zostać udzielona, w tym ogólną strategię pomocy, a także niektóre cele szczegółowe.
Cel operacyjny	Precyzyjnie oszacowany cel w konkretnym obszarze działań, który służy osiągnięciu celu szczegółowego. Cele te są przedstawiane w przeliczeniu na produkt (np. dostarczenie szkoleń dla długotrwale bezrobotnych).
Cele	Określenie w fazie wstępnej przygotowania projektu, planowanych efektów, jakie ma przynieść dane działanie o charakterze publicznym.
Centra i kluby integracji społecznej	Centra Integracji Społecznej to placówki realizujące reintegrację zawodową i społeczną przez kształcenie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych i osiąganie pozycji społecznych, nabywanie umiejętności zawodowych, naukę planowania życia i zaspokajania potrzeb własnych staraniem oraz uczenie umiejętności racjonalnego gospodarowania posiadanymi środkami pieniężnymi. Kluby Integracji Społecznej to placówki organizujące i prowadzące programy zatrudnienia tymczasowego oraz przygotowujące do podjęcia zatrudnienia, poradnictwo prawne, działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw mieszkaniowych i socjalnych.
Dialog społeczny	Dialog społeczny jest formą reprezentacji interesów poszczególnych partnerów w nim uczestniczących. Może być również rozumiany jako wymiana informacji i prezentacja stanowisk stron, poprzedzająca negocjacje. Zasadniczym celem dialogu społecznego jest kształtowanie w drodze porozumienia partnerów społecznych i z zachowaniem pokoju społecznego, szeroko rozumianych warunków zatrudnienia i innych spraw socjalnych, a tym samym ceny pracy dla pracodawców. Ponadto jego celem jest ukształtowanie stosunków między samymi partnerami w sposób umożliwiający harmonijny rozwój gospodarczy i społeczny. Dialog dotyczy spraw, które zgodnie z zasadą wolności koalicji, a zwłaszcza rokowań zbiorowych i swobodą kontraktową mogą być regulowane przez samych partnerów społecznych.
Długotrwale bezrobocie	Bezrobocie osób pozostających bez pracy przez okres co najmniej 24 miesięcy.



Pojęcie	Objaśnienie
Dobro publiczne	Poprzez dobro publiczne rozumie się dobro powszechnie dostępne, dostarczane w takiej samej ilości i takiej samej jakości wszystkim konsumentom znajdującym się w strefie jego oddziaływania, np. infrastruktura edukacyjna, infrastruktura służby zdrowia, czyste powietrze, publiczna telewizja.
Dokumenty programowe (operacyjne)	Dokumenty w postaci programów lub planów rozwoju, opracowywane dla potrzeb wydatkowania środków wstępnie przyznanych (alokowanych) danemu obszarowi lub sektorowi przez Komisję Europejską w ramach Funduszy Strukturalnych. Określają w szczególności cele i główne kierunki wydatkowania środków na podstawie analizy aktualnej sytuacji i trendów rozwojowych danego obszaru lub sektora, kryteria i sposoby realizacji konkretnych projektów, osoby i instytucje odpowiedzialne za wykonanie określonych zadań oraz szacowaną wielkość i rozbięcie środków z uwzględnieniem współfinansowania ze wszystkich osiągalnych źródeł budżetowych. Do dokumentów takich zaliczamy sektorowe i regionalne programy operacyjne oraz Narodowy Plan Rozwoju.
Dysfunkcja rodzin	Rodziny dysfunkcyjne, pozbawione funkcjonalności przystosowania do jakichś celów, potrzeb.
Dyskryminacja	Ograniczenie prawne stosowane przez jedną grupę społeczną względem drugiej; upośledzenie albo prześladowanie ludzi ze względu na ich pochodzenie, przynależność klasową, narodową, rasową, wyznaniową, itp.
Działanie	Grupa projektów realizujących ten sam cel. Działanie stanowi etap pośredni między priorytetem a projektem.
Frustracja społeczna	Zablokowanie dążeń jednostek chwilowo lub na stałe, spowodowane pojawieniem się przeszkód społecznych udaremniających realizację celów.
Grupa wsparcia	Forum wymiany doświadczeń oraz dodatkowego wsparcia dla osób cierpiących. Grupa umożliwiająca prowadzenie terapii wobec jej członków gotowych dokonać zmian w swoim życiu.
Grupy mniejszościowe	Grupa ludności danego państwa różniąca się od większości jego obywateli przynależnością narodową, rasową, wyznaniową, mówiąca innym językiem, wyznająca inną religię, znajdująca się w innym położeniu socjalnym.



Pojęcie	Objaśnienie
Informacja zawodowa	Udzielanie informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia, z wykorzystaniem zasobów informacji w formie ustnej, drukowanej, audiowizualnej i innych nowoczesnych technik przekazu informacji opartych na technologii komputerowej. Zasady realizacji usług doradczych powinny wynikać również z właściwych regulacji krajowych dotyczących kwestii zatrudnienia.
Instytucje rynku pracy	Instytucje rynku pracy to: - publiczne służby zatrudnienia; - Ochotnicze Hufce Pracy; - agencje zatrudnienia; - instytucje szkoleniowe; - instytucje dialogu społecznego i partnerstwa lokalnego; - organizacje związków zawodowych, pracodawców i bezrobotnych; - organizacje pozarządowe współpracujące z publicznymi służbami zatrudnienia.
Interwencja kryzysowa	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego, poczucia bezpieczeństwa, zredukowania lęku.
Jakość życia	Pojęcie określające ogólnie pojmowane warunki bytu (komfort psychiczny, moralny i środowiskowy), a także różne formy aktywności człowieka, służące zaspokajaniu jego potrzeb materialnych i niematerialnych, realizowanych w określonym środowisku przyrodniczym. W badaniach amerykańskich jakość życia jest wielowymiarową kategorią dobrobytu.
Jednostka naukowa	W rozumieniu <i>ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o Komitecie Badań Naukowych</i> jednostkami naukowymi są: a) placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk; b) polska Akademia Umiejętności; c) podstawowe, w rozumieniu statutów szkół wyższych, jednostki organizacyjne tych szkół prowadzące badania naukowe lub prace rozwojowe w określonych dyscyplinach naukowych oraz jednostki organizacyjne określone w statutach wyższych szkół zawodowych; d) szkoły wyższe w zakresie prowadzonych w nich badań własnych, rozumianych jako badania naukowe i prace rozwojowe służące rozwojowi kadry naukowej; e) jednostki badawczo-rozwojowe w rozumieniu ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych; f) inne jednostki organizacyjne, prowadzące badania naukowe lub prace rozwojowe, nie wymienione w lit. a) – e), posiadające osobowość prawną.



Pojęcie	Objaśnienie
Kształcenie ustawiczne	Kompleks procesów oświatowych (formalnych, nieformalnych i incydentalnych), które niezależnie od treści, poziomu i metod umożliwiają uzupełnianie wykształcenia w formach szkolnych i pozaszkolnych, dzięki czemu osoby dorosłe rozwijają swoje zdolności, wzbogacają wiedzę, udoskonalają kwalifikacje zawodowe lub zdobywają nowy zawód, zmieniają swoje postawy.
Marginalizacja	Proces (i/lub stan) wyłączenia społeczności, instytucji, obszarów z procesów rozwojowych. (Patrz → wykluczenie).
Minimum egzystencji	Minimum spożycia, obejmujące dobra i usługi zaspokajające podstawowe potrzeby biologiczne, konieczne do utrzymania człowieka w stanie zdrowia i zdolności do pracy.
Niepełnosprawność	Oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, szczególności powodującą niezdolność do pracy. Źródło : Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 ze.zm.)
Obszary problemowe	W przestrzennym planowaniu strategicznym wyróżnione obszary koncentracji zjawisk i procesów, na które zamierza się oddziaływać. W skali krajowej metoda obszarów problemowych zastosowana została po raz pierwszy w cyklu prac, zakończonych w 1990 r. akceptacją przez Radę Ministrów Długookresowej Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.
Oddziaływanie	Konsekwencje dla bezpośrednich adresatów po zakończeniu ich udziału w projekcie lub po ukończeniu danej inwestycji, a także pośrednie konsekwencje dla innych adresatów, którzy skorzystali lub stracili w wyniku realizacji projektu.
Opieka zastępcza	Rodzinna opieka zastępcza jest formą pomocy świadczoną zarówno dzieciom, jak i ich rodzicom biologicznym, którzy z różnych powodów pozbawieni są możliwości wykonywania władzy rodzicielskiej.



Pojęcie	Objaśnienie
Osoby niepełnosprawne	To osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Źródło: Karta Praw Osób Niepełnosprawnych
Polityka społeczna	Działalność państwa i innych podmiotów życia społecznego w dziedzinie kształtowania warunków życia i pracy ludzi oraz stosunków społecznych, mająca na celu m. in. zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zapewnienie integracji społecznej. Realizowana jest przez polityki szczegółowe, np. politykę zatrudnienia, oświaty, rodziną, mieszkaniową. Dla potrzeb niniejszej strategii przyjmuje się definicję, która zakłada tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb jednostek, stowarzyszeń i samorządów.
Poziom życia	Możliwa do identyfikacji i zmierzona część szeroko rozumianych warunków bytu; określa stopień zaspokojenia potrzeb materialnych i niematerialnych przez wielkość nabytych dóbr i usług oraz poprzez fundusz konsumpcji zbiorowej w danym czasie i przestrzeni.
Prawa obywatelskie	Zespół podstawowych, niezbywalnych i uniwersalnych praw przysługujących człowiekowi bez względu na rasę, kolor skóry, płeć, język, religię, poglądy, pochodzenie narodowe lub społeczne, majątek, urodzenie, stan zdrowia i inne.
Priorytet	Zgodnie z rozporządzeniem nr 1260/1999/WE z dnia 21 czerwca 1999 r. jeden z priorytetów strategii, przyjętych w PWW (CSF) lub w pomocy; priorytetowi jest podporządkowany wkład finansowy z Funduszy, innych instrumentów finansowych oraz odpowiednich środków finansowych państwa członkowskiego, jak również zestaw sprecyzowanych celów.
Profilaktyka	Działanie i środki stosowane w celu zapobiegania chorobom; ogólnie: stosowanie różnego rodzaju środków zapobiegających wypadkom, niedopuszczających do uszkodzeń, katastrof, itp.
Rehabilitacja zawodowa	Przygotowanie osoby niepełnosprawnej do uzyskania zatrudnienia i wykonywania pracy przy uwzględnieniu możliwości biopsychospołecznych jednostki.



Pojęcie	Objaśnienie
Reintegracja społeczna	Odbudowanie i podtrzymanie u osób umiejętności uczestniczenia w życiu społecznym i pełnienia ról społecznych.
Reintegracja osób niepełnosprawnych	Oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Źródło : Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 ze. zm.)
Rezultaty	Bezpośrednie i natychmiastowe efekty zrealizowanego programu lub projektu. Rezultaty dostarczają informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia programu lub projektu u beneficjentów pomocy, bezpośrednio po uzyskaniu przez nich wsparcia.
Rozwój zrównoważony	Rozwój społeczno - ekonomiczny, zachowujący cechy trwałości w długim okresie oraz nie działający destrukcyjnie na środowisko, w którym zachodzi.
Starość / starzenie się	Starość i starzenie się – to pojęcia, które nie zostały jeszcze jednoznacznie zdefiniowane, zarówno przez nauki biologiczne jak i społeczne. Pierwsze z tych pojęć traktowane jest jako zjawisko, faza życiowa, drugie natomiast jest procesem. Starość jako etap, stan w życiu człowieka ma charakter statyczny, starzenie się natomiast, traktowane jako proces rozwojowy jest zjawiskiem dynamicznym.
Skuteczność	Przez skuteczność należy rozumieć skuteczność realizacji celów przez program, ocenia się ją na przykład przez porównanie tego, co zostało zrobione, z tym, co było pierwotnie zaplanowane.
Służby medycyny pracy	W rozumieniu <i>ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy</i> Służbę Medycyny Pracy stanowią: lekarze, pielęgniarki, psycholodzy i inne osoby o kwalifikacjach zawodowych przydatnych do wykonywania wielodyscyplinarnych zadań tej służby.



Pojęcie	Objaśnienie
Specjalistyczne ośrodki szkoleniowo-rehabilitacyjne	Placówki prowadzące szkolenia osób, które z powodu niepełnosprawności mają utrudniony lub uniemożliwiony dostęp do innych szkoleń, określają psychofizyczne sprawności danej osoby w stosunku do wymagań różnych zawodów, określają uzdolnienia i możliwości rozwoju danej osoby.
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	Usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.
Stopnie niepełnosprawności	<ul style="list-style-type: none">- znaczny, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,- umiarkowany, do którego zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,- lekki, do którego zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne. <p>Źródło : Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 1997 r. Nr 123, poz. 776 ze zm.)</p>



Pojęcie	Objaśnienie
Strategia	Koncepcja systemowego działania na rzecz długotrwałego rozwoju poprzez racjonalną alokację zasobów oraz dokument określający sposoby postępowania w celu realizacji wspólnie ustalonych celów. Dokument taki powinien zawierać: 1) opis i diagnozę stanu istniejącego; 2) analizę mocnych i słabych stron 3) sformułowanie celu głównego (musi się mieścić we wspólnym polu oczekiwań i możliwości); 4) wyznaczenie celów operacyjnych 5) określenie metod i zasobów niezbędnych do osiągnięcia celów, identyfikacja aktorów (osób, instytucji), odpowiedzialnych za poszczególne działania; 6) sposób monitoringu i oceny przebiegu, tryb modyfikacji strategii w razie zmiany istotnych okoliczności. Strategia ma z założenia służyć wszystkim mieszkańcom obszaru dla którego jest konstruowana, zatem bez demokratycznego procesu konsultacji i współdziałania zainteresowanych cały wysiłek może pójść na marne, jeśli zorganizowana część społeczności uzna, że strategię przygotowano bez jej wiedzy i akceptacji lub, że niedostatecznie odzwierciedla ona ich potrzeby i możliwości.
Strukturalne bezrobocie	Trwała przewaga podaży pracy nad popytem, wynikająca z niedopasowania strukturalnego, przeważnie w postaci nieadekwatnego do popytu przygotowania zawodowego ubiegających się o pracę. W przeciwieństwie do bezrobocia koniunkturalnego wykazuje niską elastyczność; skuteczne przeciwdziałanie bezrobociu strukturalnemu wymaga przeważnie kompleksowej restrukturyzacji dotkniętych nim obszarów. W polityce regionalnej Unii Europejskiej działania takie są realizowane w ramach celu 2.
Studium wykonalności	Studium przeprowadzone w fazie formułowania projektu, weryfikujące czy dany projekt ma dobre podstawy do realizacji i czy odpowiada potrzebom przewidywanym przez beneficjentów; studium powinno stanowić plan projektu; muszą w nim zostać określone i krytycznie przeanalizowane wszystkie szczegóły operacyjne jego wdrażania, a więc uwarunkowania handlowe, techniczne, finansowe, ekonomiczne, instytucjonalne, społeczno-kulturowe oraz związane ze środowiskiem naturalnym; studium wykonalności pozwala na określenie rentowności finansowej i ekonomicznej, a w rezultacie jasne uzasadnienie celu realizacji projektu.



Pojęcie	Objaśnienie
Subwencja oświatowa	Subwencja jest przeznaczona na prowadzenie szkół podstawowych, ponadpodstawowych, szkół artystycznych przejętych przez jednostki samorządu terytorialnego, szkół specjalnych, przedszkoli specjalnych, centrów kształcenia ustawicznego, centrów kształcenia praktycznego, centrów dokształcania i doskonalenia zawodowego, ośrodków politechnicznych, zakładów kształcenia nauczycieli i jednostek obsługi ekonomiczno-administracyjnych szkół, a także szkół zorganizowanych w zakładach opieki zdrowotnej i w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego. Z subwencji są finansowane placówki doskonalenia nauczycieli, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, biblioteki pedagogiczne, świetlice szkolne, domy wczasów dziecięcych, kolonie i obozy. Z tych pieniędzy utrzymywane są bursy i internaty, szkolne schroniska młodzieżowe oraz udzielana jest pomoc materialna uczniom.
System wczesnej interwencji	System organizacyjny zapewniający jak najwcześniejsze rozpoczęcie interwencji w sytuacji zagrażającej dziecku lub rodzinie, oznacza pomoc, wsparcie w różnych formach.
Szkolenia	Pozaszkolne zajęcia edukacyjne mające na celu uzyskanie lub uzupełnienie umiejętności i kwalifikacji zawodowych oraz ogólnych, w tym umiejętności poszukiwania pracy.
Środowiskowe domy samopomocy	Jednostki organizacyjne prowadzące rehabilitację psychospołeczną umożliwiającą osobom dotkniętym zaburzeniami psychicznymi przywracanie i rozwijanie umiejętności dotyczących możliwości samodzielnego zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, a tym samym przywracanie ich społeczeństwu jako samodzielnym, pełnowartościowych ludzi.
Trzeci sektor	Organizuje życie obywatelskie (powszechnie uważany za podstawę czy też przejaw społeczeństwa obywatelskiego).
Ubóstwo	Nieemożność osiągnięcia minimalnego standardu życiowego. Ubóstwo odnosi się do osób, rodzin lub grup osób, których środki materialne, kulturalne i socjalne są ograniczone w takim stopniu, że poziom ich życia obniża się poza akceptowane minimum w kraju zamieszkania.
Usługi opiekuńcze	Obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych.



Pojęcie	Objaśnienie
Wsparcie społeczne	Pomoc udzielona przez społeczeństwo osobom lub środowiskom, zwłaszcza pomoc materialna, pieniężna; zapomoga, zasiłek.
Wykluczenie	<ul style="list-style-type: none">- dynamiczny i wielowymiarowy proces pełnego odcięcia lub częściowego ograniczenia dostępu do różnych społecznych, gospodarczych, kulturowych i politycznych systemów, które pomagają jednostce w integracji ze społeczeństwem;- wielowymiarowy i dynamiczny proces, który może wynikać z braku zasobów lub odmowy praw socjalnych, ale który sam może generować rozmaite formy deprawacji, np. zerwanie więzów rodzinnych, społeczną izolację;- struktury i procesy, które uniemożliwiają osobom lub grupom pełne uczestnictwo w społeczeństwie. Opis wykluczenia społecznego trafnie uzupełnia głos z francuskiej debaty na ten temat – <i>powstanie „nadwyżkowej” populacji, bezużytecznej podklasy, potencjalnie trwale niedostosowanej, z którą nie wiadomo, co zrobić.</i>
Wypalenie zawodowe	Uczucie emocjonalnego, psychicznego, jak i fizycznego wyczerpania powodujące utratę motywacji do działania. Wywołuje obniżenie efektywności i jakości pracy, braku satysfakcji lub wycofanie się z dotychczasowej działalności.
Zabezpieczenie społeczne	System, który zmierza do zapewnienia minimum socjalnego jednostkom ludzkim, grupom społecznym a nawet całym warstwom społecznym.
Zakłady aktywizacji zawodowej	Formy instytucjonalne mające za zadanie doskonalenie form i metod organizacyjnych nauki zawodu, poszukiwania pracy i samej pracy, polegające na wyrabianiu w bezrobotnej osobie niepełnosprawnej aktywnego stosunku do poszukiwania pracy i wdrażania go do samodzielnej pracy.
Zasiłek celowy	Świadczenie przyznawane w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej.
Zasiłek okresowy	Świadczenie przyznawane na okres nie dłuższy niż do końca miesiąca, w którym ustały okoliczności uzasadniające jego przyznanie.
Zatrudnienie socjalne	Forma pomocy osobom, które nie są w stanie własnym staraniem zapewnić sobie podstawowych potrzeb życiowych oraz znalazły się w sytuacji uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym.



Pojęcie	Objaśnienie
Zakład pracy chronionej	Forma zakładu pracy zatrudniającego osoby niepełnosprawne, mające problemy z zatrudnieniem na otwartym rynku pracy, zapewniająca rehabilitację zawodową i opiekę medyczną pracownikom.



7. PROGRAMY SPECJALNE – KONTYNUOWANE I PLANOWANE.

I. Kontynuacja programów w zakresie:

Wyrównywania szans edukacyjnych

- stosowanie zniżek i zwolnień w opłatach za przedszkole (uchwała LXII/671/2005 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 24 listopada 2005 r.)
- przyznawanie pomocy materialnej uczniom o charakterze socjalnym (uchwała nr LI/ 557/2005 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 27 kwietnia 2005 r.)
- przyznawanie stypendiów dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych kończących się egzaminem maturalnym (uchwała nr LXXI/ 846/2006 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 31 maja 2006 r.).

Wspierania i promowania uczniów zdolnych

- przyznawanie pomocy materialnej charakterze motywacyjnym (uchwała nr LXV/ 745/2006 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 25 stycznia 2006 r.),
- przyznawanie stypendiów naukowych Miasta Gorzowa (uchwała nr LXXI/ 714/2002 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 27 marca 2002 r.).

Rozwijania aktywności fizycznej, profilaktyki zdrowotnej, bezpieczeństwa i zainteresowań

- realizacja programu szkolenia sportowego i zajęć sportowo rekreacyjnych,
- realizacja programu powszechnej nauki pływania,
- realizacja programów bezpieczne dziecko, bezpieczny uczeń,
- realizacja szkolenia uczniów w zakresie udzielania pomocy przedlekarskiej.
- realizacje programów kulturalnych – edukacja muzyczna, regionalna i filmowa (zgodnie z porozumieniami).

4. Pokrywanie kosztów żywienia dzieci i młodzieży w okresie nauki w szkole – od 1997 roku podwyższona kwota kryterium dochodowego rodziny uprawniająca do pomocy w/w formie – Uchwała Nr XXXIII/367/2004 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 25 sierpnia 2004r.

5. Lokalny system opieki nad dzieckiem i rodziną:

wspierający rodzinę i pomagający w realizowaniu jej podstawowych funkcji zapobiegających jej marginalizacji i interwencji w zakresie prawa rodzinnego; zapewniający dziecku optymalne formy opieki w jego środowisku rodzinnym poprzez wspieranie i pracę z jego rodziną naturalną, a w przypadku niepowodzenia inną formą opieki zastępczej, adopcją;

rozbudowa sieci rodzinnych form opieki zastępczej – od 2005r. Uchwała Nr XLVIII/524/2005 Rady Miasta z dnia 23 marca 2005r. w sprawie przekształcenia Domu Małego Dziecka i Domu Dziecka w Gorzowie Wlkp. w Ośrodek Wsparcia Rodziny – od 2006 roku lokalny system opieki nad dzieckiem i rodziną, przyjęty Uchwałą Nr LXXIV/906/2006 Rady Miasta z dnia 30 sierpnia 2006r.

Gminny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie przyjęty Uchwałą Nr LXXXIV/905/2006 Rady Miasta z dnia 30 sierpnia 2006 roku, w następującym zakresie:



profilaktyce i promowaniu i utrwalaniu prawidłowych wzorców funkcjonowania rodziny poprzez uruchamianie sprzyjających mechanizmów społecznych, prawnych i edukacyjnych;
interwencji, wczesnej identyfikacji czynników ryzyka występowania przemocy, eliminowaniu interakcji opartych na przymusie, izolacji sprawców oraz ochrony ofiary przemocy poprzez działania ratownicze;
wspieraniu i zapobieganiu skutkom występowania przemocy, zmniejszaniu ich zakresu utrwalaniu osiągniętych zmian i zapobieganiu powtarzania zjawisk przemocy poprzez działania terapeutyczne, edukacyjne, prawne oraz monitorowanie środowisk zagrożonych.

Miejski program osłonowy wsparcia rodzin wielodzietnych w 2005 roku przyjęty Uchwałą Nr LV/638/2005 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 25 sierpnia 2005r. dla rodzin z 4-ką i więcej dzieci.

Miejski program osłonowy wsparcia rodzin wielodzietnych w 2006 roku przyjęty Uchwałą Nr LXXIV/904/2006 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 30 sierpnia 2006r. dla rodzin z 3-ką i więcej dzieci.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2007 przyjęty Uchwałą Nr IV/37/2006 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 29 grudnia 2006 r.

Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2007 przyjęty Uchwałą Nr IV/38/2006 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 29 grudnia 2006 r.

Program Współpracy Miasta Gorzowa Wlkp. z Organizacjami Pozarządowymi przyjęty Uchwałą Nr IV/39/2006 Rady Miasta Gorzowa Wlkp. z dnia 29 grudnia 2006 r.

II. Programy planowane:

1. Programy na rzecz wspierania potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.
2. Programy na rzecz rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży.
3. Programy na rzecz wspierania bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.
4. Wspieranie rodzin wielodzietnych.
5. Wyrównywanie szans rozwoju i awansu społecznego dzieci i młodzieży zagrożonych marginalizacją.
6. Realizacja projektów socjalnych.
7. Promocji, zdrowego stylu życia rodziny.
8. Poradnictwa specjalistycznego.
9. Systemu przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju lokalnego rynku pracy.



-
10. Likwidacji barier mobilności bezrobotnych.
 11. Organizacji i przekształcania środowiska lokalnego.
 12. Opracowanie i realizacja programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia.
 13. Opracowanie i realizacja programów z zakresu edukacji, rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych.
 14. Opracowanie i realizacja programów z zakresu integracji społecznej i kształtowania pozytywnych postaw społecznych wobec niepełnosprawnych.
 15. Programy na rzecz seniorów.
 16. Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Gorzów Wlkp. na lata 2007 – 2011.



DOKUMENTACJA